

64077 kat komp

II

SPRAWOZDANIE

KIELECKIEJ

IZBY ROLNICZEJ

ZA ROK 1933/34.

WYDAWNICTWO KIELECKIEJ IZBY ROLNICZEJ № 2

KIELCE

1934

SPRAWOZDANIE KIELECKIEJ IZBY ROLNICZEJ

ZA OKRES
1933 — 1934

Biblioteka Jagiellońska

1003122088

KIELCE — 1934.

DRUKARNIA JANA ŁĘSKIEGO
KIELCE, UL. SIENKIEWICZA 14.

64077

II

1933/1934

Akc. Nr. 870 17/38
A. K

Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres od I.IV 1933 r. do 31.III 1934 r., opracowane więc ono zostało po pierwszym roku istnienia Kieleckiej Izby Rolniczej, którego poważną część stanowią prace nad zorganizowaniem całokształtu aparatu samorządu rolniczego w województwie kieleckim, wyczerpuje więc ono pierwszy i bodaj najtrudniejszy etap prac izbowych.

Zadaniem sprawozdania jest nie tylko podanie możliwie przejrzystego i wiernego obrazu o charakterze sprawozdawczym z dotychczasowej działalności Izby, lecz również zapoznać ma ono czytelników z wytycznymi programu dalszych prac izbowych w poszczególnych dziedzinach nad popieraniem rolnictwa.

Ponadto, dzięki zawartemu w nim materiałowi statystycznemu i licznym ilustracjom cyfrowym, stanowić będzie niewątpliwie bogate źródło, pozwalające na zorientowanie się w stanie faktycznym odnośnych działów dla pracy instruktorskiej, prowadzonej w terenie.

Sprawozdanie to odbite w 900 egzemplarzach zostało przedłożone Władzom Nadzorczym Izby i przesłane pokrewnym organizacjom oraz zaprzyjaźnionym instytucjom. Dla celów propagandowych i jaknajwiększego spopularyzowania działalności izbowej w terenie, Izba uznała za wskazane rozprzestrzenić tę pracę również wśród sfer rolniczych, przesyłając ją swym korespondentom i Kółkom Rolniczym.

Jeżeli więc niektóre zagadnienia, stanowiące bezsprzeczne pewniki, potraktowano specjalnie szeroko, co u czynników fachowych mogłoby wywołać wrażenie zbędnego omawiania rzeczy dobrze znanych, to uczynione ono zostało celowo z uwagi na wielkie zróżniczkowanie grona czytelników którym niniejsze sprawozdanie dostanie się do ręki.

Przystępne więc i popularyzujące ujęcie niektórych tematów uczynione jest pod kątem widzenia tych czytelników, którzy poraz pierwszy zetkną się z syntetycznie ujętym całokształtem prac izbowych i zagadnień samorządu rolniczego.

Kielce, w maju 1934 r.

64077

II

W S T Ę P.

Moment organizowania Kieleckiej Izby Rolniczej przypadł w okresie niepomyślnej sytuacji dla rolnictwa, w czwartym roku trawiącego rolnictwo kryzysu gospodarczego.

W okresie sprawozdawczym na sytuacji gospodarczej rolnictwa woj. kieleckiego, podobnie jak i całego Państwa, pozostały w dalszym ciągu wybitne piętno niskie ceny płodów rolnych i rozpiętość między nimi, a cenami artykułów przemysłowych. Niskie ceny powodowały zanik opłacalności produkcji w gospodarstwie wiejskim, a co zatem idzie, zmniejszenie nakładu inwestycyj, związanych z wydatkami pieniężnymi, prowadząc do ekstensyfikacji gospodarki wiejskiej. Zmniejszenie wydatków pieniężnych na nakłady gospodarcze obniża obroty handlowe artykułami przemysłowymi, niezbędnymi do produkcji rolnej, jak również innymi artykułami przemysłowymi, wobec ogólnego zaniku zdolności nabywczej ludności rolniczej. Nożyce cen wytwarzają na wsi silną tendencję powrotu do wymiany towarowej, która w takich warunkach wydaje się usprawiedliwiona.

Sytuację powyższą na terenie woj. kieleckiego potęguje jeszcze jego struktura agrarna. Duże rozdrobnienie gospodarstw wiejskich oraz poważna ilość gospodarstw karłowatych, nie dających utrzymania rodzinie gospodarza, a z drugiej strony brak jakichkolwiek zarobków ubocznych, oraz ograniczenie emigracji zagranicznej i bezcelowość emigracji do miast i ośrodków przemysłowych, wobec panującego tam bezrobocia, stwarza na wsi sytuację nadzwyczaj przykrą, a niejednokrotnie graniczącą z nędzą. Stworzenie jakichkolwiek możliwości zatrudnienia nadmiaru rąk roboczych na wsi staje się w obecnej chwili problemem niezwyklej wagi.

Do zaniku opłacalności produkcji rolnej przez niskie ceny wogóle, a przez ogromną różnicę między temi cenami, a cenami płaconemi producentowi rolnemu, przyczynia się w szczególności brak silnej i jednolitej organizacji zbytu i przetwórstwa. Nadmiernie wybujałe jeszcze w okresie przedkryzysowym pośrednictwo, uzależnia rolnika całkowicie w czynnościach wymiany produktów swej pracy od szeregu pośredników. Roz-

wiązanie tego zagadnienia może się stać dla rolnictwa punktem wyjścia w drodze do poprawy sytuacji.

Specyficznym pogarszającym sytuację, jeżeli chodzi o zagadnienie zbytu, produktów rolnych, jest fakt, że naturalny rynek zbytu jakim jest dla woj. kieleckiego Zagłębie Śląsko-Dąbrowskie wobec panującego bezrobocia i kurczenia się zdolności nabywczej ludności robotniczej, zmniejsza swą pojemność niewspółmiernie szybciej, aniżeli następuje spadek produkcji. Ponadto wydatne zmniejszenie konsumpcji wytworów rolniczych przez samych rolników, wynikłe na skutek sztywnych pozycji w budżecie rolnika, co zmusza go do wyzbywania się przy niskich cenach większej ilości swych wytworów, które uprzednio były konsumowane wewnątrz gospodarstwa — wytwarza nadmierną nieusprawiedliwioną podaż, co w rezultacie znów obniża ceny. Potwierdza to znany ogólnie fakt, iż konsumpcja żyta w roku 1928 jest wyższa, niżeli produkcja rolna w 1932 r. Liczyć się więc należy z ewentualnością, że w momencie poprawy ogólnopolskiej konjunktury gospodarczej, województwo kieleckie stanąć może w obliczu krańcowo-przeciwnej sytuacji — niewystarczalności własnej produkcji i konieczności sprowadzania na swój teren partij zbóż, wyprodukowanych w innych okolicach Polski.

Problem ten stanowi już dzisiaj przedmiot rozważań Izby przy prowadzeniu akcji popierania rolnictwa.

Stan finansowy rolnictwa w woj. kieleckim jest nadzwyczaj ciężki. Obniżenie się cen płodów rolnych i ziemi powiększyło relatywnie i tak już wielkie zadłużenie, przeszło trzykrotnie. Najwięcej odczuwają to okolice o bardzo dobrej ziemi, które w czasach pomyślnej konjunktury osiągały ceny o nieuzasadnionej wysokości z punktu widzenia rentowności. Akcja finansowo-rolna, jakkolwiek uratowała wiele warsztatów od ruiny i zagłady, nie osiągnęła zamierzonego celu ponieważ objęła tylko pewne rodzaje zadłużeń i wyłącznie na skutek indywidualnych starań poszczególnych rolników, co — biorąc globalnie — obniżyło sztywne koszty produkcji o zbyt nikły procent. Niewspółmierność ta obecnie wzrasta wobec stałej tendencji do spadku cen.

Z pośród problemów, stojących przed rolnictwem do rozwiązania, jest przystosowanie warsztatu rolnego do jaknajbardziej wszechstronnej produkcji z maksymalnym zatrudnieniem

rań roboczych bez równoczesnego zwiększania kapitału inwestycyjnego.

Drugim problemem, stanowiącym niemniej kapitalne znaczenie dla rolnictwa specjalnie zaś dla terenu woj. kieleckiego jest kwestja stanu dróg, wyrażająca się w tezie, iż bez poprawy dróg i środków komunikacyjnych niema rozwoju rolnictwa.

To też w walce z przeciwnościami w szczególności zaś z panującym w rolnictwie kryzysem, zasadniczą rolę odgrywa wyrobienie rolnika i sprawność organizacji społeczno-rolniczych.

Stosownie do postanowień ustawy powołującej do życia samorząd rolniczy, izby rolnicze przy wypełnianiu swych zadań w zakresie samodzielnego popierania rolnictwa, opierają się na dobrowolnych organizacjach rolniczych, przedewszystkiem zaś na powiatowych organizacjach ogólno - rolniczych. W związku z tem izby rolnicze współdziałają w zawodowym organizowaniu się społeczeństwa rolniczego, popierając społeczne organizacje rolnicze a więc wszelkiego rodzaju związki, zrzeszenia i spółdzielnie mające na celu rozwój rolnictwa.

Jak więc wynika z powyższego izby rolnicze stanowią szczytową więź w strukturze organizacyj rolniczych w ramach danego okręgu izbowego, pokrywającego się naogół z terenem jednego województwa. W ten sposób więc w hierarchji organizacyj rolniczych stanowisko organizacji wojewódzkiej powierzone zostało izbom rolniczym, które jako instytucje o charakterze publiczno-prawnym korzystniej dla sfer rolniczych spełniać mogą funkcje reprezentacji interesów rolnictwa w stosunku do czynników miarodajnych.

Wynika z tego również pewnik, że harmonijna całość dająca rękojmię należytego funkcjonowania rolniczego życia organizacyjnego i wydajnej pracy oparta być winna na wzajemności, przez jaknajsilniejszy kontakt organizacyj rolniczych z reprezentującą je izbą rolniczą, z drugiej strony niemniej silne oparcie się izby na tych właśnie organizacjach, w szczególności zaś na Okręgowych Towarzystwach Organizacyj i Kółek Rolniczych oraz ich ogniwach — Kółkach Rolniczych. Tylko takie zespolenie zapewnić może powodzenie w codziennej walce, prowadzonej na odcinku rolniczym w myśl hasła, że „Jedność to siła“.

Dyrektor
Ludwik Ślaski

Prezes
Tomasz Kozłowski

PRACE ORGANIZACYJNE.

Województwo Kieleckie było jednym z pierwszych, które otrzymało w roku ubiegłym samorząd rolniczy.

Rada Ministrów rozporządzeniem z dn. 30 stycznia 1933 r. zarządziła utworzenie Izby Rolniczej w Kielcach oraz ustaliła okręg jej działalności.

Dnia 10 lutego 1933 r. został nadany przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych statut nowej izby.

Prace organizacyjne nad utworzeniem Kieleckiej Izby Rolniczej zostały rozpoczęte w lutym 1933 r. i powierzone zostały przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w dniu 15 tegoż miesiąca Komisarzowi w osobie p. Stanisława Czekanowskiego, b. dyrektora Departamentu Min. Rolnictwa.

Najpilniejszymi zadaniami na początku były sprawy przeprowadzenia wyborów do Rady Izby oraz zorganizowania biura Izby.

Do końca czerwca 1933 r. dokonano wyborów we wszystkich okręgach wyborczych i we wszystkich Okręgowych Towarzystwach Organizacyj i Kółek Rolniczych, w wyniku których do Rady Izby wybrano 34 osoby, w tem zaś wielu znanych z wybitnej dotychczasowej działalności w dziedzinie rolnictwa na terenie samorządu, bądź też organizacji społeczno - rolniczych. Niezależnie od tego, skład Rady został uzupełniony drogą mianowania przez Ministra Rolnictwa i Ref. Rolnych, na radców Izby, 10 nominatów z pośród czołowych znawców poszczególnych dziedzin życia rolniczego zarówno praktyków jak i naukowców.

Biuro Izby rozpoczęło swą działalność z dniem 1 kwietnia ub. r. przez przejęcie od Wojewódzkiego Towarzystwa Organizacyj i Kółek Rolniczych agend oraz dotychczas prowadzonych spraw. Cały personel Towarzystwa z małymi zmianami przeszedł do Izby Rolniczej.

Ponadto utworzone zostały nowe działy fachowe oraz agendy nieprowadzone dotąd przez W. T. O. i K. R.

Biuro Izby zostało zorganizowane według następującego schematu: *Wydział Ogólny* — obejmujący sekretarjat, kance-

larję, ekspedycję pism, buchalterję i kasę. *Wydział Produkcji Roślinnej* z Inspektoratami rolnictwa i ogrodnictwa. *Wydział Produkcji Zwierzęcej* z Inspektoratami hodowli koni, hodowli bydła, hodowli owiec, hodowli trzody, hodowli drobiu i zwierząt futerkowych, oraz hodowli ryb i pszczół. *Wydział Oświaty* z Inspektoratami przysposobienia rolniczego oraz gospodarstwa kobiecego. *Wydział Organizacji Gospodarstw* z Inspektoratem organizacji gospodarstw przodowniczych oraz prac zleconych, obejmujących również biuro rachunkowości rolniczej kierowanej przez konsultenta. *Wydział Ekonomiczny* z podziałem na sekcję prawniczo - opiniodawczą, spółdzielczą oraz organizacji zbytu. Wreszcie *Wydział do Spraw Współpracy z Organizacjami Społeczno-Rolniczymi i Samorządami Powiatowemi*.

Na dyrektora biura powołany został p. Inż. Ludwik Ślaski.

Równocześnie, stosownie do polecenia Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, utworzone zostało, jako prowizoryczne ciało o charakterze społecznym, stanowiące organ doradczy do prowadzenia spraw bieżących w szczególności zaś budżetowych — Komitet Doradczy przy Komisarzu Kieleckiej Izby Rolniczej.

Skład powyższego Komitetu otrzymał następujących radców organizującej się Izby: pp. Długosza Waclawa, Galewskiego Jana, Gawrońskiego Stanisława, Gorczycę Wojciecha, Karskiego Szymona, Kozłowskiego Tomasza, Łubka Jana, Onitzcha Władysława, Podrygałłę Stanisława, Rydla Stefana, Sobczyka Piotra i Wróbla Pawła.

W dniu 19 sierpnia odbyło się pierwsze zebranie Komitetu, na którym omawiane były sprawy budżetowe i organizacyjne Izby. W szczególności ustalono wytyczne do układania budżetu na drugie półrocze okresu budżetowego 1933/34 oraz odnośnie składu komisji i podkomisji Izby, mających być powołanymi przez pierwsze zebranie Rady.

Pozatem Komitet odbył jeszcze dwa zebrania, a to w dniu 9 września i 4 października w sprawach budżetowych.

Stan prac organizacyjnych Izby prowadzony był w szybkim tempie tak, że już w pierwszych dniach października można było przystąpić do zwołania pierwszego posiedzenia Rady Izby.

W dniu 5 października 1933 r. odbyło się inauguracyjne plenarne zebranie Rady Izby, które zaszczycił swą obecnością

Pan Minister Rolnictwa i Reform Rolnych Nakoniecznikow-Klukowski. Z pośród przedstawicieli władz państwowych wzięli udział w powyższym zebraniu: p. Wojewoda Paciorkowski, wice-wojewoda Bratkowski i naczelnik wydziału Min. Roln. Szostak. Ponadto między zaproszonymi gośćmi widzieć było można przedstawiciela Zw. Izb Prezesa Posła dr. Paparę, przedstawicieli Izb Rolniczych: Białostockiej, Krakowskiej, Lubelskiej Łódzkiej i Wołyńskiej, przedstawicieli Izby Przemysłowo-Handlowej w Sosnowcu w osobach Prezesa Inż. Gadomskiego i Dyr. Dittricha, Izby Rzemieślniczej w Kielcach Dyr. Axentowicza, Zw. Rew. Sp. Roln. w Warszawie Dyr. Witwickiego, Banku Polskiego Dyr. Kozarskiego, Banku Gosp. Krajowego Dyr. Jastrzębskiego, Państwowego Banku Rolnego Dyr. Gajewicza i Prezydenta miasta Cichockiego, wreszcie licznych przedstawicieli miejscowych samorządów powiatowych, Okręgowych Tow. Rolniczych, Zw. Młodzieży Wiejskiej i innych reprezentantów społeczeństwa rolniczego.

Na wstępie przemówienia powitalne wygłosili p. Wojewoda Kielecki, jako władza nadzorcza Izby, Komisarz Izby p. St. Czekanowski, jako gospodarz, Prezes Gadomski, przedstawiciel Zw. Izb pos. dr. Papara, Prezes Woj. Tow. Org. i Kótek Roln. pos. T. Kozłowski, który nawiązał działalność Izby do dotychczasowych prac Wojewódzkiego Towarzystwa w tej dziedzinie, Dyr. Związku Rewizyjnego Witwicki, Dyr. Gajewicz oraz Prezes Zjedn. Zw. Młodzieży Wiejskiej inż. Ślącza.

Po złożeniu przez Komisarza Czekanowskiego sprawozdania z dotychczasowej działalności Izby Dyr. Ludwik Ślaski wygłosił referat ekonomiczno-programowy p. t. „Gospodarcze znaczenie Kieleckiej Izby Rolniczej“.

Po przerwie, w czasie której odbyło się wspólne śniadanie, nastąpił dalszy ciąg obrad, w ciągu których na wstępie po krótkiej dyskusji przyjęto regulaminy obrad Rady i Komisyj oraz ustalono wysokość diet i ulegających zwrotowi kosztów podróży prezesa i radców Izby, jakoteż wydatków, spowodowanych wykonaniem specjalnych zleceń Rady Izby.

Następnie Komisarz Czekanowski złożył sprawozdanie finansowe za czas ubiegły, poczem Izba uchwaliła preliminarz budżetowy do końca okresu budżetowego 1933/34. Ogólny budżet t. j. za okres sprawozdawczy, który Izba przyjęła do za-

twierdzącej wiadomości, jak również na okres preliminowany zamyka się po obu stronach sumą 172.468 zł.

W dalszym ciągu obrad przystąpiono do wyboru Zarządu. W wyniku przeprowadzonego głosowania w skład Zarządu Izby weszli jako członkowie posłowie: Kozłowski, Długosz, Sobczyk, Wróbel, r. r. Łubek, Podrygałło i Gawroński, jako zastępcy zaś: r. r. Byszewska, Bagniewski, pos. Gorczyca, r. r. Ledwoch, Nowak, Piątkiewicz i Salwa.

Zkolei dokonano wyborów do Komisji Rewizyjnej i Komisji Finansowo-Budżetowej oraz ustalono skład osobowy poszczególnych komisji Izbowych, a mianowicie: ekonomicznej, oświatowej, organizacji społeczno-rolniczych i samorz. powiatowych, produkcji zwierzęcej, produkcji roślinnej i kół gospodyń wiejskich, określając równocześnie największą ilość osób, mogących być dokooptowanymi do powyższych komisji.

Skład Rady Izby.

L. p.	Nazwisko i imię	Miejscowość	Powiat	Rodzaj mandatu
1	Adamczyk Jan	Goźlice	sandomierski	Wybrani z okręgów wyborczych Z wyboru organizacji społeczno-rolniczych
2	Bagniewski Michał	Szczyty	radomski	
3	Bekier Stanisław	Szczekociny	włoszczowski	
4	Borowski Konrad	Myszków	zawierciański	
5	Drożdż Franciszek	Łagisza	będziński	
6	Galewski Jan	Zwoleń	kozienicki	
7	Gorczyca Wojciech	Polekarcice	miechowski	
8	Jaskólski Józef, inż.	Jędrzejów	jędrzejowski	
9	Kotarski Stefan	Skórnice	konecki	
10	Mikołajewski Władysł.	Michniów	kielecki	
11	Novak Tadeusz inż.	Glanów	olkuski	
12	Onitzch Władysław	Janików	opoczyński	
13	Rajczewski Feliks	Piestrzec	stopnicki	
14	Rydel Stefan	Podolany	pińczowski	
15	Salwa Jan	Gatka	iłżecki	
16	Sowiński Stefan	Pierzchno	częstochoowski	
17	Wróbel Paweł	Gojców	opatowski	
18	Białkiewicz Feliks	Goresławice	pińczowski	
19	Długosz Wacław	Gardzienice	iłżecki	
20	Gawroński Stanisław	Jeżowa Wola	radomski	
21	Jakubiec Piotr	Potok	stopnicki	
22	Janeczek Michał	Słowiki Nowe	kozienicki	
23	Kotnis Józef	Wierzbica	olkuski	
24	Kozłowski Tomasz	Przybysławice	miechowski	
25	Kurzyk Antoni	Mniszków	opoczyński	
26	Ledwoch Jan	Irządze	włoszczowski	
27	Łakota Jan	Blanowice	zawierciański	
28	Łubek Jan	Wzdół Rządowy	kielecki	
29	Nowak Stanisław	Bliżyn	konecki	
30	Morawski Stanisław	Planta	opatowski	
31	Piątkiewicz Franciszek	Zdanów	sandomierski	
32	Sobczyk Piotr	Piaski	jędrzejowski	
33	Szaflik Józef	Kamyk	częstochoowski	
34	Wylęzek Jan	Sączów	zawierciański	

Lp.	Nazwisko i imię	Miejscowość	Powiat	Rodzaj mandatu
35	Borkowska Cecylja	Kwilina	włoszczowski	Z nominacji
36	Byszewska Marja	Bejsce	pińczowski	
37	Karski Szymon	Włostów	opatowski	
38	Łempicki August	Gierczyce	opatowski	
39	Paciorkowska Wanda	Kielce	kielecki	
40	Podrygałło Stanisław	Zwoleń	kozienicki	
41	Prawocheński Roman Prof. Dr.	Kraków	krakowski	
42	Przyborowski Józef Doc. Dr.	Kraków	krakowski	
43	Szańkowski Teofil Dr.	Wierzbno	miechowski	
44	Szydłowski Ludomir	Szczeglin	stopnicki	

W związku z ukonstytuowaniem się Rady oraz przeprowadzeniem wyborów do Zarządu i Komisyj Izby, Komisarz Czekanowski ukończył swą pracę nad zorganizowaniem Kieleckiej Izby Rolniczej. Przekazanie czynności przez ustępującego Komisarza Czekanowskiego obejmującemu swe funkcje Prezesowi Izby posłowi Tomaszowi Kozłowskiemu odbyło się w dniu 16 listopada.

Od tej pory ustalanie wytycznych prac izbowych przeszło do rąk powołanych przez Radę komisyj fachowych, które w zależności od specjalnych zagadnień jakie stanowią przedmiot ich obrad podzielone są ponadto na podkomisje.

W porządku chronologicznym konstytuujące zebrania odnośnych komisyj odbyły się następująco:

Komisja Rewizyjna — w dniu 25 października 1933 r.,

Komisja Ekonomiczna — w dniu 27 listopada 1933 r.,

Komisja Produkcji Roślinnej — w dniu 9 stycznia 1934 r.,

Komisja Produkcji Zwierzęcej — w dniu 10 stycznia 1934 r.

Komisja Oświatowa — w dniu 29 stycznia 1934 r.,

Komisja dla Współpracy z Organizacjami Społeczno-Rolniczymi i Samorządami Powiatowymi — w dniu 30 stycznia 1934 r.

Komisja Kół Gospodyń Wiejskich — w dniu 5 lutego 1934 r.

Komisja Finansowo-Budżetowa — w dniu 20 lutego 1934 r.,
 Komisja Organizacji Gospodarstw Przemysłowych — w dniu
 30 kwietnia 1934 r.

W okresie sprawozdawczym odbyły się w Izbie posiedze-
 nia, zebrania i konferencje w następującej ilości:

Rada — 2,

Zarząd — 6,

Komisja Ekonomiczna — 1.

Podkomisja Prawniczo-Opiniodawcza — 4,

Podkomisja Spółdzielcza — 1,

Połączone posiedz. Podkom. Prawn.-Opiniodawczej
 i Organ. Zbytu — 1,

Inne konferencje ekonomiczne — 7,

Komisja Produkcji Zwierzęcej — 1,

Podkomisja Hodowli Koni — 1,

Podkomisja Hodowli Owiec — 1,

Podkomisja Hodowli Ryb — 1,

Zebranie Prezesów K. K. O. — 1.

Komisja Produkcji Roślinnej — 1,

Podkomisja Owocarska — 1.

Komisja Kół Gospodyń Wiejskich — 1,

Komisja Oświatowa — 1,

Komisja Rewizyjna — 1,

Komisja Finansowo-Budżetowa — 1,

Komisja Organizacyj Społeczno-Rolniczych — 1.

Skład Zarządu i Komisyj Izby.

1. Zarząd.

Kozłowski Tomasz — Prezes	Byszewska Marja — Zastępca
Długosz Wacław — V.-prezes	Gorczyca Wojciech „
Gawroński Stanisł. — Członek	Bagniewski Michał „
Łubek Jan „	Ledwoch Jan „
Podrygałło Stanisław „	Piątkiewicz Franciszek „
Sobczyk Piotr „	Salwa Jan „
Wróbel Paweł „	Nowak Stanisław „

2. *Komisja Finansowo-Budżetowa.*

Galewski Jan — przewodniczący
 Bekier Stanisław — członek
 Gorczyca Wojciech ”
 Janeczek Michał ”
 Karski Szymon ”
 Onitzch Władysław ”

3. *Komisja Rewizyjna.*

Morawski Stanisław — przewodniczący
 Adamczak Jan — zastępca
 Borowski Konrad — członek
 Kotarski Stefan ”
 Łakota Jan ”

4. *Komisja Produkcji Roślinnej.*

Prof. dr. Przyborowski Józef — przewodniczący
 Dr. Szańkowski Teofil — zastępca
 Bagniewski Michał — członek
 Białkiewicz Feliks ”
 Drożdż Franciszek ”
 Gawroński Stanisław ”
 Karski Szymon ”
 Ledwoch Jan ”
 Mikołajewski Władysław ”
 Novak Tadeusz inż. ”
 Piątkiewicz Franciszek ”
 Rajczewski Feliks ”
 Szydłowski Ludomir ”

Podkomisja Roślin Przemysłowo-Warzywniczych.

Bagniewski Michał — członek, radca Izby
 Drożdż Franciszek ” ” ”
 Gorczyca Wojciech ” ” ”
 Karski Szymon ” ” ”

Rajczewski Feliks członek, radca Izby
 Szydłowski Ludomir " " "
 Kielbass Ludwik " kooptowany

Podkomisja Owocarska.

Inż. Novak Tadeusz — przewodniczący
 Cielecki Bohdan — członek kooptowany
 Prof. dr. Gorjaczkowski Włodzimierz członek koopt.
 Seweryn Józef " "
 Ślaski Jan " "

Podkomisja Ochrony Roślin.

Dr. Szańkowski Teofil — przewodniczący
 Inż. Novak Tadeusz — członek, radca Izby
 Piątkiewicz Franciszek " " "
 Prof. dr. Rouppert Kazimierz — członek, kooptowany

Podkomisja Nasienna.

Dr. Szańkowski Teofil — przewodniczący
 Białkiewicz Feliks — członek, radca Izby
 Dr. Przyborowski Józef " " "
 Hoffman Aleksander — członek kooptowany
 Jacobson Stefan " "

Podkomisja Meljoracyjna.

Gawroński Stanisław — przewodniczący
 Ledwoch Jan — członek, radca Izby
 Inż. Czerwiński Marjan — członek kooptowany
 Inż. Kozłowski Adam " "

Podkomisja Doświadczalna.

Dr. Przyborowski Józef — przewodniczący
 Gawroński Stanisław — członek, radca Izby
 Piątkiewicz Franciszek " " "
 Cybulski Benjamin " kooptowany
 Inż. Mazurkiewicz Zygmunt " "

Podkomisja Leśna.

Karski Szymon — członek, radca Izby
 Mikołajewski Władysław
 Inż. Rejchel Jan — kooptowany
 Zdziechowski Janusz „

5. Komisja Produkcji Zwierzęcej.

Prof. dr. Prachoweński Roman — przewodniczący
 Łempicki August — zastępca
 Borkowska Cecylja — członek, radca Izby
 Gawroński Stanisław „ „ „
 Jakubiec Piotr „ „ „
 Kotarski Stefan „ „ „
 Kurzyk Antoni „ „ „
 Onitzch Władysław „ „ „
 Rydel Stefan „ „ „
 Szaflik Józef „ „ „
 Wróbel Paweł „ „ „

Podkomisja Hodowli Koni.

Rydel Stefan — przewodniczący
 Bąkowski Jerzy — członek kooptowany
 Grodziecki Jerzy „ „
 Malczewski Michał „ „
 Tutaj Dominik „ „

Podkomisja Hodowli Bydła

Łempicki August — przewodniczący
 Borkowska Cecylja — członek, radca Izby
 Wróbel Paweł „ „ „
 Kiszka Edward — członek kooptowany
 Różycki Jerzy „ „

Podkomisja Hodowli Trzody Chlewnej.

Gawroński Stanisław — przewodniczący

Jakubiec Piotr — członek, radca Izby
 Onitzch Władysław " " "
 Szaflik Józef " " "
 Sawicki Aleksander — członek kooptowany

Podkomisja Hodowli Owiec.

Kotarski Stefan — przewodniczący
 Kurzyk Antoni — członek, radca Izby
 Boniecki Michał -- członek kooptowany
 Zięba Ignacy " "

Podkomisja Hodowli Drobiu.

Domańska Eugenja — przewodnicząca (kooptowana)
 Bukowiński Stanisław — członek kooptowany
 Kopińska Stanisława " "

Podkomisja Hodowli Ryb.

Kotarski Stefan — przewodniczący
 Froelich Stanisław — członek kooptowany
 Makulec Jan " "

Podkomisja Pszczelarska.

Piwowski Juljan — przewodniczący (kooptowany)
 Gruszka Roch — członek kooptowany

6. *Komisja dla Współpracy Organizacyj Społeczno-Rolniczych i Samorządów Powiatowych.*

Prezes Izby — przewodniczący.
 Delegaci 17 O. T. O. i K. R. — członkowie.

7. *Komisja-Oświatowa.*

Golewski Jan — członek, radca Izby
 Kotnis Józef " " "
 Inż. Novak Tadeusz — członek, radca Izby
 Paciorkowska Wanda — członek, radca Izby
 Podrygałło Stanisław " " "
 Sobczyk Piotr " " "

Dzierzbicki Kazimierz	—	członek	kooptowany
Grabowski Jerzy	„	„	„
Kupiec Jan	„	„	„
Niedbalski Aleksander	„	„	„
Inż. Ślączka Kazimierz	„	„	„
Przedstawiciel Kół Gosp. Wiejsk.	—	członek	koopt.
„	Żeńskich Szkół Roln.	„	„

8. *Komisja Kół Gospodyń Wiejskich.*

Borkowska Cecylja	—	przewodnicząca
Byszewska Marja	—	członek, radca Izby
Paciorkowska Wanda	„	„
Adamczakowa Stefania	„	„
Kopińska Stanisława	„	„
Smuga Katarzyna	„	„

9. *Komisja Organizacji Gospodarstw Przemysłowych.*

Sobczyk Piotr	—	przewodniczący
Janeczek Michał	—	członek, radca Izby
Gorczyca Wojciech	„	„
Kurzyk Antoni	„	„
Salwa Jan	„	„
Sowiński Stefan	„	„

10. *Komisja Ekonomiczna.*

Rydel Stefan	—	przewodniczący
Sobczyk Piotr	—	zastępca
Bekier Stanisław	—	członek, radca Izby
Byszewska Marja	„	„
Drożdż Franciszek	„	„
Karski Szymon	„	„
Podrygałło Stanisław	„	„
Szydłowski Ludomir	„	„
Wróbel Paweł	„	„

Podkomisja Prawniczo-Opiniodawcza.

Rydel Stefan — przewodniczący
 Bekier Stanisław — członek, radca Izby
 Karski Szymon " " "
 Gajewicz Bolesław — członek kooptowany
 Schütz Adolf " "

Podkomisja Spółdzielcza.

Sobczyk Piotr — przewodniczący
 Podrygałło Stanisław — członek, radca Izby
 Wróbel Paweł " " "
 Gajewicz Bolesław — członek kooptowany
 Witwicki Wiktor " "

Podkomisja Organizacji Zbytu.

Szydłowski Ludomir — przewodniczący
 Byszewska Marja — członek, radca Izby
 Drożdż Franciszek " " "
 Gajewicz Bolesław — członek kooptowany

WYDZIAŁ OGÓLNY.

Do zakresu Wydziału Ogólnego należą sprawy o charakterze ogólnoadministracyjnym, prowadzenie sekretariatu, nadzór nad kancelarją, dziennikiem podawczym pism wchodzących i ekspedycją wychodzących, prowadzenie biblioteki, załatwianie spraw bieżących, sprawy personalne, zawiadywanie lokalem biura, intendentura, składnica książek i broszur kolportowanych i t. p.

Pracami Wydziału Ogólnego kieruje sekretarz Izby.

W okresie sprawozdawczym sekretariat zatrudnił 2-ch pracowników, a mianowicie sekretarza i siłę pomocniczą.

Kancelarja obejmowała 2 siły, z których jedna oprócz zajęcia maszynistki pełniła równocześnie funkcję kasjerki.

Prowadzony przez Izbę system biurowości polega na tem, że każdy z pracowników — referentów ewidencjonuje i przechowuje akta, które zostały mu przydzielone.

Organizacja biura Izby pomyślana jest w ten sposób, iż poszczególnym komisjom izbowym odpowiadają wydziały fachowe biura Izby.

W okresie sprawozdawczym skład personelu biura Izby był następujący :

Inż. Śląski Ludwik — Dyrektor biura Izby.

Wydział Ogólny.

Sekretariat :

Sobolewski Paweł — sekretarz Izby, urlopowany od dnia 1.X.33 r.

Byszewski Kazimierz — p. o. sekretarza od d. 1.X.33 r.

Krużanka Marja — kancelaryjna siła pomocnicza.

Kancelarja :

Kopczyńska Krystyna — maszynistka,

Szczękówna Helena — maszynistka i pełniąca obowiązki kasjerki.

Księgowość :

Wiński Tadeusz — buchalter.

Woźni:

Krystek Władysław — woźny,
Szypulski Piotr — goniec.

Wydział Wytwórczości Roślinnej.

Inż. Tymowski Jarosław, p. o. inspektora i kierownika wydziału.

Kopczyński Jan — inspektor ogrodnictwa.

Wydział Wytwórczości Zwierzęcej.

Olszewski Bogdan — inspektor hodowli bydła i kierownik wydziału,

Berezowski Stanisław — inspektor hodowli koni,
Inż. Wilman Józef — inspektor Kół Kontroli Obór,
Michejda Jan — inspektor hodowli owiec,
Plewiński Witold — inspektor hodowli trzody,
Płoska Zofja — praktykantka drobiowa od 1.XI. 1933 r.

Wydział Oświaty Pozaszkolnej.

a) Przystosowanie Rolnicze:

Pniewski Janusz — inspektor P. R.,

b) Gospodarstwo Kobiące:

Inż. Zbroska Irena — inspektorka K. G. W.

Wydział Organizacji Gospodarstw Przemysłowych.

Inż. Bylina Stefan — inspektor organizacji gospodarstw.

Wydział Ekonomiczno-Statystyczny.

Byszewski Kazimierz — kierownik wydziału,
Inż. Szczeciński Tadeusz — referent.

Ponadto jako agenda samowystarczalna prowadzone jest przy Izbie:

Biuro Rachunkowości Rolnej.

Gorgosz Rudolf — buchalter.

Celem ustalenia jednolitej linii w prowadzonych pracach w dziedzinie popierania rolnictwa rozporządzenie o izbach rolniczych starało się zapewnić izbom należyty wpływ na akcję podnoszenia rolnictwa, prowadzoną przez powiatowe związki samorządowe bezpośrednio, lub za pośrednictwem organizacji społeczno-rolniczych subwencjonowanych przez samorząd terytorjalny. W tym celu pomiędzy wielu innymi powierzono nowoutworzonym izbom rolniczym współdziałanie z władzami rządowymi i samorządowymi we wszystkich sprawach dotyczących rolnictwa, w szczególności zaś przy wykonywaniu przez te władze nadzoru nad działalnością powiatowych związków samorządowych i zapewnieniu jednolitości prowadzonej przez te samorzady akcji w dziedzinie rolnictwa.

Dla wprowadzenia powyższych przepisów w życie i nadania im praktycznego znaczenia, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało w dniu 28.VIII ub. r. oraz 10.I b. r. odnośne okólniki do wojewodów z wyjaśnieniem, w którym prosi o zalecenie samorządom terytorjalnym jaknajściślejszego kontaktu z terytorjalnie właściwymi izbami rolniczymi w postaci udziału delegatów tych izb w posiedzeniach powiatowych komisji rolnych, oraz w zebraniach wydziału powiatowego w sprawach dotyczących rolnictwa, wreszcie drogą uzgodnienia powiatowych programów rolniczych z Izbą Rolniczą.

W szczególności co do personelu instruktorskiego, będącego na etacie samorządów powiatowych, lub utrzymywanego z zasiłków samorządowych przez organizacje rolnicze, okólniki postanawiają, iż jego prace winne być prowadzone zgodnie z programem rolniczym izb rolniczych.

Co do obsady personalnej stanowisk instruktorów rolnych wszelkich kategorii, okólniki zalecają branie pod uwagę fachowej opinii Izby oraz uwzględnianie wniosków Izby Rolniczej co do konieczności ewentualnych zmian na tych stanowiskach.

Dzięki tym zarządzeniom Izba posiada zapewniony wpływ na jednolitość akcji prowadzonej w rolnictwie.

Ze swej strony Izba postanowiła wstawić do swego budżetu na rok 1934/35 dotację na agronomów powiatowych w wysokości około 150 zł. miesięcznie na powiat, w ramach łącznej pozycji budżetowej nieprzekraczającej 30.600 zł. rocznie, jako partycypację Izby w kosztach utrzymania powyższych agronomów. Dotacja ta, wprowadzona tytułem próby i uzależniona

od warunków lokalnych, ma za zadanie zaakcentowanie w sposób finansowy, iż Izba jest władną ingerować w sprawach personalnych, zatrudnionych przez wydziały powiatowe fachowców rolnych.

Stan personelu zatrudnionego w terenie przedstawiał się na dzień 31 marca 1931 r. następująco:

Personel instruktorski na powiatach opłacany w całości przez Izbę:

Grzechnik Feliks
 Hulewicz Dzierżykraj
 Michałak Medard
 Mistecki Jan
 Pyszyński Józef
 Sagatowski Henryk
 Styka Walenty
 Żakiewicz Stanisław

Personel instruktorski na powiatach opłacany w 50% przez Sejmik i Izbę:

Boguszewski Jerzy
 Czerski Józef
 Karpowicz Kazimierz
 Stoga Eugenjusz
 Szczepański Jan
 Synoradzki Józef
 Trębski Jan

Personel agronomów powiatowych i instruktorski opłacany w całości przez O. T. O. i K. R. i Wydziały Powiatowe:

Barteczkówna Helena
 Bacia Adam
 Bączkowska Anna
 Białecki Stanisław
 Billowa Irena
 Cichocki Michał
 Ćwiklińska Marja

Drozdow Mikołaj
Drej Michał
Dulębianka Janina
Dymiszkiewiczówna Kazimiera
Gizińska Regina
Gołąbek Stanisław
Jarczyński
Jarząbek Jan
Jaskólski Jan
Kamińska Janina
Kocemba Józef
Kołodziejek Józef
Kostrzewa Stanisław
Kowalczevska Stanisława
Krzemiński Marjan
Kuczyński Kazimierz
Lewtakówna Janina
Malawski Władysław
Milewska Wiktorja
Ogłaza Marjan
Olech Jan
Patorski Marjan
Pietkiewiczówna Janina
Piwowarski Juljan
Rudnicki Bohdan
Seroczyński Lech
Sęk Józef
Słociński Władysław
Sternik Gabrjel
Stuczeń Jan
Tarka Jan
Trebniówna Stefanja
Wesołowski Teodor
Wiśniewski Władysław
Winnicka Zofja
Żmijewski Bolesław
Żuławski Mieczysław.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE.

Na rozpoczęcie swej działalności i zorganizowania biura otrzymała Izba zasiłek od Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych w kwocie zł. 9.470.

Równocześnie z sum, jakie wpłynęły do Skarbu Państwa za okres od 1-go listopada 1932 r. do 31 marca 1933 r. z tytułu przewidzianego ustawą o izbach rolniczych trzyprocentowego udziału Izby w państwowym podatku gruntowym, stworzony został nienaruszalny fundusz zapasowy Izby.

Według obliczeń Izby kapitał ten wynosić winien zł. 67.102.03, wysokość jego może jednak ulec zmianie, co uzależnione jest od stanowiska Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie definitywnego sposobu ustalenia wysokości tej sumy.

Stosownie do postanowień ustawy, powołującej do życia izby rolnicze, dochody Izby stanowią:

1. 3% udziału w podatku gruntowym,
2. 50% dziesięcioprocentowego dodatku samorządowego do podatku gruntowego,
3. Opłaty za wykonanie specjalnych prac przez Izbę.

Pozatem Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych udziela Izbie zasiłki ze specjalnem przeznaczeniem ich wydatkowania.

Rok budżetowy Izby obejmuje okres od 1 kwietnia do 31 marca następnego roku. Gospodarka finansowa oparta jest na preliminarzu budżetowym zatwierdzanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

W roku sprawozdawczym 1933/34 od 1 kwietnia do 1 października 1933 r. gospodarowała Izba na podstawie miesięcznych preliminarzy budżetowych, zatwierdzanych przez Wojewodę Kieleckiego, zaś od 1 października 1933 r. do końca okresu budżetowego na podstawie preliminarza budżetowego, zatwierdzonego przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

Przytoczone niżej sprawozdanie obejmuje cały rok budżetowy 1933/34 z wykonania budżetów miesięcznych i półrocznego. Sprawozdanie to nie pokrywa się całkowicie z preliminarzem budżetowym na tenże okres, z uwagi na virements dokonane w ramach szeregu rozdziałów przez Zarząd zgodnie

z uchwałą Rady Izby w tej sprawie, oraz uwzględnienie dotacji Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych w okresie budżetowym na określone cele. Nie zostało ono dotychczas sprawdzone przez Komisję Rewizyjną, ani też zatwierdzone przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

Poza ramami swego budżetu prowadzi Izba agendy, oparte na zasadzie samowystarczalności finansowej. W szczególności w okresie sprawozdawczym prowadzone były przez Izbę: biuro rachunkowości rolnej oraz składnica wydawnictw kolportowanych, z której książki i broszury sprzedawane były po cenie kosztów własnych. Rozrachunki tych agend prowadzone są za pośrednictwem Izby.

Stan finansowy Izby na dzień 31 marca 1934 r. z uwzględnieniem miesiąca ulgowego wynosi:

Stan czynny.	Stan bierny.
Gotówka w kasie 15.748·67	Kapitał zapasowy . 67.103·02
W P. K. O. . . . 8.402·36	Sumy przechodnie do
W Bankach . . . 167.210·33	dyspoz. M. R. i R. R. 10.000·00
Papiery wartośc.	Różne 100·00
Poż. Narodowa . 4.000·00	Fundusze do dyspo-
<u>Dłużnicy 9.203.32</u>	zycji M. R. i R. R. . 8.014·26
	Fundusze do dyspo-
	zycji Izby <u>119.347·40</u>
	<u>204.564·68</u>
	<u>204.564·68</u>

Wykonanie budżetu za rok 1933/34 — zał. № 1 i 2.

Zestawienie wydatków za rok budżetowy 1933/34 — zał. № 3.

W wydatkach preliminowanych na rok 1934/35 nie brano pod uwagę dotacji Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych na Zakłady doświadczałne w Sielcu i Zdanowie ze względu na to, iż przekazywane są one jedynie za pośrednictwem Izby. Jeżeli więc z sumy ogólnej zł. 122.212·29 wydatkowanej w ubiegłym okresie budżetowym na powiaty i dotacje, odejmiemy kwotę zł. 40.350·00, jako przekazaną jedynie z ramienia Ministerstwa na doświadczalnictwo rolnicze, to z zestawienia cyfr w latach budżetowych 1933/34 w stosunku do 1934/35 wynika, że preliminowane wydatki na powiaty i dotacje w roku 1934/35 wzrosły efektywnie o zł. 76.571·15.

Gdy analizując w dalszym ciągu powyższe cyfry weźmiemy pod uwagę, że łączne sumy zł. 62.565·15 preliminowane

DOCHODY.

Załącznik № 1.

DZIAŁ		ROZDZIAŁ		Preliminowano		Wpłynęło		W P Ł Y N Ę Ł O		
Nazwa działu		Nazwa rozdziału						Mniej	Więcej	
	Zwyczajne			350.100	—	*)430.839	68		80.739	68
I	Ogólny			201.000	—	278.387	91		77.387	91
		1	Dochody z udziału w podatkach . .	190.000	—	264.724	70		74.724	70
		3	Inne dochody . . .	11.000	—	13.663	21		2.663	21
II	Wytw. roślinna . .			55.950	—	51.985	—	3.965	—	
		1	Dochody ogóln. Działu			150	—		150	—
		3	Nasiennictwo . . .			53	—		53	—
		4	Doświadczalnictwo .	41.000	—	40.350	—	650	—	
		5	Ochrona roślin . .	10.000	—	10.000	—			
		7	Ogrodnictwo . . .	4.950	—	1.432	—	3.518	—	
III	Wytw. zwierzęca . .			40.050	—	47.241	77		7.191	77
		2	Hodowla koni . . .	3.600	—	4.353	—		753	—
		3	Hodowla bydła . .	2.200	—	3.103	50		903	50
		4	Hodowla trzody . .	11.250	—	16.476	62		5.226	62
		5	Hodowla owiec . .	16.000	—	15.707	42	292	58	
		6	Hodowla drobiu . .	7.000	—	7.598	23		598	23
		7	Rybnictwo			3	—		3	—
VI	Pop. właśc. spos. gosp.			7.200	—	7.200	—			
VII	Organ. gospodarstw	2	Przyspos. rolnicze .	7.200	—	7.200	—			
				45.900	—	46.025	—		125	—
		1	Dochody ogóln. Działu			125	—		125	—
		2	Org. drobnych gosp.	45.900	—	45.900	—			
	Nadzwyczajne . . .					67.103	02		67.103	02

*) W sumie zł. 430.839*68 z zas. M. R. i R. R. zł. 128.450*00.

WYDATKI.

Załącznik № 2.

DZIAŁ		ROZDZIAŁ		Preliminowano		Wydatano		WYDANO			
Nazwa działu		Nazwa rozdziału						Mniej		Więcej	
	Zwyczajne			323.740	65	311.078	02	12.662	63		
I	Ogólny			127.639	69	125.300	58	2.339	11		
		4	Wydatki og. admin. .	37.042	—	*) 41.503	65			4.464	65
		5	Władze Izby	17.525	60	14.132	92	3.392	68		
		6	Biuro Izby	65.072	09	**) 62.061	01	3.011	08		
			Poż. Nar. i inne zwrotne pożyczki	8.000	—	7.600	—	400	—		
II	Wytw. roślinna			69.722	24	62.381	02	7.341	22		
		1	Wydatki ogólne Działu	6.879	76	1.204	75	5.675	01		
		4	Doświadczaln. roln. .	40.350	—	40.350	—				
		5	Ochrona roślin	10.500	—	10.500	—				
		6	Łąki i pastwiska . . .	1.750	—	897	—	853	—		
		8	Ogrodnictwo	10.242	48	9.429	27	813	21		
III	Wytw. zwierzęca			52.873	70	50.927	97	1.945	73		
		2	Hodowla koni	2.003	77	2.039	77			36	—
		3	Hodowla bydła	18.045	20	18.159	98			114	78
		4	Hodowla trzody	13.752	47	13.592	66	159	81		
		5	Hodowla owiec	12.478	09	13.349	64			871	55
		6	Hodowla drobiu	5.594	17	3.323	60	2.270	57		
		8	Pszczelnictwo	1.000	—	462	32	537	68		
VI	Pop. właśc. spos. gosp.			19.647	80	18.843	68	804	12		
		2	Przysp. roln. mł. . . .	11.694	20	11.271	71	422	49		
		4	Gospod. kobiece	7.953	60	7.404	27	549	33		
		6	Inne wyd. ośw. pozaszkolnej			167	70			167	70
VII	Organ. gospodarstw			46.119	13	45.723	61	395	52		
		1	Wydatki ogólne Działu	3.268	67	3.443	27			174	60
		2	Organ. drobn. gosp. . . .	42.850	46	42.280	34	570	12		
VIII	Ekon. i statystyka			7.738	09	7.901	16			163	07
		1	Wydatki ogólne Działu	7.738	09	7.901	16			163	07

*) Zł. 17.791'39 opłaty na Związek Izby Rzp.

**) Zł. 37.411'80 koszty rozjazdów.

ZESTAWIENIE WYDATKÓW.

Załącznik № 3.

D Z I A Ł	Władze Izby		Opłaty na Zw. Izb		Wydatki administracyjno-biurowe		Personel fachowy		Rozjazdy		Wydatki na pow. i dotacje		RAZEM	
	Zł.	%	Zł.	%	Zł.	%	Zł.	%	Zł.	%	Zł.	%	Zł.	%
I Ogólny	14.132'92		17.791'39		¹⁾ 55.964'47		—		37.411'80		—		125 300'58	
II Wytw. roślinna	—		—		—		6.319'09		—		²⁾ 56.061'93		62.381'02	
III Wytw. zwierzęca	—		—		—		27.850'90		—		23.077'07		50'927'97	
VI Pop. właściwych sposobów gospod.	—		—		—		11 539'27		—		7.304'41		18.843'68	
VII Organ. gospodarstw	—		—		—		8 954'73		—		36.768'88		45.723'61	
VIII Ekon. i statystyka	—		—		—		7.901'16		—		—		7.901'16	
RAZEM	14 132'92	4.54	17.791'39	5.71	55 964'47	18	62 565'15	20.11	37 411'80	12.03	123.212'29	39.61	311.078'02	
Preliminowano wydatków na r. 1934/35	29.259'20	7.62	13.700'—	3.57	48.305'56	12.57	78.230'56	20.37	56.178'—	14.62	³⁾ 158433'44	41.25	384 106'76	

- ¹⁾ W sumie tej mieści się: a) Pożyczki zwrotne i Pożyczka Narodowa Zł. 7.600'—
b) Zakup inwentarza „ 6.436'68
- ²⁾ W sumie tej dla Zakładów doświadczalnych w Sielcu i Zdanowie „ 40.350'—
- ³⁾ W sumie tej nie prelininowane były wydatki dla Zakładów doświadczalnych.

na utrzymanie personelu fachowego, oraz zł. 37.411.80 na koszty rozjazdów tegoż personelu nie są rzeczywiście niczem innym jak wydatkami obracanymi w tej formie na pracę nad podniesieniem rolnictwa w odnośnych powiatach, to w rezultacie stwierdzić należy, iż kwota związana z wydatkami administracyjno-biurowymi stanowi nieznaczny odsetek w ogólnym budżecie Izby.

WYDZIAŁ WYTWÓRCZOŚCI ROŚLINNEJ

Mówiąc o wytwórczości roślinnej w województwie kieleckim, a więc na terenie działalności Kieleckiej Izby Rolniczej należy zaznaczyć, że jego obszar wynosi ogółem 2,537,394 ha, w tem:

gruntów ornych	1.436.736 ha
lasów	569,745 „
łąk	145.742 „
pastwisk	131.496 „
ogrodów i sadów	23.915 „
innych	229.760 „

Statystyka plonów najważniejszych ziemiopłodów w kwintalach przeciętnie za ostatnie 5 lat wynosi średnio rocznie:

roślin kłosowych	11.101.376 q
w tem	
zbóż chlebowych	7.606.943 „
okopowych	32,004.321 „

zaś ilość ziemi w tych samych latach również średnio rocznie była zajęta:

pod uprawę kłosowych w wysokości	896.157 ha
okopowych	„ 258.470 „
innych	„ 282.109 „

Procentowo rośliny kłosowe były uprawiane średnio na 62% obszarów ornych, okopowe na 18%, reszta zaś areалу t. j. 20% produkowała wszystkie inne rośliny, jak motylkowe, przemysłowe i t. p.

Z porównania wysokości plonów kłosowych i okopowych wynika również, że pierwsze z nich produkują większość składników odżywczych i użytkowych.

Powyższe cyfry wykazują, że teren działalności Izby w dobie obecnej, pod względem produkcji roślinnej jest terenem eksportowym. Jeśli bowiem przyjąć, według ostatnich danych G. U. S., że województwo kieleckie posiada 2.935.680 ludności to produkcja tylko dwu zbóż chlebowych wynosi na głowę mieszkańca 2,6 q. Normalnie produkcja ta byłaby nieomal nie-

wystarczalna, w czasach kryzysowych jednak spożycie przez 1 mieszkańca rocznie cyfry tej nie przekracza. Zauważyć się to daje przede wszystkim wśród ludności wiejskiej, która przy niskich cenach na zboże zmuszona jest sprzedawać go więcej dla osiągnięcia koniecznego w gospodarstwie kapitału i zaspokojenia własnych potrzeb. Wysiłki Izby Rolniczej idą w kierunku stworzenia w pewnych dziedzinach samowystarczalności warsztatów rolnych, przez wprowadzenie do uprawy roślin przemysłowych jak np. len, powiększanie obszaru upraw zielonych i roślin okopowych oraz podnoszenie wydajności łąk i pastwisk dla celów hodowlanych. Rozwija się również propagandę uprawy roślin rentowniejszych, których zbyt napotyka na mniejsze niż zboża trudności, jak oleiste, motylkowe i lekarskie oraz otacza opieką ogrodnictwo we wszystkich jego działach. Niezależnie od tego Izba usiłuje zdjąć nadmiar zbóż ciężących na rynku handlowym drogą zwiększania konsumpcji specjalnie wśród ludności wiejskiej.

Sprawozdanie poszczególnych inspektoratów: ogólno - rolnego i ogrodniczego z jakich składa się Wydział Wytwórczości Roślinnej Izby obejmuje dokładne dane dotyczące tak stanu faktycznego prac w odniesieniu do niektórych wymienionych już upraw, jak i metod działania.

W związku z tem wspomnieć należy, że Komisja Wytwórczości Roślinnej Izby odbyła 1 posiedzenie w dniu 9 stycznia 1934 r., na którym nastąpiło ukonstytuowanie się jej i podział na podkomisje.

W dniach 15 i 16 stycznia 1934 r. odbył się Zjazd instruktorów O. T. O. i K. R. i agronomów powiatowych połączony z kursem, którego tematem była akcja racjonalnego zagospodarowania łąk i pastwisk, ich meljoracje oraz konserwacje meljoracyj dokonanych. Wykładali pp.: inż. Łaguna, prof. M. Czerwiński z Krakowa, inż. Lentz, inż. Jankowski i inż. Nowak.

W dniach 7 i 8 marca zorganizowane były również dwudniowe ilustrowane pokazami kursy dla instruktorów ogrodniczych, z udziałem instruktorów organizacji gospodarstw przodowniczych, przyczem tematem prelekcji wygłoszonych przez pp.: prof. Roupperta, prof. Gorjaczkowskiego, dr. Kaweckiego i Piekielnika było racjonalne prowadzenie sadu, ze specjalnem zwróceniem uwagi na walkę ze szkodnikami, jak również sprawy zbioru, przechowywania, standaryzacji i pakowania owoców.

Inspektorat Ogólno - Rolny.

Główną troską inspektoratu Ogólno-Rolnego nowopowstałej Kieleckiej Izby Rolniczej było zorientowanie się w ważności poszczególnych zagadnień odnośnie terenu województwa oraz wypracowanie na tej podstawie programu prac na następny rok budżetowy. Inspektorat Ogólno - Rolny bowiem winien posiadać dokładne informacje fachowe z dziedziny wytwórczości roślinnej tak w zakresie zagadnień gospodarczych jak i oświatowych, rozwijając jednak głównie swoją działalność w dziedzinie gospodarczej.

Akcja racjonalnego zagospodarowania łąk i pastwisk, mająca na celu wzrost produkcji tanich pasz dla rozwijającej się hodowli przybrała następujące zarysy. B. Okręgowy Urząd Ziemski obecnie Wydział Rolnictwa i Ref. Roln. Urzędu Wojewódzkiego przeprowadzał i przeprowadza meljoracje gruntów głównie łąk i pastwisk, łącznie ze scaleniem. Natychmiast po zakończeniu meljoracji dokonanej sposobem szarwarkowym w danej miejscowości Izba Rolnicza, przy pomocy powiatowych O. T. O. i K. R. zajmie się utworzeniem spółki wodnej dla konserwacji urządzeń wodnych i zorganizowaniem pogadank względnie kursów dla właścicieli łąk z dziedziny pielęgnacji, uprawy i nawożenia. Izba Rolnicza prócz fachowego kierownictwa akcji popularyzuje ją drogą wskazywania tanich źródeł zakupu traw do podsiewu, udzielając nawet gratisowo pewnych ich ilości, dostarcza nawozów sztucznych dla pokazowego instruowania o celowości użycia i subsydjuje akcję konkursową. Inspektorat Rolny wypracował instrukcję do konkursu uprawy łąk wśród samodzielnych gospodarzy polecając organizowanie zespołów konkursowych w powiatach Będzińskim, Częstochowskim, Włoszczowskim i Sandomierskim odnośnym O. T. O. i K. R. Pomoc fachowa Izby polegać będzie na organizowaniu kursów dla instruktorów i obsyłaniu w miarę możliwości terenów meljorowanych fachowcami dla preeliminowania przedsięwzięć mających na celu konserwację, względnie opinjowanie o meljoracjach mających być dokonanymi. W roku sprawozdawczym Wydział Rolnictwa i Ref. Rolnych Urzędu Wojewódzkiego zmeljorował systemem szarwarkowym około 1300 ha gruntów. Rzeki były regulowane na przestrzeni 18 klm., rowów wykopano 145 klm.

Zagadnienie uprawy lnu interesujące przede wszystkim drobne rolnictwo znalazło wyraz w rozprawdzeniu przez Izbę 25 q nasion lnu wołyńskiego oraz zainicjowaniu konkursów uprawy. W roku sprawozdawczym całość akcji była ześrodkowana w Kołach Gospodyń Wiejskich. Pozatem jedynie na części powiatu Częstochowskiego i Włoszczowskiego istnieje Koło Plantatorów Lnu większej własności, obejmujące swą akcją również i część woj. Łódzkiego. Członkowie Koła uprawiają len na zasadach kontraktowych dla fabryki Stradom w Częstochowie. Obszar tych plantacji w roku 1933 wynosił przestrzeń około 140 ha.

Plantacje tytoniowe istnieją na terenie woj. Kieleckiego jedynie w pow. Miechowskim obejmując obszar 300 ha. W roku sprawozdawczym rolnicy pow. Pińczowskiego wystąpili z wnioskiem o rozszerzenie plantacji na południową część tego powiatu.

Jak zaznaczono we wstępie poważną gałęzią produkcji roślinnej może się stać uprawa i zbiór dziko rosnących ziół lekarskich. Izba przystąpiła do opracowania planu organizacji producentów i ułatwienia im zbytu. W tym celu, przy współudziale Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach nawiązano kontakt z istniejącymi na terenie aptekami celem ustalenia ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na zioła lekarskie. Niezależnie od tego zaprojektowano i wyznaczono na kwiecień 1935 r. kurs zielarski dla instruktorek Kół Gospodyń Wiejskich oraz plantatorów i zbieraczy. Kurs ten odbył się w dniach 18 i 19 kwietnia 1934 r. Wykładały pp. Tymowska i dr. Lublinerówna. Dotychczas większym ośrodkiem plantacji ziół lekarskich jest wieś Leszczyny pow. Kieleckiego. Dalszym etapem prac byłoby tworzenie Kół Producentów ziół lekarskich.

Podobne Kółka a raczej oddziały zainicjowanego w Warszawie Związku Producentów Nasion Oleistych, są w projekcie na terenie woj. Kieleckiego, istnieje tu bowiem dość duże nasilenie upraw maku i rzepaku.

Burak cukrowy uprawiany jest w 4 powiatach: Pińczowskim, Miechowskim, Opatowskim i Sandomierskim. Dwa pierwsze powiaty dostarczają swój produkt do Cukrowni w Kazimierzy Wielkiej, dwa drugie do Cukrowni w Częstocicach i Włostowie. Rolnicy tego działu wytwórczości zrzeszeni są w oddziałach Związku Plantatorów Buraka Cukrowego.

Akcja rozprowadzania nasion ziemiopłodów kwalifikowanych i jednolitych była prowadzona w sposób umożliwiający ewidencję przez Ogniska Kultury Rolnej w Zdanowie i Sielcu oraz przez gospodarstwa przy Szkołach Rolniczych. W okresie roku 1933/34 Sielec rozprowadził drogą wymiany lub sprzedaży 264 q zbóż siewnych zaś Zdanów 399 q zbóż i 196 q ziemniaków.

Hodowle zbóż W. Dobrzańskiego, „Selecty“ w Kazimierzy Wielkiej w Pińczowskim oraz T. Szańkowskich i B-ci Kleszczyńskich w Miechowskim, „Udycz“ w Stopnickim i Jacobsona w Sandomierskim pracują w zmniejszonych kryzysowych rozmiarach.

Doświadczalnictwo na terenie działalności Izby było prowadzone w okresie roku budżetowego 1933/34 jedynie przez dwa czynne zakłady doświadczalne: Sielec w pow. Pińczowskim i Zdanów w pow. Sandomierskim. Na następny rok budżetowy Inspektorat Ogólno-Rolny w porozumieniu z Oddziałem Doświadczalnym Sekcji Nasiennej M. T. R. w Krakowie opracował założenie sieci punktów doświadczalnych z odmianami zbóż jarych oraz ziemniaków, siecią tą obejmując głównie północne powiaty województwa.

W porozumieniu z Towarzystwem Soli Potasowych oraz Państwową Fabryką Związków Azotowych w Chorzowie rozprowadzono na terenie województwa 129,5 q soli potasowej z czego 80,05 q dla zastosowania na łąkach, 8,5 q pod uprawę lnu, 5,7 q pod ogródki warzywne, 35,25 q dla akcji przysposobienia rolniczego, oraz 5,7 q saletry wapniowej i 5,5 q azotniaku pylistego, przy czym azotniak przeznaczony był do niszczenia chwastów, zaś saletra pod ogródki warzywne. Nawozy powyższe udzielone przez fabryki gratisowo mają na celu pokazowe stwierdzenie celowości ich użycia.

Poważnym zagadnieniem na terenie woj. Kieleckiego jest zaraza raka ziemniaczanego, występująca dotychczas w pow. Będzińskim, Częstochowskim i Zawierciańskim a od roku ubiegłego w Kieleckim i Opoczyńskim. Walkę z rakiem Izba prowadzi przy pomocy Zakładu Ochrony Roślin w Krakowie, który dysponuje osobnym asystentem subsydjowanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych. Powierzonym mu jest wyłącznie teren woj. Kieleckiego. Posiłkując się specjalną subwencją Ministerstwa Roln. i Ref. Rolnych w wysokości 10.000 zł.

przeznaczoną na różnicę cen sadzeniaków ziemniaków miejscowych i rakoodpornych, rozprowadzono wiosną 1933 r. 2.110,5 q ziemniaków, a mianowicie: w pow. Będzińskim 793,15 q, Częstochowskim 9 7,35 q, Zawierciańskim 400 q. Tej samej wysokości subwencją przeznaczoną na powyższe cele, powiększoną o sumę pozostałą z roku ubiegłego, rozporządzała Izba wiosną 1934 r. Podział subwencji pomiędzy zainteresowane powiaty wypadł następująco: pow. Będziński—3454.25 zł., Częstochowski—5513.20 zł., Kielecki — 1000 zł., Opoczynski — 800 zł. i Zawierciański—2460.15 zł.

Niezależnie od tego zalecono agronomom powiatowym zainteresowanie rolników w powiatach dotkniętych klęską raka ziemniaczanego do reprodukowania odmian ziemniaków rakoodpornych przy pomocy bezprocentowego kredytu Państwowego Banku Rolnego przeznaczonego na ten cel. Odnośnie zwalczania innych, tak roślinnych jak i zwierzęcych szkodników roślin uprawnych, Izba Rolnicza przypominała okólnikami agronomom powiatowym i instruktorom O. T. O. i K. R. konieczność tępienia berberysu, ostów, zbierania i niszczenia chrabąszcza w okresie rójki i zalecała podkreślanie tego tematu na wszystkich pogadankach odbywanych w terenach.

Konkursy roślinne wśród samodzielnych gospodarzy prowadzone bezpośrednio przez instruktorów O. T. O. i K. R. obejmowały rośliny okopowe jak buraki pastewne, marchew i ziemniaki, pozatem koński ząb a w jednym wypadku soję. Plan akcji konkursowej przewiduje poza wspomnianym już konkursem pielęgnacji łąk również i konkurs uprawy poplonu.

Opieka nad wytwórczością roślinną przejawiać się będzie również w nadzorze nad stacjami czyszczenia nasion, spółkami maszynowymi oraz kontrolą składów nawozowych.

Zestawienie stanu prac oraz cyfrowe dane dotyczące poszczególnych zagadnień wytwórczości roślinnej obejmuje poniższa tablica.

RODZAJ ZAGADNIENIA	Będzin	Częstochowa	Jędrzejów	Kielce	Końskie	Kozienice	Miechów	Olkusz	Opatów	Opoczno	Pińczów	Radom	Sandomierz	Stąpnie	Wierzbnik	Włoszczowa	Zawiercie	RAZEM
Ilość kół producentów roślin		1					1		1		1		1			1		6
Ilość spółek maszynowych		14	51	6	9	18	116	18	14	7	56	20	15	43	23	13		423
Ilość spółek wodnych	6	12		30		6	1		2			6	5		1	5		74
Ilość obiektów meliorowanych przy komasacji	1		1	1		1				1	1		5	9	3	4	2	29
Ilość rozprowadzonych nasion lnu (w q)				4,75	3	3	0,4		1	3,6		1,5	0,5	1	4,25	2		25
Doświadczalnictwo: a) Zakłady b) punkty					1	2				2	1	4	1	23				32
Ilość rozprowadzonych nawozów pomocn. dla celów pokaz. a) potasowe b) azotowe	8 0,7	9	6 0,75	3 0,85	2 0,25	4 0,95	2,5 1,2	2,5 0,4	8 0,25	11 0,85	12,5 0,35	14 1	7 0,85	14 0,5	14,5 0,75	10 0,85	1,5 0,7	129,5 11,2
Ilość rozprowadzonych ziemniaków rakoodpornych w q	793,15	917,35															400	2110,5
Ilość zespołów konkursowych	16	7		6		19	4	3	3	6			1		15		25	115

Zakłady Doświadczalne

(według nadesłanego sprawozdania).

Sielec. Zakład doświadczalny w Sielcu powstał w r. 1912 założony przez grono ziemian pow. Pińczowskiego i Miechowskiego, Zakład, ówczesne Pole Doświadczalne w Kazimierzy Wielkiej, rozporządzał stałym terenem doświadczalnym, dzierżawionym od dominjum Kazimierza Wielka. W r. 1921 skoro O. T. R. w Kazimierzy Wielkiej wydzierżawiło maj. Państwowy Sielec, przeznaczony przez Komisję Sejmowo-Rządową na fermę powiatową i Zakład Doświadczalny, po porozumieniu z konsorcjum, utrzymującym Pole Doświadczalne w Kazimierzy Wielkiej, przeniesiono tam Zakład, który łącznie z fermą powiatową tworzy obecnie Ognisko Kultury Rolnej w Sielcu. Zakład Doświadczalny rozporządza obecnie terenem stałym około 51 ha.

Działalność Zakładu rozpada się na: Dział Rolniczy, który zajmuje się ściślemi doświadczeniami polowemi nad roślinami uprawnemi oraz Dział Warzywniczy.

Na stałym terenie prowadzi się następujące stałe doświadczenia wieloletnie:

- 1) Doświadczenie statystyczne nad wyczerpaniem się składników pokarmowych w glebie,
- 2) Doświadczenie nad rozmieszczeniem nawożenia pomocniczego i nad nawarstwianiem się składników pokarmowych w glebie w zmianowaniu norfolkskiem,
- 3) Wpływ podziału obornika w zmianowaniu norfolkskiem,
- 4) Wpływ głębokiej orki wykonanej różnymi systemami pługów na buraki i na następujące po nich płody,
- 5) Porównanie płodozmianów.

Zakład w Sielcu będąc jedynym Zakładem Doświadczalnym na terenie 9 powiatów zachodnich woj. Kieleckiego objął opiekę nad doświadczeniami prowadzonymi przez personel instruktorski tych powiatów i wykonywał także część doświadczeń jako zbiorowe przy pomocy asystentów Zakładu. W roku sprawozdawczym rozpoczęto również doświadczenie z makiem i konopiami. Dział Warzywniczy Zakładu pracuje w ścisłym porozumieniu z komisją współpracy w doświadczalnictwie i w Sielcu znajduje się jeden z głównych punktów badań nad cebulą. Prowadzono dalej doświadczenia nad odmianami pomidorów i fasoli łuskowej, doświadczenia nawozowe nad wpływem

nawozów azotowych na marchew karotę nantejską i pietruszkę cukrową. Prowadzi się również badania nad uprawą gruntową ogórków.

Ferma Ogniska Kultury Rolnej w Sielcu pozostaje nadal oddzielona administracyjnie i rachunkowo od Zakładu Doświadczalnego, wspólnym był tylko Zarząd i Kuratorjum.

Zdanów Państwowy majątek Zdanów położony w pow. Sandomierskim o przestrzeni 235 ha został w r. 1926 wydzierżawiony przez Sejmik Sandomierski na cele kultury rolniczej. W pierwszych latach obok prac doświadczalnych, reprodukcyjnych i hodowlanych przeprowadzono konieczne inwestycje budowlane. W r. 1927 z ogólnej przestrzeni majątku wydzielono 36 ha pod stałe pole doświadczalne. Glebę Zdanowa stanowi löss próchniczny, według określeń prof. Miklaszewskiego—czaroziem zdegradowany. W r. 1932/33 na stałym polu doświadczalnym przeprowadzono 39 doświadczeń z czego zebrano 38, a mianowicie:

- 1) 12 doświadczeń odmianowych,
- 2) 13 doświadczeń z wartością nawozów fosforowych (ilość dawek fosforowych pod poszczególne rośliny),
- 3) 8 doświadczeń uprawowych i
- 4) 6 doświadczeń różnych.

Zakład Doświadczalny przeprowadził dla własnych celów 610 analiz. Zakład otaczał opieką doświadczenia przeprowadzane przez instruktorów rolnych w powiatach: Iłżeckim, Kieleckim, Koneckim, Kozienickim, Opczyńskim i Radomskim.

Na pozostałej przestrzeni maj. Zdanów ca 200 ha prowadzone jest gospodarstwo Ogniska Kultury Rolnej.

Inspektorat Ogrodniczy.

Województwo kieleckie, zawdzięczając sprzyjającym warunkom glebowym i klimatycznym, posiada wszelkie warunki rozwoju dla różnych gałęzi ogrodnictwa.

Naturalne rynki zbytu położone na obszarze województwa, jak Zagłębie Dąbrowskie, Częstochowa, Radom, lub też poza jego granicami, lecz ściśle pod względem handlowym z województwem związane, jak Śląsk i Kraków wpływają na zainteresowanie rolników tą gałęzią produkcji rolnej.

I. Sadownictwo.

Na skutek zlikwidowania szeregu przemarzniętych w roku 1928/29 starszych sadów, oraz powstania w ostatnich kilku latach wielu młodych, które nie były dotychczas ujęte w jakąkolwiek ewidencję, Izba chcąc zorientować się o ilości, rozmieszczeniu i powierzchni wziętej pod uprawę owocarską — przeprowadziła ścisłą ankietę w wyniku której otrzymała dane nasilenia poszczególnych powiatów, gmin i wsi.

Otrzymany materiał statystyczny umożliwił opracowanie szczegółowego i planowego programu działania pod względem pielęgnacyjnym, w szczególności w odniesieniu do sadów młodych, których ilość jest przeważająca i są w dużym stopniu o charakterze sadów handlowych pod względem doboru i jednolitości odmian.

Z ogólnej ilości, okrążyło półtora miliona drzew owocowych na terenie województwa, w trzech ostatnich latach zostało wysadzonych przy pomocy i za pośrednictwem organizacji rolniczych 185.335 sztuk drzew, w 2.987 sadach, założonych z kredytów Państwowego Banku Rolnego i Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, a rozprowadzonych za pośrednictwem Kas Komunalnych, Stefczyka i Gminnych, z kredytów szkółek drzew owocowych i za gotówkę wysadzono 156 639 drzewek, co stanowi prawie 25% ogólnej ilości.

W roku sprawozdawczym założono sadów 2030 wysadzając drzew 128.576. Niezależnie od tego rozprowadzono przez szkółki 37.460 drzewek w powiecie sandomierskim, opoczyńskim, jędrzejowskim, włoszczowskim i częstochowskim. Z innych powiatów brak danych. W powiecie olkuskim założono przy pomocy Izby Winnice. Drzewka do zakładania sadów dostarczane były przez szkółki znajdujące się bądź na terenie działalności Kieleckiej Izby Rolniczej i przez nią zakwalifikowane, bądź z innych, lecz również znajdujących się pod fachową kontrolą w powiatach sąsiadujących z temi szkółkami.

Ogólne rozłożenie sadów wyraźnie uwydatniają 3 okręgi nasileniowe. Jeden obejmujący wschodnie punkty województwa łączące się z terenem województwa lubelskiego, których głównym ośrodkiem są powiaty sandomierski i opatowski, drugi obejmujący południowy okręg, gdzie dominującymi są

I. Sadow
Schematyczny stan sadownictwa na terenie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Będziański	Częstochowski	litzecki	Jędrzejowski	Kielecki	Konecki	Kozienicki
1. Główniejsze ośrodki sadownicze według ilości gmin	4	7	5	7	8	3	10
2. Sady owocowe według statystyki.							
amatorskie:							
od 1400 mtr. do 2800 mtr.	629	878	1758	1050	1903	314	1458
od 2800 mtr. do 5600 mtr.	73	135	342	98	246	51	260
handlowe:							
od 5600 mtr. do 1¼ ha	74	54	120	45	65	53	98
i powyżej 1¼ ha . . .	15	35	18	41	22	31	50
3. Ilość drzew w sadach w tysiącach	30	65	92	80	92	37	136
4. Ogólny obszar sadów w ha	238	325	464	380	517	235	623
5. Sady założone w ostatnich 3 latach . . .	96	19	54	165	117	72	366
o ilości drzew . . .	6459	2432	3812	12102	6648	5540	27505
W roku 1933/34 sprawozd. sadów	618	5	45	14	46	50	110
o ilości drzew . . .	43528	400	3309	781	5399	2100	9128
6. Organizacje ogrodnicze:							
Sekcje Ogrodnicze	—	—	1	1	—	1	1
Związki Sadowników	—	—	—	—	—	—	—
Koła sadownicze	3	—	4	—	3	4	6
Inne org. pokrewne	2	2	—	—	1	—	—
7. Instruktorzy ogrodnictwa w powiatach . .	1	—	—	—	1	—	—

nictwo.
działalności Kieleckiej Izby Rolniczej.

Miechowski	Opczyński	Opatowski	Olkuski	Pińczowski	Radomski	Stopnicki	Sandomierski	Włoszczowski	Zawierciański	Ogólna ilość
8	5	6	7	7	8	8	9	3	5	110
2487	529	3884	2200	2107	1405	2787	2891	812	477	25570
238	116	279	214	260	237	227	273	89	71	3212
98	52	60	32	51	124	97	79	54	38	1194
51	38	63	17	37	153	61	77	38	25	776
142	59	141	108	128	107	110	170	33	37	1567
764	320	810	568	475	700	575	765	310	200	8269
385	41	81	—	222	297	452	163	28	429	2987
19750	2456	4292	—	8556	24473	31733	12087	2595	14895	185335
99	18	90	42	46	125	485	43	3	198	2030
4572	1050	4739	1391	5600	14532	23010	4013	500	4524	128576
1	—	1	—	—	—	—	—	1	1	8
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
6	—	2	—	—	4	—	3	—	6	41
1	—	—	—	—	1	—	—	—	2	9
1	—	—	—	1	1	—	1	—	2	8

powiaty miechowski i pińczowski, trzeci zaś częściowo kozienicki i radomsko-opoczyński.

W ośrodkach ogrodniczych organizuje się i zakłada koła fachowe (sadowniczo-warzywnicze), powiatowe związki sadowników i warzywników, sekcje ogrodnicze przy O. T. O. i K. R., aby przy ich pomocy oraz pośrednictwie prowadzić wszelkie programem zakreślone prace fachowe, przedłożone przez inspektora ogrodnictwa na Podkomisji owocarskiej i zaakceptowane przez taką na posiedzeniu w dniu 8.II r. b.

W roku sprawozdawczym zakładano dalsze sekcje ogrodnicze przy O. T. O. i K. R. oraz koła sadownicze w powiecie opatowskim, koneckim i iłżeckim. W powiecie kozienickim tworzy się powiatowy związek sadowników na wzór istniejącego w sandomierskim. Zadaniem związku będzie opieka nad sadami i organizacja zbytu produktów ogrodniczych.

Instruktorzy ogrodnictwa w powiecie radomskim, będzińskim, zawierciańskim i miechowskim są utrzymywani przez O. T. O. i K. R. bądź też sejmiki. W powiatach sandomierskim i pińczowskim z dotacji Kieleckiej Izby Rolniczej, w powiecie kieleckim instruktor utrzymywany jest przez Powiatowy Zarząd Drogowy, współpracujący z O. T. O. i K. R. W powiecie zawierciańskim jest 2 inструкторów, z których jeden posiada siedzibę w gminie Siewierz i jest przez nią częściowo utrzymywany.

II. Opieka nad sadami.

Wobec dużej ilości sadów znajdujących się na terenie Izby i dalszego pędu do zakładania ich, szczególnie wśród drobnych rolników, Kielecka Izba Rolnicza zwraca szczególną uwagę na otoczenie sadów opieką fachową, w obawie, że będą źle prowadzone i pielęgnowane, wskutek czego mogą stracić wartość produktywną.

W celu więc zachęcenia, pouczenia i uświadomienia właścicieli sadów o racjonalnem prowadzeniu i ich pielęgnacji, oraz otrzymania doborowego i zdrowego owocu handlowego, inspektorat ogrodniczy przy pomocy instruktorskiego O. T. O. i K. R. przeprowadził w zakresie ogólnej pielęgnacji sadów i zwalczania szkodników i chorób drzew owocowych, prace, które ilustruje załączona tablica.

Na wspomnianem we wstępie kursie dla powiatowych instruktorów ogrodniczych, organizowanych przez Izbę, miały miejsce praktyczne pokazy pakowania, sortowania i wysyłki owoców, mające na celu zapoznanie się ze sposobami pakowania, stosowanymi podług wzoru Ameryki, Rosji, Szwecji i innych krajów.

Inne pokazy różnych prac w sadzie przeprowadzane były podczas lustracyj sadów i gospodarstw oraz kursów i pogadek w terenie, jak też specjalnie w wyznaczone dni na ten cel. Pokazy te polegały na demonstrowaniu prac związanych z ogólną pielęgnacją sadów i drzew, ich sadzenia, przesadzania oraz zwalczania szkodników i chorób przy pomocy opryskiwań i innych stosowanych metod, z jednoczesnym nauczaniem przyrządzania cieczy owado i grzybobójczych. Pokazy prowadzili instruktorzy ogrodnictwa i Stacja Ochrony Roślin w Krakowie, posługując się odpowiednimi narzędziami i przyborami ogrodniczymi, jak również aparatami do opryskiwania drzew i krzewów.

W związku z powstającymi wciąż nowymi sadami na terenie działalności Izby, jak też i znajdującą się większą ilością sadów założonych dawniej, koniecznym było otoczenie ich opieką fachową specjalną i ogólną. Opieka ta polegała na nadawaniu ogólnego kierunku udzielania porad i wskazówek dalszej pielęgnacji drzew, zwalczania szkodników i chorób, racjonalnego zbioru, sortowania i przechowywania owoców oraz przeprowadzaniu lustracyj i praktycznych pokazów różnych prac w sadzie będących na czasie. Sadów będących pod opieką fachową, w których drzewa są już opryskiwane i ziemia uprawiana, najwięcej znajduje się w powiatach radomskim, sandomierskim, miechowskim, kozienickim, pińczowskim, zawierciańskim i będzińskim.

Lustracje fachowe przeprowadzane były najczęściej w sadach znajdujących się pod opieką. Odbywały się one niejednokrotnie z pokazami i poradami na miejscu w czasie objazdów lub łącznie z zapowiedzianym kursem czy pogadanką. W lustracjach takich brało udział od 5 do 35, a niekiedy i 60 gospodarzy.

Wobec występowania korówki wełnistej na drzewach owocowych, w niektórych powiatach i w obawie pojawienia się jej w dotychczas niezagrażonych, przeprowadzane są lustracje sa-

II. Opieka

WYSZCZEGÓLNIENIE PRAC	Będziński	Częstochowski	Jędrzejowski	Ilizecki	Kielecki
1. Sady znajdujące się pod opieką w poszczególnych powiatach . . .	200	10	26	42	61
ILOŚĆ:					
2. Pokazów sadzenia, pielęgnowania i walki ze szkodnikami	58	18	32	40	46
3. Lustrowanych sadów:					
a) ogólnie celem wykrycia korówki wełnistej	1246	48	310	370	48
b) fachowo — z poradami	165	42	39	40	80
4. Wystaw, pokazów i konkursów:					
a) racjonalnej pielęgnacji sadów	1	—	—	—	—
b) pokazów owoców	4	—	—	—	—
c) wystaw ogólnych ogrodnicz.	—	—	—	—	—
5. Aparatów do opryskiwania drzew owocowych:					
a) O. T. O. i K. Rolniczych	1	—	1	1	1
b) Kótek Rolniczych i Ogrod. i Mł. W.	8	2	1	1	2
c) osób prywatnych	12	16	—	4	6
d) sejmikowych i gminnych	5	5	1	—	8

nad sadami.

Konecki	Koziernicki	Miechowski	Opoczyński	Opatowski	Olkuski	Pińczowski	Radomski	Stopnicki	Sandomierski	Włoszczowski	Zawierciański	Ogólna ilość
33	120	160	10	43	—	69	286	70	140	6	210	1486
24	30	56	28	19	16	59	64	23	18	12	98	641
120	260	128	168	150	223	130	348	132	174	180	760	4795
31	86	147	16	48	20	74	320	94	130	18	190	1540
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5
—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	5
2	1	1	—	1	1	1	2	1	2	—	2	18
1	12	2	1	6	1	2	2	2	8	1	3	55
—	10	15	2	4	—	20	65	4	11	—	6	175
2	1	—	3	1	1	5	2	3	—	2	—	39

dów mające również za zadanie wyszukiwanie tego szkodnika w celu umożliwienia jego zlokalizowania.

Biorąc pod uwagę, że wystawy, pokazy i konkursy są czynnikiem tak propagandowym jak i pogłębiającym wiedzę fachową wśród rolników oraz pobudzają ich do stosowania w danej dziedzinie jaknajwiększych starań i wysiłków w kierunku hodowli lub uprawy, przeprowadzono konkursy racjonalnej pielęgnacji sadów i zorganizowano rejonowe pokazy owoców i wystawy ogrodnicze.

Pozatem w roku sprawozdawczym zapoczątkowano pokazowe doświadczenia z nawożeniem mineralnym w powiecie sandomierskim jak również opryskowe drzew z cieczami grzybobójczymi i doświadczenia zapyleniowe, niektórych odmian jabłoni i grusz w 10-ciu powiatach. Doświadczenia powyższe przeprowadzają instruktorzy i właściciele sadów.

Na skutek ciągłej i usilnej propagandy w kierunku pielęgnacji ogólnej drzew i sadów, obecnie daje się już wyczuć zrozumienie jej nie tylko wśród właścicieli sadów większych i mniejszych ale i u posiadaczy kilku lub kilkunastu drzewek owocowych. Coraz częściej spotyka się sady, w których ziemia jest już uprawiana i drzewka należycie pielęgnowane, oraz przeprowadzana bywa racjonalna walka ze szkodnikami i chorobami drzew, przez stosowanie opryskiwania i innych metod.

W akcji ogólnej zwalczania szkodników i chorób drzew owocowych, inspektorat ogrodniczy rozesłał szereg okólników, pism i instrukcyj dotyczących szczególnie korówki wełnistej, niestrzępca głogowca, tarczówki, pierściennicy, parcha owocowego, monilja (struposz) i innych, zalecających ogólną higienę sadów i zakup odpowiednich aparatów przez sejmiki, gminy, kółka rolnicze i sadownicze oraz osoby prywatne.

Inspektorat pośredniczył i ułatwiał nabywanie środków zwalczających szkodniki i choroby drzew i aparatów do opryskiwania wskazując źródła nabywania ich po cenach konkurencyjnych. W ten sposób ułatwiono nabycie 30 aparatów w 9 powiatach, oraz cieczy różnych owado i grzybobójczych k.j. 1985 w 3 powiatach.

Prócz tego rozprowadzono jako dotację Izby dla O. T. O. i K. R. niektóre środki owado i grzybobójcze, celem przeprowadzenia demonstracyjnych pokazów walki ze szkodnikami

przez instruktorów ogrodniczych i rolnych. Cieczy powyższych rozprowadzono 415 kg. w 11 powiatach.

Również Izba Rolnicza zaopatrzyła drogą dotacji niektóre O. T. O. i K. R. i szkoły rolnicze w aparaty do opryskiwania typu „Hydrofiks“ oraz rozdała organizacjom młodzieżowym także aparaty jako nagrody konkursowe przysposobienia rolniczego.

Aparatów takich wydano 33 w 14 powiatach.

Mając na celu, by na całym terenie działalności Izby było przeprowadzane systematycznie racjonalne tępienie szkodników i chorób drzew, Inspektorat dąży do organizowania przy każdym kole ewentualnie gminie punktów zaopatrzonych w odpowiednie aparaty i chemikalja oraz powołania specjalnych drużyn ratowniczych młodzieżowych, które by przeprowadzały powyższą akcję. Punkty takie istnieją już w powiecie zawierciańskim, będzińskim i sandomierskim.

Niezależnie od powyższego Izba dążąc do tępienia omawianych szkodników w szerszym zakresie propaguje na terenie szkół powszechnych wśród młodzieży ochronę ptaków owadożernych przez zakładanie sztucznych gniazd oraz zbieranie poczwarek i gąsienic, w miejscowościach gdzie one występują nagminnie.

III. Szkółkarstwo.

Inspektorat ogrodniczy w dziedzinie szkółek drzew owocowych idzie w kierunku podniesienia ich do należytego i odpowiedniego stanu, oraz zdąży do rozciągnięcia opieki fachowej i kontroli w celu nastawienia ich produkcji do potrzeb i wymagań nowoczesnego sadownictwa, główną bowiem podstawą i fundamentem jego jest dobrze postawione i prowadzone szkółkarstwo.

Szkółek drzew owocowych będących w ewidencji, większych i mniejszych — prywatnych i samorządowych — znajduje się na terenie działalności 135. Rzeczywista ich ilość jest znacznie większa sięgająca do liczby 180, są to jednak szkółki dosyć drobne, prowadzone na sprzedaż dla miejscowych i okolicznych gospodarzy. Szkółek poniżej $\frac{1}{2}$ ha znajduje się 83, a powyżej $\frac{1}{2}$ ha do 1 ha — 25, reszta t. j. 27 o przestrzeni powyżej 1 ha.

III. Szkółkarstwo.

WYSZCZEGÓLNIENIE	III. Szkółkarstwo.																Ogólna ilość	
	Będziński	Częstochowski	Jędrzejowski	Łżecki	Kielecki	Konecki	Kozienicki	Miechowski	Opatowski	Olkuski	Pińczowski	Radomski	Stopnicki	Sandomierski	Włoszczowski	Zawierciański		
1. Ogólna ilość szkótek drzew owocowych.																		
do 100 mtr. kw.	—	3	1	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	2	—	—	10
od 100 „ do 2000 mtr. kw.	1	7	1	4	3	—	2	5	1	2	3	2	3	1	6	2	2	45
od 2000 „ do 3000 „ „	—	—	—	5	—	1	—	—	—	1	5	—	1	1	1	1	—	16
od 3000 „ do 5000 „ „	—	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	2	13
od 1/2 ha do 1 ha	—	4	—	3	—	1	3	1	3	1	1	2	—	1	2	3	—	25
od 1 „ do 3 „	3	—	2	—	1	—	—	2	3	3	—	—	1	1	1	1	1	19
od 5 „ do 8 „	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	4
poniżej 10 ha	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
Razem .	5	20	5	12	5	3	5	11	7	7	9	6	10	5	13	7	5	135
2. Ilość szkótek zakwalifikowanych w poszczególnych powiatach	—	—	1	—	1	—	—	2	2	3	—	1	2	—	1	—	—	13
3. Ilość szkótek zlustrowanych w poszczególnych powiatach	5	1	2	1	3	3	1	7	6	3	5	1	3	2	7	7	3	60

Inspektorat ogrodniczy idzie w kierunku likwidowania szkótek bardzo drobnych jak również prowadzonych niefachowo i znajdujących się w nieodpowiednich warunkach. Szkółki te konkurując poprzez sprzedaż jarmarczną z ceną rynkową rozprawdają małowartościowy materiał, który po wielu latach pielęgnacji, kosztów i zachodów, okazuje się mało — lub bezwartościowym i nie spełnia pokładanych w nim nadziei właścicieli sadów, ponieważ wskutek złych podkładek i nieodpowiednich odmian — nie może dać tego dochodu co ze szkótek wysoko postawionych pod względem fachowym. W roku sprawozdawczym zlikwidowane zostało kilkanaście szkótek prywatnych i 3 samorządowe, tych ostatnich jest obecnie 4 a było w roku 1932—10.

Pod względem jakości towaru to zaledwie kilkanaście szkótek znajduje się mniej lub więcej dobrze prowadzonych. Z tych niektóre zasługują na specjalną uwagę i uwzględnienie. Są bowiem fachowo prowadzone i posiadają towar handlowy, pewny, odmianowo czysty, niepomieszany i dosyć ładny. Niektóre szkółki w zrozumieniu swego własnego interesu z uwagi na coraz to większe zapotrzebowanie towaru wyborowego i pewnego, same zgłaszają się pod opiekę fachową inspektoratu ogrodniczego.

W zakresie szkółkarstwa w roku sprawozdawczym przeprowadzono szereg lustracji i kwalifikacji szkótek. Kwalifikacje dotyczyły materiału szkółkowego odnośnie jakości i zdrowotności, właściwego doboru i pochodzenia odmian, podkładek, czystości ich oraz ukorzenia się drzewek, budowy korony i t. p.

Kilkakrotne lustracje miały na celu stwierdzenie fachowego prowadzenia szkótek, uprawy gleby, pielęgnacji, doboru odmian i gatunków, profilaktyki i t. p. oraz ujawnienie korówki wełnistej.

Rejestracja szkótek została już zapoczątkowana według opracowanego schematu.

W końcu zaznaczyć należy, że zawdzięczając przeprowadzonym lustracjom i kwalifikacjom, stan szkótek znacznie się poprawił i daje się zauważyć ilościowy wzrost szkótek dobrze prowadzonych.

IV. Warzywnictwo.

Warzywnictwo gruntowe w tych miejscowościach, gdzie warunki glebowe i klimatyczne sprzyjają jego rozwojowi i gdzie

miejscowa ludność od dawien dawna specjalnie wrodzone ma ku temu zamiłowanie i tradycje — rozwija się dosyć dobrze.

Ma to miejsce szczególnie w następujących 7-miu powiatach:

radomskim — uprawa cebuli, ogórków, fasoli, kapusty, pomidorów;

stopnickim — cebula, kapusta, ogórki, fasola, w ostatnich latach plantacje truskawek;

pińczowskim — masowo cebula, ogórki, czosnek, kapusta;

miechowskim — kapusta, cebula, pomidory, kalafjory, ogórki oraz rabarbar;

iłżeckim — fasola, marchew, ogórki i cebula;

sandomierskim — cebula, kalafjory, ogórki, kapusty a nawet melony i arbuzy;

kozienickim — prócz warzyw uprawia się truskawki na przestrzeni blisko 300 ha.

Warzywa te są uprawiane na większą skalę, a w kilkudziesięciu gminach nawet całe wsie zajmują się tym działem produkcji. Innych warzyw jak marchwi, pietruszki, sałaty, rzodkiewki i t. p. uprawia się mniej. Niektóre powiaty jak radomski, sandomierski i miechowski uprawiają także warzywa pod szkłem, mając dogodny rynek zbytu jakimi są: Kraków, Zagłębie, Ostrowiec, Szydłowiec, Sandomierz i Radom. (Patrz tabl.)

Z powyższego widocznym jest, że produkcja warzywnicza posiada największe nasilenie w tych powiatach, gdzie warunki naturalne jak gleba i klimat oraz taniość robocizny sprzyjają jej rozwojowi. Niemniej jednak niektóre z pozostałych powiatów jako to częstochowski, będziński, zawierciański, mimo braku powyższych warunków naturalnych oraz taniej robocizny prowadzą akcję w kierunku rozwoju warzywnictwa. Decydującym momentem w tym wypadku jest duże skupienie ludności i brak produktów ogrodniczych, oraz większa konsumpcja warzyw skutkiem czego uprawa ich prowadzona jest pod kątem własnego spożycia, znajdując rozwiązanie w drodze zakładania w pierwszym rzędzie robotniczych działek i ogródków warzywnych.

Akcja ta przy należytem jej postawieniu posiada pewne widoki rozwoju i możliwość częściowego zaspokojenia potrzeb ludności zwłaszcza robotniczej Zagłębia. Jednakże tak poważne ośrodki konsumpcji jak Zagłębie Dąbrowskie, Częstochowa i Kraków, stanowiąc naturalny rynek zbytu i dla pozostałych powia-

tów województwa kieleckiego, wymagają zaopatrzenia w warzywa na większą skalę.

To też rola producentów, zaopatrujących w warzywa zachodnią część województwa i sąsiadujące z nią okolice przypada wyżej wymienionym powiatom nasileniowym, które wykorzystując sprzyjające warunki produkcyjne są w stanie pokryć każdą wielkość zapotrzebowania ze strony ośrodków przemysłowych przy odpowiednim rozwiązaniu zagadnień organizacyj zbytu.

Wysiłki Izby w tej dziedzinie idą równolegle z popieraniem akcji ogródków działkowych i warzywnych, w kierunku rozwoju produkcji w powiatach nasileniowych i mają na celu stworzenie na terenie województwa kieleckiego spółdzielni warzywniczej dla Zagłębia. Obecnie pokrywa ono, wbrew podstawowym zasadom gospodarczym i kupieckim dużą część swego zapotrzebowania nieraz w najodleglejszych okolicach Polski — sprowadzając warzywa z pod Grodna, Wilna, Kowla, Lwowa i innych.

Naogół drobni rolnicy w produkcji warzyw, ograniczają się tylko do uprawy niektórych warzyw, szczególnie kapusty, trochę marchwi i buraków, czasami brukwi, lecz w bardzo małych ilościach. Innych warzyw z braku znajomości ich uprawy i nieumiejętności spożycia nie hodują.

Dla przekonania szerszej warstwy rolników w kierunku spożycia warzyw, a równocześnie rozpowszechnienia ich hodowli dla konsumpcji własnej i to przez cały rok, Inspektorat Ogrodniczy zakłada ogródki warzywne w gospodarstwach samodzielnych. Jednocześnie w kołach gospodyń wiejskich, gospodarstwach przodowniczych i w zespołach warzywnych przysposobienia rolniczego, prowadzonych przez odnośne inspektoraty Izby, prowadzi się współpracę w zakresie fachowego nastawienia warzywnictwa.

W ogródkach pozostających pod opieką prócz warzyw najwięcej rozpowszechnionych zaleca się i uprawę innych mniej znanych oraz warzywa trwałe.

W ośrodkach fabrycznych — znajdują się ogródki robotnicze warzywne, t. zw. działkowe, na własny użytek, które również korzystają z opieki i pomocy fachowej miejscowych instruktorów. Ogródków działkowych najwięcej znajduje się w Zawierciańskim—900, Radomskim—500 i w Będzińskim powiecie.

Akcję propagandową warzywniczą prowadzi się wśród gospodarstw samodzielnych drogą inicjowania konkursów ogródków t. zw. polowych (1000 m.) z poszczególnymi uprawami warzyw, oraz konkursów ogródków małych (210 m.), wśród kół gospodyń wiejskich i (100 m.) przysposobienia rolniczego wśród młodzieży, przez odnośne inspektoraty.

W roku sprawozdawczym wprowadzono konkurs ogródków warzywnych wśród gospodarstw przodowniczych.

W związku z urządzeniami konkursami ogródków warzywnych i uprawy poszczególnych warzyw — przeprowadzane były lustracje z udzielaniem na miejscu poradami i wskazówkami dalszej pielęgnacji i ochrony przed szkodnikami. Lustracje takie dokonywane były kilkakrotnie obowiązkowo przez miejscowych instruktorów(ki) oraz inspektorów(ki) poszczególnych działów.

W bardzo wielu miejscowościach spotyka się nieumiejętne wykonywanie sadzenia i siania warzyw, urządzania grządek, względnie zagonów jak również właściwej pielęgnacji t. j. podlewania, okopywania, wrzuszania, cięcia i t. p. W celu więc odpowiedniego pouczenia praktycznego gospodarzy(ń) i młodzieży przeprowadzane były praktyczne pokazy tych prac w ogródkach i to tak podczas lustracji jak i w dniach specjalnie na ten cel przeznaczonych.

Celem dostarczenia doborowych rozsąd warzywnych i rozpowszechnienia wśród rolników, odmian warzyw handlowych w szeregu powiatów, w różnych miejscowościach — przy szkołach rolniczych, kołach gospodyń wiejskich i młodzieżowych — zakładano rozsadniki warzywne gruntowe i inspektowe, lub wynajdywano źródła nabycia rozsąd warzywnych w zakładach ogrodniczych lub w większych ośrodkach produkcji warzyw.

Z rozsadników takich i polecanych źródeł zaopatrują się w towar członkowie(inie) organizacji po minimalnych cenach. Np. w pow. będzińskim okien inspektowych rozmieszczono 44 w 11 miejscowościach, w miechowskim — 26, w stopnickim — 10, w radomskim — 12, w kieleckim — 1 i w wielu innych powiatach.

Izba pośredniczy w nabywaniu nasion warzywnych, wskazując dobre hodowle nasion i firmy nasienne, skąd odnośne O. T. O. i K. R. i instruktorzy zaopatrują się celem ułatwienia nabycia potrzebnych nasion swym członkom.

Starania Izby idą też w tym kierunku, by miejscowe spółdzielnie rolnicze posiadały na składzie gwarantowane nasiona warzywne, w ten sposób udostępnia się nabywanie ich rolnikom. Obecnie jeszcze wielu wskutek małego uświadomienia kupują nasiona w różnych sklepach, a najczęściej na jarmarkach lub też posługują się swoimi mało wartościowymi i często zwyrodniałymi.

Inspektorat ogrodniczy w celu zachęcenia do używania dobrych, tanich i wygodnych w pracy narzędzi ogrodniczych prowadzi odpowiednią propagandę na pokazach, kursach i przy lustracjach oraz ułatwia nabywanie. Pozatem nagrody konkursowe udzielane są przeważnie w postaci narzędzi.

Dotychczas w warzywnictwie bardzo mało rozpowszechnione jest zużycie nawozów sztucznych, w szczególności potasowych. W celu naocznego przekonania gospodarzy o skuteczności stosowania nawozów powyższych i zarazem celowości ich użycia, Izba Rolnicza prowadziła w roku bieżącym w wielu ogródkach warzywnych pokazowe doświadczenia z nawożeniem solą potasową i saletrą chorzowską, w kilkunastu powiatach na terenie K. G. wiejskich i sadowniczych — np. w sandomierskim, radomskim, stopnickim i t. p.

W celach propagandowo-oświatowych inspektorat ogrodniczy zorganizował parę wystaw i pokazów rejonowych i miejscowych, niejednokrotnie wspólnie z inspektoratem kół gospodyń wiejskich i przysposobienia rolniczego.

WYDZIAŁ WYTWÓRCZOŚCI ZWIERZĘCEJ

W okresie sprawozdawczym ukonstytuowała się Komisja Wytwórczości Zwierzęcej, zebrań której odbyło się jedno. Na zebraniu powołano następujące podkomisje: hodowli koni, bydła, owiec, trzody chlewnej, drobiu i zwierząt futerkowych, ryb i pszczół.

Równorzędnie do podkomisyj Wydział Wytwórczości Zwierzęcej był podzielony na następujące inspektoraty: hodowli koni—z jednym pracownikiem, hodowli bydła—z dwoma pracownikami t. j. inspektorem hodowli bydła i inspektorem kół kontroli obór, hodowli owiec—z jednym pracownikiem, hodowli trzody chlewnej—z jednym pracownikiem, hodowli drobiu i zwierząt futerkowych—specjalnego pracownika nie posiadał, pracę prowadził inspektor hodowli bydła i czasowo zaangażowana praktykantka, hodowli ryb—specjalnego pracownika nie posiadał, pracę częściowo wykonywał inspektor rybactwa przy Krakowskiej Izbie Rolniczej, hodowli pszczół—specjalnego pracownika nie posiadał, prace prowadzili częściowo zapraszani prelegenci.

Poza pracami w swoich działach inspektorzy Wydziału Wytwórczości Zwierzęcej ściśle współpracowali z innymi inspektoratami Izby jak organizacji gospodarstw przodowniczych, przysposobienia rolniczego, gospodarstwa kobiecego, które w akcji swojej poruszają sprawy hodowlane, obejmując opieką i nadając odpowiedni kierunek. Stwarza to jednolitość w pracy, co dodatnio wpływa na całokształt prac nad podniesieniem hodowli.

Praca w terenie prowadzoną była przez Okręgowe Towarzystwa Organizacyj i Kółek Rolniczych, względnie ich sekcje hodowlane, koła hodowców, lokalne związki. Wykonywali ją pp. instruktorki i instruktorzy ogólni, gdyż na terenie województwa instruktorów specjalnie hodowlanych niema.

Skutkiem panującego od szeregu lat kryzysu a temsamem zmniejszeniu się opłacalności, poziom hodowli, w poszczególnych działach, na terenie województwa kieleckiego, znacznie

się obniżył. Dużo wysiłku i pracy będzie musiało być włożone, aby stan ten poprawić. Poza zrozumieniem szerokich warstw rolniczych o znaczeniu hodowli, dużą pomocą w akcji tej będą nowe ustawy hodowlane, które w ostatnich czasach zostały wydane.

Dla lepszej orientacji w całości, przy sprawozdaniach poszczególnych inspektoratów, załączone są tablice ilustrujące dane statystyczne, stan posiadania, oraz zakończoną pracę w okresie sprawozdawczym.

Inspektorat Hodowli Koni.

Stan pogłowia końskiego na terenie województwa wynosi około 260.000 sztuk (patrz tablica). Przeważającą ilość stanowi koń miejscowy o typie ustalonym, płasko-kościsty o bardzo suchych kończynach i nadzwyczajnej wytrzymałości, powoli jednak degenerujący się i karłowaciejący. Zadaniem Izby będzie odświeżenie tak cennego materiału hodowlanego ogierami arabskimi i dać na przyszłość podkład hodowlany o materiale daleko lepszym, który wymagany jest dla armji, na miejscowy rynek zbytu i na eksport zagranicę.

Hodowla koni prowadzona jest na terenie całego województwa w kierunku wytworzenia konia szlachetnego, za wyjątkiem powiatowego koła w Kozienicach, części powiatu iłżeckiego i radomskiego, tereny, które dają co roku po kilkaset koni typu artyleryjskiego, chętnie nabywanego przez Komisje Remontowe. Powiaty będziński i zawierciański jako tereny przemysłowe hodowli koni nie prowadzą, opoczyński, opatowski, miechowski, pińczowski, sandomierski gdzie jest już większe zrozumienie hodowlane, dążą pomatu do wytworzenia konia tak dziś pożądanego i poszukiwanego, jakim jest koń anglo-arab.

Stan hodowli koni w poszczególnych powiatach jest następujący: będzińskim—stan niski, powiat nie hodowlany; częstochowskim—poziom niski, materiał hodowlany żeński po ogierach wschodnio-pruskich i zimno-krwistych; iłżeckim—stan hodowli średni, w rejonie Lipska hodowany jest koń artyleryjski, koń uszlachetniony w niewielkich odsetkach; jędrzejowskim — stan średni, warunki hodowlane doskonałe, dużo koni miejsco-

wych-pospolitych częściowo uszlachetnionych koniem arabskim i angielskim; kieleckim — poziom niski, w rejonie Bodzentyna prowadzona jest od 3-ich lat hodowla orientali; koneckim—stan bardzo niski, dużo klaczy miejscowych - pospolitych; kozienickim—stan dobry, hodowla prowadzona jest w kierunku wytworzenia konia artyleryjskiego; miechowskim — stan średni, warunki hodowlane nadzwyczajnie dobre, hodowla prowadzona jest w kierunku arabskim, angielskim i anglo-arabskim; olkuskim—stan hodowli niski, w rejonie Wolbromia i gmin bliżej położonych powiatu miechowskiego, zaczęto prowadzić hodowlę konia szlachetnego—orientala; opatowskim—stan hodowli stoi bardzo wysoko, odznacza się wielkiem amatorstwem, konie uszlachetnione krwią angielską i arabską; opoczyńskim—stan dobry, od paru lat hodowla prowadzona z dużym zamiłowaniem i umiejętnością, Koło posiada własne 2 ogiery czystej krwi arabskiej; pińczowskim — stan dobry, hodowla koni większej własności idzie naprzód, tendencją jest utrzymanie konia o krwi orientalnej, na terenie znajduje się dużo klaczy miejscowych - pospolitych; radomskim—poziom hodowlany niski, koń pogrubiony cieszy się uznaniem; sandomierskim—poziom wysoki, klacze wybitnie dobre, przewaga konia angielskiego i arabskiego, warunki hodowlane bardzo dobre; stopnickim—stan średni, w rejonie Pacanowa klacze uszlachetnione orientalnie, w rejonie Stopnicy uszlachetnione anglikiem; włoszczowskim — stan hodowli niski, dużo klaczy miejscowych—pospolitych; zawierciańskim—powiat nie hodowlany.

Rejestracja klaczy hodowlanych była przeprowadzona masowo w powiatach jak: kozienickim, miechowskim, opoczyńskim, pińczowskim, sandomierskim i innych, gdzie można było założyć koła hodowlane, które sprężyście działają (patrz tabl.). W niektórych powiatach koła nie powstały, skutkiem lokalnych trudności, obecnie jednak widząc wyniki w innych powiatach, domagają się założenia kół. W roku 1934/35 zostanie przeprowadzona rejestracja klaczy w powiatach częstochowskim, pińczowskim i ponownie w pow. opatowskim, gdzie czteroletni okres rejestracji wygasł.

W roku 1933/34 spędów remontowych w terminie letnim wyznaczone było 12, w czasie których zakupione zostało 230 koni, w terminie zimowym 11 spędów — zakupionych zostało 284 koni. K. O. P. zakupił 31 koni. Związek Hodowców Konia

Zestawienie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Będziński	Częstochowski	Ilżecki	Jędrzejowski	Kielecki	Konecki
Ogólna ilość koni	5698	15078	16954	15152	14291	10492
„ „ klaczy	291	8264	5724	5397	1855	2107
Klacze zapisane do ksiąg stadnych	—	—	—	—	—	—
Klacze zarejestrowane	—	27	—	45	7	—
Ogólna ilość ogierów	261	275	827	320	1402	248
Ogierów licencjonowanych	3	33	51	38	31	18
Ogierów państwowych	—	6	5	12	4	—
Koła hodowców koni	—	—	—	—	—	—
Stada prywatne	—	—	—	—	—	—
Premjowanie ogierów	—	1	—	—	—	1
Ogólna ilość oddanych do remontu	—	13	79	42	128	7
Ogólna ilość zakupionych przez K. O. P.	—	—	—	3	—	—
Pokazy przychówku	—	—	—	—	—	—

z hodowli koni.

Kozienicki	Miechowski	Olkuski	Opatowski	Opoczyński	Pińczowski	Radomski	Sandomierski	Stopnicki	Włoszczowski	Zawierciański	Razem
16898	22440	12115	18437	14126	19745	21970	14846	20253	13934	6514	260016
6479	10509	4290	4610	6774	12275	9575	9862	11766	5722	1992	107492
404	654	2	267	568	212	—	758	—	32	—	2976
353	397	251	1148	141	209	596	398	293	254	240	7305
60	54	22	67	26	43	56	54	41	42	12	652
3	11	5	12	3	15	2	12	5	4	—	99
1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	4
4	—	—	4	2	2	1	—	—	2	—	17
188	60	16	111	23	55	34	40	5	28	—	829
21	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	31
—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3

Szlachetnego w Warszawie w czasie tym zdał 315 szt. ogółem z terenu województwa zostało sprzedanych wojskowości 860 sztuk (patrz tabl.). W maju 1934 r. odbędą się dodatkowe spędy remontowe w Radomiu i Kielcach, na których zakupywane będą konie od 3½ do 6 lat i od 7 do 8 lat jednak tylko pełnowartościowe.

Pokazy koni i premjowanie przychówku odbyły się w Miechowie, Proszowicach i Sandomierzu, na których nagrody pieniężne wypłacone były z funduszków Wydziałów Powiatowych.

W następnym roku sprawozdawczym odbędzie się 15 i 16 czerwca Wystawa Koni Remontowych w Pińczowie, urządzana przez Związek Hodowców Konia w Warszawie. Komisja Remontowa na wystawie ma zakupić około 140 sztuk. Pokazy przychówku po ogierach państwowych i premjowanych odbędą się w Kozienicach, Opocznie, Miechowie, Proszowicach, Sandomierzu. Nagrody pieniężne wypłacone będą częściowo z funduszu Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, Izby Rolniczej i poszczególnych Wydziałów Powiatowych.

Licencja ogierów została przeprowadzona systemem już ustalonym w kierunku utrzymania konia orjentalnego, cieszącego się ogólnym uznaniem. Zalicencjonowano ogierów prywatnych 652 (patrz tabl.). Z każdym rokiem wymagania Komisji są większe, skutkiem czego wychów reproduktorów jest lepszy.

Premjowanie ogierów na terenie województwa odbywa się systematycznie co roku. W roku sprawozdawczym zostało premjowanych 17 ogierów z funduszków Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych (patrz tabl.). Ogiery premjowane pokrywają klacze na warunkach tych samych co i państwowe i naogół cieszą się dużą frekwencją.

Skutkiem całej akcji nad podniesieniem hodowli koni Komisja Remontowa, od roku 1938, będzie miała zapewnioną dużą ilość dobrego materiału, z którego będzie mogła wybierać dla armji, jak również będzie zapewniona większa ilość dobrego konia na eksport zagranicę.

Dotychczas na terenie okręgu działalności Izby egzystowały dwa związki: Związek Hodowców Konia Szlachetnego oraz Związek Konia Remontowego, niemniej jednak skupiały one znikomy odsetek materiału hodowlanego.

Wobec wydania Ustawy o nadzorze nad hodowlą koni, która to ustawa porucza Izbowi organizowanie hodowli oraz prowadzenie ksiąg. Izba na posiedzeniu Podkomisji Hodowli Koni w dn. 12 marca 1934 r. poświęconemu specjalnie zagadnieniom organizacyjnym, zaprosiła reprezentantów Naczelnej Organizacji Zw. Hod. Koni w Polsce oraz Związku Hod. Konia Szlacheckiego Półkwi w Warszawie.

Na posiedzeniu powyższem zostały uzgodnione tezy między Izbą, a reprezentującym Związek Hod. Konia Szlacheckiego w Warszawie, Prezesem tegoż, p. Br. Walickim, na podstawie których, na terenie woj. kieleckiego organizuje się autonomiczny oddział Związku Warszawskiego, kierowany przez własny Zarząd i oparty na własnym budżecie, członkami którego będą powiatowe koła hodowców oraz hodowcy zamieszkali w powiatach gdzie koła dotychczas nie zostały zawiązane.

Na dzień 8 maja zostało zwołane walne zebranie hodowców oraz reprezentantów kół powiatowych, na którym zostanie przyjęty statut i wybrany Zarząd autonomicznego Związku.

Inspektorat Hodowli Bydła.

Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa województwo kieleckie podzielone zostało pod względem rasowym na okręgi hodowlane bydła nizinnego czarno-białego i jednomaścistego czerwonego polskiego. Do okręgu bydła nizinnego czarno-białego należą powiaty: będziński cały, częstochowski cały, jędrzejowski gminy Jędrzejów, Mierzwin, Mstyczów, Nagłowice, Nawarzyce, Prząsław, Raków, Sędziszów, Wodzisław, kozienicki — cały, miechowski — cały, olkuski — cały, opatowski gminy Bodzechów, Czyżów Szlachecki, Ćmielów, Lasocin, Opatów, Ożarów, Wojciechowice, pińczowski cały, radomski cały, sandomierski gminy Dwikozy, Jurkowice, Klimontów, Koprzywnica, Lipnik, Łoniów, Obrazów, Samborzec, Sandomierz, Wilczyce, Zawichost, włoszczowski gmina Irządze, Moskorzew, Rokitno, Słupia, Szczekociny, zawierciański — cały. Do okręgu bydła jednomaścistego czerwonego polskiego należą powiaty: iłżecki cały, jędrzejowski gmina Brzegi, Małogoszcz, Sobków, Węgleszyn, Złotniki, kielecki — cały, konecki — cały, opatowski gmina Baćkowie, Boksyce, Częstocice, Gęsice, Grzegorzewice, Iwaniska,

Juljanów, Kunów, Łagów, Malkowice, Modliborzyce, Ostrowiec, Piórków, Rembów, Ruda Kościelna, Sadowie, Waśniów, opoczyński — cały, sandomierski gmina Osiek, Połaniec, Rytwiany, Staszów, Tursko Wielkie, Wiśniowa, stopnicki — cały, włoszczowski gmina Chrzastów, Dobromierz, Kluczewsko, Krasocin, Kurzelów, Lelów, Oleszno, Radków, Secemin, Włoszczowa.

Podział ten został na terenie województwa przyjęty bez zastrzeżeń z wyjątkiem pow. olkuskiego, w którym praca była prowadzoną w kierunku utrwalenia bydła czerwonego polskiego, podział jednak zmienił kierunek na nizinny czarno-biały. Obecnie i tam praca zostaje prowadzona w kierunku ustalenia rasy przewidzianej podziałem. W ostatnich latach wyłoniła się kwestja rewizji rejonów hodowlanych w pow. opatowskim. Niektóre gminy winny być przydzielone do okręgu bydła czerwonego jak n. p. Lasocin, inne do nizinnego jak n. p. Sadowie. Obecnie prowadzone są badania i w razie potrzeby zostaną zgłoszone odpowiednie wnioski do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

Stan ilościowy bydła w poszczególnych powiatach ilustruje załączona tablica.

Ustawą o państwowym nadzorze nad buhajami objęte było w pow. kieleckim 5 gmin, w pow. sandomierskim 1 gmina. Ponieważ ustawa z dn. 28.X 1925 r. trudną była do wprowadzenia w życie i nie dawała takich rezultatów dla których była wydana, to też projekt nowej ustawy bardziej dostosowanej do życia, a temsamem dającej gwarancję spełnienia swojego zadania Izba przyjęła z wielkim zadowoleniem. (Ustawa została ogłoszoną w dniu 15.V 1934 r. Dz. U. R. P. № 40 poz. 349).

W związku z ustawą w roku sprawozdawczym przeprowadzone zostały przeglądy buhajów w gminach już objętych ustawą oraz w gminach, które są przygotowywane. Przeglądów odbyło się 15 na które doprowadzono 294 buhaji z czego uznanych zostało 138, a premjowanych 98. Premje wypłacono z funduszków Izby Rolniczej na ogólną sumę 1.200 zł. i Wydziałów Powiatowych na sumę 150 zł. (patrz tabl.). Na rok 1934/35 projektowane są przeglądy z premjowaniem w powiatach: iłżeckim 2, jędrzejowskim 5, kieleckim 5, miechowskim 6, opatowskim 9, pińczowskim 3, radomskim 2, sandomierskim 4. Do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych zostaną zgłoszone wnioski o wprowadzenie ustawy w następujących gminach:

Jaksice, Koniusza, Łętkowice pow. miechowskiego, Opatów pow. opatowskiego, Wilczyce pow. sandomierskiego.

Dotychczas na terenie województwa nie było żadnego Związku Hodowlanego. Niewielka tylko ilość obór należała do Związku Hodowców Bydła w Warszawie. Krów zaliczanych w stosunku do ogólnej ilości było tylko 0,36% (patrz tabl.). Aby dać możliwość hodowcom zarówno większej jak i mniejszej własności należenia do Związku, a temsamem objąć opieką większą ilość materiału hodowlanego, którego na terenie znajduje się poważna ilość, obecnie marnującego się, Izba Rolnicza przystępuje do organizowania Związku Hodowców Bydła przy Izbie, który będzie należał do Centralnej Organizacji, mającej powstać przy Związku Izb i Organizacyj Rolniczych w Warszawie.

W porównaniu z rokiem ubiegłym ilość krów pod kontrolą zwiększyła się o 11%, co ilustruje poniższa tabelka:

Stan z dnia	Ilość K.K.O.				Mniejsza własność			Większa własność			Razem		
	Mniejszej własności	Większej własności	Miesz.	Razem	Miejsc.	Obór	Krów	Miejsc.	Obór	Krów	Miejsc.	Obór	Krów
1.IV.33	2	12	3	17	39	125	392	153	153	4955	192	278	5347
1.IV.34	2	12	4	18	44	166	497	161	161	5404	205	327	5901

W powyższej tabelce nie uwzględnione są obory większej własności kontrolowane na terenie powiatu częstochowskiego, ponieważ należą one do Koła Kontroli Obór Radomszczańskie-go, będącego pod opieką fachową i w ewidencji Łódzkiej Izby Rolniczej.

Na terenie mniejszej własności kontrola mleczności prowadzona była w powiatach: kozienickim, miechowskim, opatowskim, pińczowskim, sandomierskim.

Z pośród obór większej własności największą wydajność mleka i tłuszczu wykazały:

Nazwa obory	Rasa	Ilość krów	Wydajność		0/0 tłuszczu	Nazwisko właściciela	Powiat
			mleka kg.	tłuszczu kg.			
Ojsławice	niz. c. b.	12,4	5053	156,19	3,09	Ignacy Wierusz-Kowalski	Włoszczowski
Boleścice	" "	27,0	5035	165,19	3,28	Jan Borkowski	Jędrzejowski
Miławczyce	" "	15,5	4456	143,32	3,21	Witold Morawski	Pińczowski

Największą wydajność mleka i tłuszczu osiągnęły krowy:

№ oborowy	Nazwa	Rasa	№ licencyjny	Wiek	Wydajność		0/0 tłuszczu	Nazwisko właściciela	Nazwa majątku i powiat
					mleka kg.	tłuszczu kg.			
38	Dora	niz.c.b.	2909 I	9	8413	263,37	3,13	St. Gajewski	Gębarzów radomski
70	Zawieja	" "	27548 III	11	6348	222,57	3,50	Z. Glinka	Sucha radomski
74	—	" "	7653 II	6	7158	220,50	3,08	J. Borkowski	Boleścice jędrzejowski
27	Wiśnia	cz. p.	1150 III	12	4675	183,03	3,91	Z. Glinka	Kamień radomski
53	Skoka	" "	—	6	3609	139,65	3,86	J. Targowski	Winiary sandomierski
187	Żwawa	" "	—	7	3546	138,71	3,91	L. Łubiński	Kazimierza W. pińczowski

Z obór mniejszej własności największą wydajność wykazały:

Nazwa miejscowości	Rasa	Ilość krów	Wydajność			Nazwisko właściciela	Powiat
			mleka kg.	tłuszczu kg.	% tłuszczu		
Dacharzów	niz. cb.	1,9	4520	144,23	3,19	ks. Jan Górka	sandomierski
Garbów	" "	3,0	3771	137,63	3,65	Antoni Gawron	"
Sławice	" "	4,0	3765	138,63	3,68	Józef Kardas	miechowski

Największą wydajność mleka i tłuszczu osiągnęły krowy:

Nazwa krowy	Wiek	Wydajność			Nazwisko właściciela	Nazwa miejscowości	Powiat
		mleka kg.	tłuszczu kg.	% tłuszczu			
Smolicha	6	5423	184,98	3,42	M. Kraszewski	Sosnowka	miechowski
Sikora	7	5391	181,79	3,37	ks. Jan Górka	Dacharzów	sandomierski
Kwiata	13	4520	181,26	4,01	M. Kraszewski	Sosnowka	miechowski

W roku kontroli 1934/35 projektowane jest uruchomienie 5-ciu nowych kół kontroli obór mniejszej własności i mieszanych w powiatach: częstochowskim, jędrzejowskim, kieleckim, miechowskim, opatowskim. Koła kontroli obór większej własności prawdopodobnie ilościowo nie ulegną zmianie, spodziewany jest jednak dalszy wzrost krów pod kontrolą przez przyłączenie nowych obór do już istniejących kół.

Pokazów hodowlanych w roku sprawozdawczym odbyło się 6, na które doprowadzono 403 sztuk bydła, w tem 35 buhajów, 271 krów, 99 jałowic. Nagrodzonych zostało 212 sztuk, w tem: 19 buhajów, 149 krów i 44 jałowic. Nagrody wypłacono z funduszy Izby Rolniczej na sumę 1181 zł. (patrz tabl).

W roku 1934/35 zostaną zorganizowane pokazy w powiatach: częstochowskim — 1, iłżeckim — 1, kozienickim — 1, miechowskim—2, opatowskim—5, sandomierskim—1. Pokazy będą urządzone przede wszystkim na terenach działalności kół kontroli obór, lub na terenach, gdzie koła będą zorganizowane.

Bardzo celową i ważną akcją w całokształcie prac nad podniesieniem hodowli są konkursy, których na terenie województwa prowadzone są dwa rodzaje t. j. konkursy urzędzeń obór i konkursy wychowu cieląt.

Konkursy urzędzeń obór mają bardzo duże znaczenie, gdyż wpływają na poprawienie pomieszczeń dla inwentarza, a temsamem na jego zdrowotność. Przy tych konkursach zwracana jest uwaga na oświetlenie, wentylację, racjonalne żłoby i drabiny, urządzenie gnojowni, zbiorników na gnojówkę, kojce dla cieląt, racjonalne rozmieszczenie inwentarza w budynku, czystość zarówno budynku jak i inwentarza i t. p. W okresie sprawozdawczym został zakończony jeden zespół konkursowy w powiecie kieleckim, w którym brało udział 14 uczestników. Rezultaty tego konkursu były nadspodziewane. Nagrody przyznano 10-ciu uczestnikom, z których 9-ciu otrzymało nagrody pieniężne z funduszków Izby na sumę 140 zł., a jeden list pochwalny od O. T. O. i K. R. Następnie zostały rozpoczęte nowe zespoły, które zostaną zakończone w roku 1934/35, w powiatach:

iłżeckim	w 4-ch zespołach przy udziale	42	uczestników.
jędrzejowskim	1	"	"
kieleckim	1	"	"
kozienickim	1	"	"
radomskim	1	"	"
stopnickim	9	"	"
włoszczowskim	1	"	"
		8	"
		11	"
		12	"
		11	"
		58	"
		23	"

Ogółem w 18-tu zespołach przy udziale 165 uczestników.

Nagrody przewidziane są z funduszków Izby Rolniczej oraz Wydziałów Powiatowych.

Konkursy wychowu cieląt, a specjalnie wychowu byczków odgrywają dużą rolę w nasileniu dobremi rozplodnikami przede wszystkim gmin objętych ustawą, jak również i pozostałych terenów. Skutkiem kryzysu samorządy powiatowe jak i gminne nie są w stanie zapewnić odpowiedniej ilości gotowych do sko-

ku rozplodników, wobec tego z tych minimalnych funduszków, które są przewidziane w budżetach na zakup buhaji, zakupywane są, w oborach należących do Związków Hodowców Bydła w Warszawie, byczki małe i przydzielane wybitniejszym hodowcom z pośród drobnej własności. W zakupie takiego byczka częściowo zainteresowany jest hodowca, który będzie wychowywał byczka. Byczek taki wychowywany jest drogą konkursową przez jeden rok, a następnie przez 2 lata będzie użytkowany jako reproduktor. Po tym okresie buhajek przechodzi na własność utrzymującego, a samorząd terytorjalny zastrzega sobie prawo pierwokupu. Tą metodą dużo więcej rozplodników można zapewnić terenowi, tembardziej, że ilość stadników stacyjnych stale maleje, gdyż na 1.IV.1932 r. było jeszcze na terenie województwa stadników stacyjnych 160, a na 1.IV.1934 r. zaledwie było 93 (patrz tabl.). W roku sprawozdawczym zakończonych zostało 3 zespoły konkursów wychowu cieląt w powiatach: kieleckim—1 zespół, opatowskim—1 zespół, pińczowskim—1 zespół. Uczestników konkursu było 25 z 28 cielętami. Nagród przyznano 16 na ogólną sumę 400 zł. z czego z funduszków Izby zł. 300, Wydziałów Powiatowych zł. 100 (patrz tabl.). Jednocześnie zostały uruchomione nowe zespoły, które zakończone będą w roku następnym w powiatach:

jędrzejewskim	w 1	zespole	przy	udziale	12	uczestn.	z 12	cielęt.
miechowskim	1	"	"	"	13	"	13	"
opatowskim	1	"	"	"	8	"	8	"
pińczowskim	1	"	"	"	7	"	7	"
sandomierskim	1	"	"	"	6	"	6	"
stopnickim	1	"	"	"	6	"	6	"

Ogółem w 6 zespoł. przy udziale 52 uczestn. z 52 cielęt.

Nagrody przewidziane są również z funduszków Izby jak i Wydziałów Powiatowych.

W okresie sprawozdawczym bardzo silnie zwracano uwagę na poprawienie jakości skór surowych. W czasie zimowych kursów urządzanych przez poszczególne O. T. O. i K. R. dla samodzielnych gospodarzy jak i młodzieży, w czasie pokazów i przeglądów, w czasie lustracyj konkursowych sprawa plagi gza i jej zwalczanie była specjalnie podkreślana z jednoczesnym rozdawaniem ulotek. Omawiana akcja będzie wzmoczona w roku 1934/35.

Zestawienie

P O W I A T	Stan liczebny			Kontrola użytkowości	
	Krów	Jałówek	R a z e m	Ilość krów pod kontrolą	W % do ogólnej ilości
Będzin	10115	523	10638	—	—
Częstochowa . .	33383	4078	37461	256	—
Łża	34273	5087	39360	—	—
Jędrzejów . . .	22774	4051	26825	659	2.89
Kielce	33940	4055	37995	54	0.16
Końskie	29320	4210	33560	—	—
Kozienice	29490	4301	33791	223	0.76
Miechów	34348	4297	38645	1163	3.39
Olkusz	26681	3277	29958	83	0.31
Opatów	36267	4846	41113	881	2.43
Opoczno	27627	4472	32099	—	—
Pińczów	28359	3957	32316	787	2.78
Radom	38491	5617	44108	431	1.12
Sandomierz . . .	27727	3348	31075	1072	3.87
Stopnica	35406	5133	40539	141	0.40
Włoszczowa . . .	21592	3806	25398	407	1.88
Zawiercie	17964	1814	19778	—	—
Razem .	487757	66902	554659	6157	1.21

z hodowli bydła.

Licencja krów			Buhaje				Roczna wydajność (1932/33)			
Ilość krów licencjonowanych	W % do ogólnej ilości	W % do ilości krów kontrolow.	Ogólna ilość buhaj.	Buhajów licencjonowanych	Buh. licenc. w % do ogólnej ilości	Na 1 buhaja wypada krów i jałówek	Ilość krów	Mleka kg.	Tłuszczu kg.	% tłuszczu
—	—	—	83	—	—	128	—	—	—	—
97	0.29	37.89	668	8	1.20	177	—	—	—	—
—	—	—	578	—	—	215	—	—	—	—
224	0.98	33.99	459	9	1.96	185	442.5	3216	105.69	3.29
—	—	—	781	—	—	154	—	—	—	—
—	—	—	393	—	—	270	—	—	—	—
14	0.05	6.28	450	4	0.89	237	134.7	2385	80.57	3.38
444	1.29	38.18	647	22	3.40	189	1131.0	3419	111.74	3.27
37	0.14	44.58	292	1	0.34	324	83.8	2690	90.76	3.37
158	0.44	17.93	700	17	2.43	186	725.6	2826	94.22	3.33
—	—	—	584	—	—	176	—	—	—	—
232	0.82	29.48	605	10	1.65	169	657.9	2997	97.71	3.26
132	0.34	30.63	628	7	1.11	222	511.3	2699	90.43	3.35
241	0.87	22.48	555	13	2.34	177	958.2	2480	81.04	3.27
32	0.09	22.70	931	1	0.11	138	89.6	3188	106.15	3.33
151	0.70	37.10	403	8	1.99	199	451.0	3626	115.85	3.19
—	—	—	299	—	—	209	—	—	—	—
1762	0.36	28.62	9057	100	1.10	194	5185.6	2996	98.33	3.28

Zestawienie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Będziński	Częstochowski	Ilżecki	Jędrzejowski	Kielecki
Sekcje hodowlane	—	1	1	—	—
Ustawa o państwowym nadzorze nad buhajami:					
Ilość gmin objętych	—	—	—	—	5
Ilość przeglądów buhaji w roku 1933/34	—	—	2	—	5
Ilość doprowadzonych buhaji	—	—	26	—	130
Ilość uznanych „	—	—	12	—	56
Ilość premjowanych „	—	—	11	—	52
Suma wypłaconych premij	—	—	105	—	685
Buhaje stacyjne stan na 31.III 1934 r.:					
a) rasy nizinnej czarno-białej	3	—	—	—	—
b) „ czerwonej polskiej	—	—	3	—	59
Pokazy bydła w roku 1933/34:					
Ilość pokazów	—	—	—	—	1
„ doprowadzonych sztuk	—	—	—	—	58
„ nagrodzonych „	—	—	—	—	34
Suma wypłaconych nagród	—	—	—	—	245
Konkursy:					
Ilość zespołów konkursu wychowu cieląt	—	—	—	—	1
„ uczestników	—	—	—	—	8
„ cieląt	—	—	—	—	8
Suma wypłaconych nagród	—	—	—	—	100
Ilość zespołów konkursu urządzeń obór	—	—	—	—	1
„ uczestników	—	—	—	—	14
„ nagrodzonych	—	—	—	—	10
Suma wypłaconych nagród	—	—	—	—	140
Apteczki weterynaryjne: ilość	—	—	19	—	33

z hodowli bydła.

Konecki	Kozienicki	Miechowski	Olkuski	Opatowski	Opoczyński	Pińczowski	Radomski	Sandomierski	Stopnicki	Włoszczowski	Zawierciański	Ogółem
—	1	1	—	—	—	1	1	—	—	1	1	8
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	6
—	—	3	—	1	—	—	—	2	—	—	2	15
—	—	42	—	24	—	—	—	44	—	—	28	294
—	—	23	—	12	—	—	—	29	—	—	6	138
—	—	11	—	10	—	—	—	10	—	—	4	98
—	—	200	—	160	—	—	—	150	—	—	50	1350
—	—	2	—	4	—	—	—	6	—	6	—	21
—	—	—	—	3	—	—	—	2	—	5	—	72
—	—	1	—	2	—	1	—	1	—	—	—	6
—	—	22	—	170	—	96	—	57	—	—	—	403
—	—	16	—	91	—	35	—	36	—	—	—	212
—	—	130	—	296	—	260	—	250	—	—	—	1181
—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	8	—	9	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	10	—	10	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	150	—	150	—	—	—	—	—	400
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140
—	1	5	—	—	5	1	27	—	13	—	—	104

Inspektorat Hodowli Owiec.

Statystyczne dane z roku 1933 wykazują w województwie kieleckim ogółem 43.827 owiec (patrz tabl.), z czego na gospodarstwa powyżej 50 ha wypada około 30%, gospodarstwa poniżej 50 ha — 70%.

Przeprowadzona na wstępie pracy lustracja stanu owczarstwa, wykazała przy bardzo niewyrównanym rasowo materiale hodowlanym, wybitne podrasowanie pierwotnego podkładu, owcami szlachetnymi różnych ras. Opierając się na danych, wykazanych przy wystawianiu zaświadczeń krajowego pochodzenia wełny, oraz wynikach przeprowadzonych lustracji i przeglądów owiec, ustalić można rasowy skład owiec woj. kieleckiego w przybliżeniu następująco:

W gospodarstwach powyżej 50 ha:

Grupa rasowa	% - wy stosunek do ogólnej ilości	U w a g i
owce cienkoronne	44%	negretti, rambouillet na podkładzie cienkoronnym
merinos - precoco	18 „	
owce angielskie krótkowełn.	5 „	southdown
„ „ długowełn.	0,75 „	kent
„ wschodnio-fryzyjskie	3,5 „	powiaty południowe
„ karakuły	4,75 „	
mieszance w typie merinos-prec.	7 „	
„ „ rambouillet - southdown—wsch.-fryz.	12 „	powiaty południowe
„ inne	5 „	

W gospodarstwach poniżej 50 ha:

Krzyżówki o domieszce	% - wy stosunek do ogólnej ilości	U w a g i
owcy cienkoronnej merinos-precoco'a	33 ‰	southdown pow. konecki i opoczyński
owiec angielskich krótkowełn.	24 „	
„ „ długowełn.	14 „	
świniarka biała	10 „	pow. radomski
„ czarna	5 „	
mieszance rambouillet-southdown wschodnio-fryzyjskie	1 „	powiaty południowe
	13 „	

Program pracy ustalony dla terenu całej Polski, przeznacza teren woj. kieleckiego do hodowli owcy mięsno-długowłnistej, o grubym sortymencie wełny (C-D). Jak z powyższego zestawienia wynika, doprowadzenie miejscowego pogłowia owiec do typu określonego programem pracy, nie jest łatwe. Praca owczarska zmierza w kierunku wyeliminowania, drogą selekcji, owiec odpowiadających owcy mięsno-wełnistej, stacjonowania tryków, rozmieszczania gniazd reprodukcyjnych tego samego typu.

Szczegóły prac przeprowadzonych ilustruje umieszczona tablica. Akcja w terenie opiera się na zorganizowanych Kołach Hodowców Owiec, które skupić mają możliwie wszystkich hodowców danej gminy, gdyż tylko zbiorowa praca w jednym ustalonym kierunku może dać dobre wyniki. W roku ubiegłym koła organizowane były w sezonie zimowym w miejscowościach, w których przeprowadzone były jesienne przeglądy owiec.

Przeglądy owiec w roku ubiegłym przeprowadzone były w miesiącu wrześniu i październiku, oraz jeden dodatkowo w marcu 1934 r., w 5-ciu powiatach. Na 17-cie przeglądów doprowadzono ogółem 2241 owiec z 540-tu gospodarstw. Zakwalifikowano i zakolczykowano 750 owiec w tem 23 tryki, nagrodzono wyróżnionych 535 owiec i 23 tryki z 440-tu gospodarstw.

Pierwsze te przeglądy miały charakter propagandowy, przyczem przeprowadzona już została wstępna selekcja.

Niezmiernie ważnym etapem pracy owczarskiej jest stacjonowanie tryków. Głównem zadaniem tej akcji jest wyrównanie materiału i przyzwyczajanie hodowców do używania tryków wyrośniętych, starszych. Do tej pory bowiem do pokrywania maciorek używano prawie wyłącznie 4—5-cio miesięcznych tryków z wiosennych wykotów, które nie mogły dać dobrego potomstwa.

Poza trykami, zakwalifikowanemi na przeglądach, z pośród których zakupiono i zastacjonowano w powiecie kieleckim 4, zakupiono 8 tryków. Z hodowcami, utrzymującymi tryki stacyjne, zawarta została umowa, gwarantująca dobre utrzymanie tryków, w myśl której tryk przez dwa lata stanowi własność Kieleckiej Izby Rolniczej.

Na rok następny przewiduje Izba stacjonowanie 69-ciu tryków w 7-miu powiatach, przyczem przewidziane jest wpro-

wadzenie ustawy o państwowym nadzorze nad trykami w 9-ciu gminach 5-ciu powiatów: częstochowskiego, iłżeckiego, kieleckiego, koneckiego i włoszczowskiego. W powiatach, położonych na północ od pow. kieleckiego, stacjonowane będą tryki rasy mięsnej angielskiej—kent, w powiatach południowych, tryki rasy pomorskiej, względnie holsztyńskiej.

Maciorek rozprowadzono w ubiegłym roku 146 (patrz tabl.).

Z pośród tych, 76 maciorek rozmieszczonych zostało w gniazdach po 2—5 maciorek w 1 gnieździe; 70 maciorek—jagniąt przydzielonych zostało dla uczestników konkursów wychowu jagniąt w powiatach: iłżeckim, jędrzejowskim, olkuskim, stopnickim i zawierciańskim. Gniazda stacyjne umieszczone zostały na warunkach zagwarantowanych umową, w myśl której utrzymujący gniazdo zobowiązuje się: żywić i pielęgnować owce według instrukcji Izby, w razie padnięcia owcy z winy utrzymującego gniazdo, pokryć stratę w wysokości ceny kupna danej sztuki, oraz oddać z potomstwa po stacjonowanych owcach taką samą ilość jagniąt 6-cio miesięcznych, jaką w chwili podpisania umowy otrzymał. Uczestnicy konkursów wychowu jagniąt zobowiązują się przeprowadzić konkurs i oddać z potomstwa, po otrzymanych jagniętach, po 1-em jagnięciu 4-ro miesięcznym.

W pow. iłżeckim konkurs zakończony zostanie w miesiącu czerwcu 1934 r., w innych powiatach konkursy rozpoczną się w miesiącu czerwcu tegoż roku.

Rozprowadzone maciorki i jagnięta odpowiadają typem ustalonymu kierunkowi. 40 maciorek rasy kent zakupiono w woj. lubelskim, 52 jagniąt konkursowych rasy pomorskiej owcy na Pomorzu, reszta w wojew. kieleckim i łódzkim.

Na rok następny preliniuje się założenie 13 nowych gniazd, w tem 57 maciorek i 8 tryków. Oprócz tego stacjonowane będą maciorki odebrane z gniazd, rozmieszczonych w r. 1933/34.

W tymże roku rozpocznie pracę 13 zespołów konkursowych w 10-ciu powiatach.

W celach propagandy lepszego żywienia pastwiskowego, zorganizowana była w roku ubiegłym jedna spółka pastwiskowa, która otrzymała z Izby zasiłek na wydzierżawienie pastwiska. Na rok następny zamierza Izba zorganizować 3 spółki, których głównym zadaniem będzie należyte użytkowanie pa-

stwisk, t. j. wprowadzenie nieznanego na terenie woj. kieleckiego koszarowania owiec w ciągu nocy w kolejno przesuwaniem po pastwisku ogrodzeniu, co daje w rezultacie wynawazanie miejsc po których „koszar“ był przesuwany.

Rok ubiegły nie dał jeszcze widocznych rezultatów pracy, a to dzięki zupełnemu brakowi materiału hodowlanego, odpowiadającego określonej kierunkowi. Dla zapewnienia sobie na przyszłość dostatecznej ilości tryków, zorganizowane zostały w roku ubiegłym dwie owczarnie zarodowe (w pow. iłżeckim i radomskim), w których stacjonowała Izba 2 tryki importowane z Niemiec rasy „niemieckiej owcy mięsnej białogłowej“ (holsztyńskiej).

Organizacja zbytu.

W związku z ustalonym mięsno-wełnistym kierunkiem hodowlanym, opłacalność hodowli owiec oprzeć się musi o zorganizowanie zbytu wełny i baraniny.

Sprawa zbytu wełny została w stu procentach rozwiązana. Komitet Ekonomiczny Ministrów uchwałą z dnia 9 X 1931 r. wprowadził obowiązek domieszki wełny krajowej przy wszystkich dostawach państwowych (dla wojska, policji i t. p.), w ustalonym procencie tej domieszki. Obecnie obowiązuje dostawców domieszka 45%. Opierając się na danych statystycznych obliczono produkcję Polski na około 1.400.000 kg. wełny. Przy obowiązującej domieszce wełny krajowej, zapewniony ma zbyć 1.300.000 kg. wełny krajowej. W miarę rozwoju owczarstwa w Polsce, procent obowiązującej domieszki stopniowo będzie podwyższany. Przy wprowadzeniu 100-tu procentowej domieszki, wyłącznie na potrzeby wojskowe (bez innych organizacji, jak policja, P. W., Strzelec i t. p.), zapotrzebowanie wzrośnie do 2,5 miliona kg. wełny.

Jednocześnie z wprowadzeniem obowiązującej domieszki, wprowadzona została ścisła kontrola krajowego pochodzenia wełny. Izbowi Rolniczym poruczony został obowiązek wystawiania zaświadczeń krajowego pochodzenia wełny, wystawianych na podstawie deklaracji, poświadczanych przez Urzędy Gminne, na których terenie dana partja wełny została zakupiona. Na podstawie zaświadczeń Izby, ostateczne świadectwo krajowego pochodzenia wełny, którym wykazać się musi dostawca ma-

terjałów wełnianych dla Państwa, wystawiają Targi Międzynarodowe w Poznaniu.

Zorganizowaniem obrotu wełną krajową zajęły się z końcem 1932 r. Targi Poznańskie, których główne zadanie polega na usunięciu pośrednika w obrocie wełną i na kontroli obrotu wełną. Targi Poznańskie prowadzą więc obrót wełną krajową na Targach dorocznych, oraz na jarmarkach wełny specjalnie przez Targi organizowanych. Od dokonanych transakcyj, Targi pobierają prowizję do 5%, przekazując Izbowi 1% wartości wełny, sprzedanej z terenu działalności Izby.

Rezultat powyższych posunięć ilustruje następujące zestawienie:

na I jarmarku wełny w czerwcu 1932 r. ceny wahały się od 1,80 — 2,45 zł. za 1 kg. wełny,

na IX jarmarku wełny dnia 20 II.1934 r. ceny wahały się od 2,40 — 3,40 zł. za 1 kg. wełny, przyczem przeciętna cena wynosiła 3,36 zł. za 1 kg.

W roku 1932 sprzedano na jarmarkach ogółem 34,357 kg. wełny, w 1933 r. — 220.172 kg. co stanowi ponad 16% całego obrotu wełną krajową. Największy udział na jarmarkach wykazały: województwo poznańskie z 42,30%-tami, województwo pomorskie z 29%-tami. Województwo Kieleckie uczestniczyło w jarmarkach wełny z 5,80%-tami.

Ceny, uzyskiwane za wełnę, przesyłaną na jarmarki poznańskie z województwa kieleckiego, odbiegają dosyć znacznie in minus od cen przeciętnych, uzyskiwanych na tychże jarmarkach, nie przekraczając, względnie bardzo rzadko, cenę 3 zł. za 1 kg.

Ponieważ trudno mówić o opłacalności hodowli owiec przy cenach niższych jak 3.20 za 1 kg. wełny, dążeniem hodowców powinno być dostosowanie się do potrzeb rynku t. zn. pogrubienie i podłużenie wełny.

Pierwsze osiągniemy przez: pogrubienie wełny owiec cienkorunnych (rambouillet, merinos-precoce), pokrywając je trykami grubymi merinos-precoce'ami albo anglo-merinosami (sortyment wełny A-B), względnie zakładanie owczarni o owcy angielskiej długowełnistej, względnie niemieckiej mięsnej—długowełnistej. W hodowli małej własności rolnej dążyć się będzie, jak wyżej powiedziano, do typu owcy angielskiej długowełnistej.

Podłużenie wełny uzyskamy przez strzyże co 8, względnie 12 miesięcy.

Bardzo wielkie znaczenie ma oczywiście wyrównanie owczarni w zdecydowanym typie.

Nie mniejsze znaczenie posiada przygotowanie wełny na sprzedaż, a więc przestrzeganie bezwzględnej czystości w owczarni (obfitość ściółki), sortowanie wełny na jaśnieją, wełny owiec starszych i braków. Wełna nieprzesortowana, nawet w dobrym gatunku, nie uzyska nigdy odpowiedniej ceny.

Gorzej jeszcze przedstawia się sprawa baraniny. I tu jednak przyznać trzeba, że winę ponosi znowu producent, nie dostosowując jakości towaru do wymagań rynku. Hodowca owcy mięsno-wełnistej dostarczyć powinien skopów 6—8 miesięcznych i to w sezonie wiosennym, kiedy przy większej ilości jarzyn w tym sezonie, istnieje większy popyt na dobrą baraninę. W województwie kieleckim istnieje podaż baraniny zgoła wyłącznie w sezonie jesiennym i to w postaci braków. Istnieje rozporządzenie, w myśl którego wojsko spożywać ma dwa razy na dekadę baraninę. Wprowadzenie jednak w życie tego rozporządzenia, na skutek braku podaży w ciągu całego roku, okazało się niemożliwe do przeprowadzenia.

Wielkiem obciążeniem producenta, są zbyt wysokie opłaty ubojowe, weterynaryjne i t. p. pobierane przez poszczególne rzeźnie. Akcja Izby zmierza w kierunku obniżenia tych opłat.

Na zakończenie stwierdzić można z całą pewnością, że znacznie jeszcze zwiększyć trzeba stan ilościowy owiec, aby pokryć zapotrzebowanie na wełnę i na wyroby wełniane do własnego użytku. I tu, podobnie jak w akcji lniarskiej, słusznem jest hasło wysunięte przez gen. Żeligowskiego: „własna ziemia wyżywić nas musi i ubrać“.

Zestawienie

P O W I A T	Stan liczebny	Kola Hodow- ców Owiec	Przeгляdy i pokazy	Premjowa- nych	
				try- ków	ma- cierek
Będzin	269	—	—	—	—
Częstochowa	3141	3	3	1	54
Ilża	1455	1	—	—	—
Jędrzejów	2558	—	—	—	—
Kielce	2083	5	5	11	174
Końskie	2895	2	3	3	181
Kozienice	1638	—	—	—	—
Miechów	1356	—	—	—	—
Olkusz	2084	—	—	—	—
Opatów	1445	—	—	—	—
Opoczno	14282	4	4	8	74
Pińczów	1151	—	—	—	—
Radom	3530	—	—	—	—
Sandomierz	1872	—	—	—	—
Stąpnie	335	—	—	—	—
Włoszczowa	1810	2	2	—	52
Zawiercie	1923	—	—	—	—
R a z e m .	43827	17	17	23	535

z hodowli owiec.

Zarejestro- wanych		Rozprowadzono				Konkursy		Spółki pastwiskowe	Ilość sprze- danej wełny w/g za- świadczeń kg.
try- ków	ma- cierek	tryków		macierek		strzy- ży	wy- chowu jagn.		
		z fun- duszu lżby	z fun- dusz. włas.	z fun- duszu lżby	z fun- dusz. włas.				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	61	—	—	—	—	—	—	—	1578
1	23	1	—	5	18	—	1	—	671
—	10	—	—	10	—	—	—	—	4851.5
13	237	6	—	10	—	—	2	—	200
4	227	—	1	12	—	—	—	1	89
—	—	—	—	—	—	—	—	—	502
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1616.5
—	12	—	—	12	—	—	—	—	858
1	20	—	1	6	14	—	—	—	2393.8
8	151	—	2	10	—	—	2	—	1040
1	5	1	—	5	2	—	—	—	2684.5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	114
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3666
—	27	—	—	27	—	—	—	—	708
—	80	—	—	5	—	—	—	—	1866.5
—	10	—	—	10	—	—	—	—	—
30	863	8	4	112	34	—	5	1	22838.8

Inspektorat Hodowli Trzody Chlewnej.

Rozwój hodowli świń zależy w pierwszym rzędzie od ich zbytu. Hodowla świń, jako zwierząt szybko mnożących się i w krótkim czasie dających produkt gotowy do przerobu, jest hodowlą, która może szybko rozwinąć się i nagiąć do potrzeb rynku. Rozwój hodowli świń boczkowych (bekonowych) ważących w chwili sprzedaży 83 do 96 kg., tłuszczowo-mięsnych 100 — 140 kg. oraz hodowli produkujących prosięta i hodowli zarodowych, zależny jest w pierwszym rzędzie od tanich pasz białkowych lub obfitujących w łatwostrawne składniki azotowe. To też chów trzody chlewnej rozwinął się przede wszystkim tam, gdzie istnieją mleczarnie t. j. gdzie rolnicy otrzymują jako zwrot mleko odtłuszczone, oraz gdzie żyzne ziemie pozwalają na wytworzenie dużej ilości soczystej paszy zielonej w okresie letnim. Ponieważ bekoniarnie zakupujące świnię na terenie województwa kieleckiego nie wytwarzają mączki z krwi, ani mączki mięsno-kostnej, a przewóz z dalszych stron jest drogi i krajowa produkcja tych mączek nie wystarcza na potrzeby Państwa, przeto rolnicy zmuszeni są opierać hodowlę głównie na paszy wytworzonej u siebie.

Świnie ciężkie (ponad 150 kg.) jako żywione i opasane głównie na ziemniakach, chowane są przeważnie na ziemiach słabszych i w mniej kulturalnych okolicach.

Zbyt świń znajduje swój odpływ w następujący sposób:

1. na potrzeby własne hodowcy,
2. w najbliższej okolicy do miast, miasteczek i osiedli, gdzie świnię (głównie ciężkie i tłuszczowo-mięsne) nabywane są przez miejscowych rzeźników — właścicieli masarni i jatek,
3. na wywóz do dużych miast znajdujących się poza terenem województwa kieleckiego jak Łódź, Warszawa, oraz na teren Zagłębia Śląskiego i Dąbrowskiego głównie przez targowice w Mysłowicach i Sosnowcu.
4. do następujących bekoniarni przy pomocy zgłoszeń na podstawie umów między hodowcami a bekoniarniami:

a) w Radomiu do Eksportowej Przetwórni Mięsnej, b) w Katowicach do Silesia Bacon Export i do bekoniarni p. f. Musioł i S-ka, c) w Krakowie do Cracovia Bacon Export, d) w Tarnowie do Eksportowej Przetwórni Mięsnej, oraz tych i innych bekoniarni zakupujących świnię w wolnym handlu.

Stosownie do powyższych danych, województwo kieleckie rozdzielone jest na okręgi świń boczkowych, które sprzedają świnie do wyżej wymienionych bekoniarń i resztę województwa gdzie hodowcy użytkują i sprzedają świnie w sposób i do miejscowości wymienionych pod liczbą 1, 2, 3.

Okręgi świń boczkowych są następujące:

Odstawiające swą trzodę do Eksportowej Przetwórni Mięsnej w Radomiu:

- powiat radomski cały,
- „ kozienicki południowa część,
- „ iłżecki północna część,
- „ opatowski cały,
- „ sandomierski północno-wschodnia część,
- „ opoczyński wschodnia część,
- „ konecki północno-wschodnia część.

Odstawiające swą trzodę do Silesia Bacon Exsport w Katowicach i p. f. Musioł i S-ka w Katowicach. Rozpoczęto akcję, aby północno-zachodnia część powiatu miechowskiego i wschodnia część pow. olkuskiego, oraz inne powiaty tutaj wymienione, nadmiar świń boczkowych wysyłały do Katowic.

Odstawiające swą trzodę do Cracovia Bacon Export w Krakowie powiaty:

- miechowski cały,
- pińczowski południowa i środkowa część,
- jędrzejowski południowa część.

Odstawiające swą trzodę do Exportowej Przetwórni Mięsnej w Tarnowie powiaty:

- stopnicki południowa i środkowa część,
- pińczowski południowo-wschodnia część,
- sandomierski „ zachodnia „

W okolicach wysyłających świnie boczkowe popiera się kierunek boczkowy (bekonowy) rozstawiając głównie knury i maciorki rasy W. B. A. (wielkiej białej angielskiej).

W innych okolicach wynagajających świń ciężkiego typu, tytułem próby wprowadza się świnie polskie kłapouchowe. Obecnie postawionych świń tego typu jest 15 maciorek i 3 knury łącznie w 7 punktach (patrz tabela).

Świnie te były chowane selekcyjnie przez 5 pokoleń, obecnie są pod obserwacją inspektoratu hodowli trzody chlewnej Izby.

Postawione są one u hodowców, którzy dają gwarancję prawidłowego wychowu, przyczem starano się maciorki stawiać razem lub w bliskości knura tego samego typu. Jako podstawa hodowli świń typu opasowego było pismo Komisji do spraw hodowli trzody chlewnej przy Min. Rolnictwa, w którym Komisja zaleca świnie boczkowe chować tylko w okręgach sprzedających świnie do bekoniarń.

Koła hodowców trzody chlewnej istnieją w okolicach dostarczających świnie do bekoniarń. Tworzą się one zwykle przy kółkach rolniczych i mają na celu wytworzenie jednolitego materiału hodowlanego dla celów bekonowych. Jeden z członków koła posiada zwykle knura stacyjnego, który obsługuje maciory członków koła — tym sposobem następuje wyrównanie materiału. Koła równocześnie wspólnie zgłaszają świnie zakontraktowane na sprzedaż w bekoniarniach. Ilość Kół i rozmieszczenie ilustruje zał. tablica.

Co się tyczy sposobów i warunków rozstawiania materiału hodowlanego, to Izba prowadzi akcję tę dwoma sposobami: 1) rozstawiając materiał męski t. j. knury stacyjne i 2) żeński t. j. loszki hodowlane.

Knury stawia się u hodowców wybranych przez miejscowe O. T. O. i K. R., którzy dają gwarancję dobrego chowu, utrzymywania w higienicznych warunkach, w okolicach gdzie znajdują się koła hodowlane lub też gdzie najbliżsi hodowcy posiadają dużo loch i chowają prosięta.

Hodowca otrzymuje knura w naturze na następujących warunkach: kandydat na utrzymującego knura wpłaca minimum $\frac{1}{3}$ część wartości knura, $\frac{1}{3}$ część organizacja rolnicza do której należy utrzymujący knura i $\frac{1}{3}$ Izba Rolnicza. W przeciągu dwóch lat od czasu postawienia, knur jest własnością miejscowego O. T. O. i K. R. i Izby Rolniczej, poczem przechodzi na własność utrzymującego.

Wszystkie knury są wybierane i zakupywane bezpośrednio przez Inspektorat Izby. Materiał męski zakupywany jest tylko czystej krwi w chlewniach zarodowych należących do Związku Hodowlanego. Miejscowe O. T. O. i K. R. obowiązane jest zaopatrzyć każdy punkt kopulacyjny w kwitarjusz pokryć.

W roku sprawozdawczym rozstawiono 49 knurów, w tem rasy W. B. A. 46, polskich klapouchów 3.

Loszki — Izba stawia je bezpośrednio u hodowców dających gwarancję racjonalnego chowu, po porozumieniu się i przedstawieniu odpowiednich kandydatów przez miejscowe O. T. O. i K. R. Loszki Izba rozstawia i daje hodowcom tytułem pożyczki zwrotnej, mianowicie po pokryciu knurem stacyjnym i oproszeniu się, Inspektorat Izby wybiera 2 młode loszki i stawia dalej na tych samych warunkach. Do czasu oddania 2 młodych loszek przez utrzymującego gniazdo, otrzymana loszka od Izby jest własnością miejscowego O. T. O. i K. R. i Izby poczem przechodzi na własność utrzymującego. Loszki umieszczone w gniazdach hodowlanych zakupuje bezpośrednio Inspektorat Izby w chlewniach zarodowych lub hodowlanych w wieku $2\frac{1}{2}$ do $3\frac{1}{2}$ miesięcy przyczem cena za 1 sztukę nie może przekraczać 40 złotych. Loszek rozstawiono 45: W. B. A. 30, klapouchych 15 (patrz tablica).

Wszystkie knury zakupione przez Izbę są zarejestrowane. W miarę możliwości Izba lustruje punkty kopulacyjne i gniazda hodowlane, sprawdza stan knurów stacyjnych i macior w gniazdach oraz kontroluje kwitarjusze pokryć. Naogół lustracje wykazały stan knurów dobry, lub w niewielu wypadkach zadawalniający. Zauważyć się natomiast daje przyprowadzanie za młodych i za słabo żywionych loch, które nie dorastają do odpowiedniej wielkości i są stanowczo za drobne pod silnie zbudowane i rosłe knury.

Konkursy wychowu organizowane są wśród samodzielnych gospodarzy, koła gospodyń wiejskich jak również i wśród członków organizacyj młodzieżowych.

Na konkursy hodowcy przeznaczają własne prosięta, lub też zakupywane przez organizacje w chlewniach zarodowych, lub hodowlanych co pomaga do rozszerzania się rasowego materiału hodowlanego. Izba lustruje konkursy i przeznacza nagrody.

W okresie sprawozdawczym zakończono konkursy wychowu w 4 zespołach: pow. Częstochowski 1, Miechowski 3. Nagród wypłacono zł. 250 z funduszków Izby.

Chcąc uregulować zakup świń do bekoniarń i wprowadzić normalne stosunki, gdzieby hodowca nie tracił na sprzedaży świni przez pośredników, Polski Związek Bekonowy wpro-

wadził bezpośrednią sprzedaż świń do bekoniarni przy pomocy umów między rolnikami i bekoniarniami na podstawie zgłoszeń z terminami miesięcznych dostaw, przy czym każdy dostarczający rolnik musi należeć do organizacji rolniczej, która przeprowadza sprzedaż.

Zgłoszenia mogą być zbiorowe podpisywane przez organizacje rolnicze, oraz zainteresowanych rolników i indywidualnie podpisywane pojedynczo przez dostawiających hodowców,

Kontrola dostaw i odbioru świń przez bekoniarnie przeprowadzana jest przez Izbę, która posiada szerokie pełnomocnictwa wglądu w akcję bekoniarni nadane przez Polski Związek Bekonowy.

Polski Związek Bekonowy chcąc nie tylko podnieść dochodowość hodowli trzody chlewnej przez bezpośrednią sprzedaż do bekoniarni, ale też i jakości jej, wprowadził t. zw. dodatkową zapłatę czyli premję za jakość odstawianych boczników dostarczanych na podstawie umów.

Za boczniki zgłoszone w umowie (zakontraktowane) hodowca otrzymuje najwyższą cenę targową notowaną w danym dniu plus premję (dodatkową zapłatę) która wynosi od sztuki:

- za pierwszą klasę 8 zł.
- za drugą klasę 6 zł.
- za trzecią klasę 3 zł.

W ten sposób P. Zw. B. zachęca do racjonalnego chowu, łagodnego obchodzenia się i ostrożnego przewozu, oceniając po uboju w/g długości sztuk grubości słoniny, odrzucając sztuki pokaleczone, pobite i podrapane.

Organizacje rolnicze przy pomocy których hodowcy dostarczają trzodę chlewną boczkową do bekoniarni są następujące:

Do Radomia (Exportowa Przetwórnia Mięсна)

1. O. T. O. i K. R. w Radomiu,
2. Koło producentów trzody chlewnej w Waćławowie,
3. " " " " w Zamościu,
4. " " " " w Wólce Zamoyskiej
5. " " " " w Bartodziejach,
6. Opatowska Spółdzielnia Zbytu Inwentarza Żywego jako
expozytura opatowskiego O. T. O. i K. R.
7. O. T. O. i K. R. w Sandomierzu.

Do Krakowa (Cracovia Bacon Export)

O. T. O. i K. R. w Miechowie,

„ „ w Pińczowie.

Do Tarnowa (Exportowa Przetwórnia Mięsa),

Stopnickie O. T. O. i K. R. w Busku-Zdroju,

O. T. O. i K. R. w Pińczowie.

Do Katowic (Silesia Bacon Musioł i S-ka),

O. T. O. i K. R. w Miechowie,

Opatowska Spółdzielnia Zbytu Inwentarza Żywego w Opatowie jako expozytura O. T. O. i K. R. w Opatowie.

Ilość zgłoszonych świń do poszczególnych bekoniarń podaje wykaz.

Prócz świń boczkowych organizacje rolnicze wysyłają częściowo trzodę chlewną ciężką na targowicę do Mysłowic lub wprost odbiorcom do Katowic.

Wobec coraz mniejszych dostaw bekonów do Anglii ze względu na zmniejszający się wciąż kontyngent, kurczą się też zapotrzebowania bekoniarń. Jest to skutkiem polityki Wielkiej Brytanji, która forsownie popiera u siebie i w swoich koloniach własną hodowlę świń i ogranicza dostawy bekonów z państw Europejskich, w pierwszym rzędzie z Polski z którą ma bierny obrót handlowy.

Równocześnie zapotrzebowanie na rynku wewnętrznym tak na własną konsumpcję, która stanowi zresztą mały odsetek, jako też i zbyt w miastach i miasteczkach oraz Zagłębiu Śląskiem i Dąbrowskiem zmniejszył się ogromnie.

Jest to skutkiem biedy trapiącej u nas ludność chrześcijańską jedyne go spożywcę mięsa wieprzowego.

Dzięki zmniejszeniu się zapotrzebowania spadają i ceny trzody chlewnej, wobec czego obniża się opłacalność hodowli dochodząc często do strat.

Jedynym jeszcze wyjściem jest bezpośrednia sprzedaż trzody chlewnej tak do bekoniarń jak i na rynek wewnętrzny, która utracą bardzo rozpowszechnione i nie przebiegające w środkach pośrednictwo handlarzy, a tem samem zatrzymuje zysk pośredników w kieszeniach rolników, umożliwiając często otrzymanie niewielkiej korzyści.

To też nic dziwnego, że organizacje przeprowadzające bezpośrednią sprzedaż o ile tylko pracują solidnie zyskują coraz większy autorytet i zaufanie rolników.

Zestawienie z hodowli trzody chlewnej:

Powiat	Stan liczebny	Kola Hodowców Trzody Chlewnej		Stacyjnych knurów		Rozstawiono przez Izbę Rolniczą				Bekony	
		W. B. A.	Innych ras	Knurów		Macior		Zakontraktowa- no	Konkursy tuczu beko- nowego		
				W. B. A.	Innych ras	W. B. A.	Innych ras				
Będzin . . .	2432	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Częstochowa	20178	—	2	—	2	—	—	—	—	—	1
Łża . . .	26230	1	5	—	5	—	7	—	—	Radom 28	—
Jędrzejów .	14914	—	—	—	—	—	—	—	—	Katowice 40	—
Kielce . . .	13166	—	5	—	—	—	1	—	—	—	—
Końskie . . .	15376	—	1	—	1	—	4	—	—	—	—
Kozienice .	32092	3	12	1	2	1	13	3	—	Radom 1476	—
Miechów . .	21850	—	10	1	10	1	5	4	—	Kraków 933	3
										Katowice 59	
Olkusz . . .	11571	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
Opatów . . .	29817	2	5	—	—	—	—	—	—	Radom 1753	—
Opoczno . .	22346	—	1	—	1	—	—	—	—	Radom 21	—
Pińczów . .	16742	1	11	1	6	1	—	6	—	Kraków 82	—
Radom . . .	34893	2	22	—	7	—	—	—	—	Radom 539	—
Sandomierz .	24891	6	3	—	6	—	—	—	—	Radom 725	—
Stopnica . .	21428	2	6	—	6	—	—	—	—	Tarnów 1068	—
Włoszczowa .	14554	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zawiercie .	3839	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogółem .	326319*	17	83	3	46	3	30	15	—	6724	4

*) W tem: do 6 miesięcy 51.5%
od 6 — 10 miesięcy 26.2%
poniżej 10 „ 22.3%

Inspektorat Hodowli Drobiu i Zwierząt Futerkowych.

W myśl ustalonej rejonizacji, województwo kieleckie podzielone jest pod względem rasowym na okręgi hodowlane kur rasy „Zielononóżki Polskie Kuropatwiane“ i Rhode Island Reds (karmazyny). Do okręgu hodowlanego kur rasy Zielononóżki Kuropatwiane należy pow. iłżecki, jędrzejowski, kielecki, konecki, kozienicki, opatowski, opoczyński, radomski, sandomierski, stopnicki, włoszczowski, do okręgu hodowlanego kur rasy Rhode Island Reds (karmazyny) należy pow. będziński, częstochowski, miechowski, olkuski, pińczowski, zawierciański. Co się tyczy innych gatunków drobiu to na teren województwa rozprowadzane są gęsi pomorskie, kaczki pekingi białe, indyki mamuty, króliki szynszyle i niebieskie wiedeńskie.

W okresie sprawozdawczym specjalna uwaga została zwrócona na konkursy producentów drobiu, które są bardzo celową akcją w całokształcie prac nad podniesieniem drobiarstwa. Konkursy zostały zakończone w 5-ciu powiatach: kieleckim, miechowskim, oluskim, pińczowskim i stopnickim z ilością 65 uczestników (patrz tabl.). Nagrody przyznane zostały i wypłacone z funduszy Izby Rolniczej na sumę zł. 679·86 i Wydziałów Powiatowych na sumę zł. 50. Jesienią roku 1933 zostały uruchomione nowe zespoły konkursowe, które będą zakończone w roku 1934 w następujących powiatach :

będzińskim . . .	przy udziale	24	uczestników
częstochowskim	„ „	23	„
iłżeckim . . .	„ „	23	„
jędrzejowskim .	„ „	14	„
kieleckim . . .	„ „	24	„
miechowskim .	„ „	21	„
olkuskim . . .	„ „	26	„
opatowskim .	„ „	19	„
sandomierskim	„ „	30	„
stopnickim . .	„ „	23	„
zawierciańskim	„ „	15	„

Ogółem zostało zorganizowanych 11 zespołów przy udziale 242 uczestników.

Wszyscy uczestnicy konkursu z wiosną 1934 r. otrzymali jaja wylęgowe z Kieleckiej Izby Rolniczej, za które płacili w/g ceny rynkowej miejscowej, ogółem rozprowadzono 8657 jaj. Tym

sposobem zostaną częściowo nasilone powiaty dobrym materiałem. Jaja były sprowadzane z hodowli reprodukcji miejscowych, jak i z poza terenu województwa. Również zostały zakupione jaja przez Izbę dla uczestników konkursu wychowu kur w przysposobieniu rolniczym w powiatach: jędrzejowskim, miechowskim, olkuskim, opatowskim, radomskim i stopnickim (patrz tabl.). Zespoły młodzieżowe zostaną zakończone w 1934/35 r. i znajdują się pod opieką fachową Inspektoratu hodowli drobiu. Jesienią roku 1934 zostaną zorganizowane nowe zespoły konkursu producentów drobiu w powiatach: będzińskim, częstochowskim, iłżeckim, jędrzejowskim, kieleckim, kozienickim, miechowskim, opatowskim, olkuskim, pińczowskim, radomskim, sandomierskim, stopnickim i zawierciańskim.

Dla zapewnienia sobie dobrego materiału, przedewszystkiem dla uczestników konkursów, dążeniem Izby jest do powstania w poszczególnych powiatach przynajmniej 1 hodowli reprodukcyjnej, zakwalifikowanie których odbywać się będzie jesienią. Z wiosną 1934 r. przygotowywane były poszczególne hodowle do wzięcia gremjalnie udziału w X-ym ogólnokrajowym konkursie nieśności w Rębkowie. Przewidywany jest udział 24 hodowli, zarówno większej jak i mniejszej własności z powiatu będzińskiego, jędrzejowskiego, kieleckiego, miechowskiego, olkuskiego, opoczyńskiego, opatowskiego, pińczowskiego, sandomierskiego i stopnickiego. W IX ogólnokrajowym konkursie przyjmują udział z terenu województwa 3 hodowle.

W ostatnich miesiącach okresu sprawozdawczego cały szereg bekoniarni, do których ciąży województwo kieleckie zajęło się organizacją eksportu jaj zagranicę. Ponieważ akcja ta ma bardzo ważne znaczenie i wpłynie dodatnio na podniesienie opłacalności hodowli drobiu, Inspektorat zajął się organizacją zbiornic jaj przedewszystkiem przy żywotnych ogniach organizacyj powiatowych. Akcją tą zostały objęte powiaty: miechowski i część pińczowskiego do bekoniarni w Krakowie, stopnicki, część powiatu pińczowskiego i sandomierskiego do bekoniarni w Tarnowie, radomski, iłżecki, opatowski i część sandomierskiego do bekoniarni w Radomiu. Akcja ta odegra ważną rolę o ile będzie prowadzona przy pełni zrozumienia czynników zainteresowanych t. j. poszczególnych bekoniarni i rolników — producentów oraz przy ściślejszej współpracy bekoniarni z Izłą Rolniczą i organizacjami powiatowymi.

Zestawienie z hodowli drobiu.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Będziński	Częstochowski	Łżecki	Jędrzejowski	Kielecki	Konecki	Kozienicki	Miechowski	Olkuski	Opatowski	Opczyński	Pińczowski	Radomski	Sandomierski	Stopnicki	Włoszczowski	Zawierciański	Ogółem
Hodowle:																		
rodowodowe ilość	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
reprodukcyjne ilość	—	—	—	2	1	—	—	2	—	—	1	2	—	2	1	—	—	11
Zbiornice jaj, ilość	—	—	—	1	—	2	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	8
Konkursy producentów drobiu:																		
ilość zespołów	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5
" uczestników która zakończyła	—	—	—	—	13	—	—	10	12	—	—	19	—	—	11	—	—	65
Suma wypłac. nagród	—	—	—	—	190	—	—	149,86	95	—	—	160	—	—	135	—	—	729,86
ilość uczestników w IX ogólnokrajowym konkursie nieśności	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	3
Materiał hodowlany:																		
Ilość rozpraw. jaj wylęg.	391	391	391	1178	835	75	—	1107	165	1458	100	302	822	302	885	—	255	8657
" " jednodniówek	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	70
" " kogutów	—	—	—	4	4	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
Sumy za jakie rozprawadzono materiał	121.01	130.55	151.15	227.47	179.97	—	—	338.01	36.60	114.47	48.70	77.25	148.65	46.74	133.40	—	53.80	1807.77
Pokazy: ilość pokazów	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4
Suma wypłac. nagród	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	50	—	5	128	—	—	223

Co się tyczy sprawy królików to akcja wyłącznie prowadzona była wśród młodzieży, pracującej w przysposobieniu rolniczym. Inspektorat dążył do zapewnienia dobrego materiału uczestnikom konkursów oraz opieki fachowej.

Dążeniem Inspektoratu w roku następnym będzie zorganizowanie kursu zdejmowania, konserwowania i wyprawiania skórek króliczych, przede wszystkim dla instruktorów powiatowych jak i wybitniejszych hodowców zainteresowanych tym działem hodowli. Kurs ten będzie przeprowadzony przez Średnią Szkołę Garbarską w Radomiu. Drugą sprawą, która będzie poruszona w tym dziale będzie propaganda zwiększenia konsumpcji mięsa króliczego, którego konsumpcja obecnie jest minimalna.

Inspektorat Hodowli Ryb.

W okresie sprawozdawczym dział ten nie posiadał inspektora fachowca, wobec czego działalność była minimalna. Dopiero na pierwszym zebraniu podkomisji hodowli ryb, które odbyło się 30/IV 1934 r. ustalono wytyczne pracy, które będą polegały na:

1. Szerzeniu oświaty rybackiej pozaszkolnej przez organizowanie kursów i pogadek w terenie,
2. Podziale dorzecza Warty na obwody rybackie,
3. Podniesieniu wydajności gospodarstw stawowych,
4. Podniesieniu racjonalnej gospodarki na rzekach,
5. Organizowaniu zrzeszeń rybackich,
6. Organizowaniu racjonalnego zbytu.

Prace w terenie wykonywać będzie zaangażowany na 3 województwa (kieleckie, krakowskie i śląskie) inspektor rybactwa. Dla zorientowania się w sprawie rozmieszczenia gospodarstw rybnych na terenie województwa, został rozesłany specjalny kwestionariusz, który da możliwość Inspektoratowi opracowania dokładnego planu pracy na przyszłość.

Na zasadzie ustawy o rybołówstwie z dnia 7/III 1932 r. (Dz. U. R. P. № 35 poz. 357) rzeki na terenie województwa oprócz dorzecza Warty zostały podzielone na obwody rybackie. Na lewobrzeżnych dopływach Wisły, z wyjątkiem dorzecza Pilicy zostało utworzonych 65 obwodów, które są już uprawomocnione i w 60% zostały wydzierżawione. W dorzeczu Pilicy utworzono 47 obwodów, które jeszcze nie zostały uprawomocnione. Dorzecze Warty zostało podzielone w roku 1934/35.

Inspektorat Hodowli Pszczół.

Dział ten również nie posiadał inspektora fachowca. Praca w terenie prowadzona była przez O. T. O. i K. R. względnie ich sekcje pszczelarskie lub towarzystwa pszczelarskie, a z ramienia Izby dojeżdżali zapraszani prelegenci, którzy w roku sprawozdawczym przyjmowali udział w kursach w następujących powiatach: będzińskim, kieleckim, łżeckim, kozienickim, koneckim, olkuskim, opoczyńskim i włoszczowskim.

W roku sprawozdawczym Inspektorat czynił starania u miarodajnych czynników o podwyższenie kontyngentu cukru skażonego do podkarmiania pszczoł z 2 kg. na 1 ul do 5 kg., jednak Ministerstwo Skarbu ustosunkowało się negatywnie. Cukru skażonego rozprowadzono 65279 kg.

W roku 1934/35 zostanie zwołane zebranie Podkomisji Hodowli Pszczół, której zadaniem w pierwszym rzędzie będzie opracowanie wytycznych na przyszłość, co wpłynie na ożywienie działalności Inspektoratu, a temsamem O. T. O. i K. R. ich sekcji powiatowych i towarzystw pszczelarskich.

Zestawienie z hodowli pszczoł.

P O W I A T	Sekcje Pszczelar- skie	Towarz. Pszczelar- skie	Rozprowadzono cukru skażon. dla pszczoł kg.
Będziński	1	—	432
Częstochowski	—	1	29000
Łżecki	1	—	3100
Jędrzejowski	—	—	11002
Kielecki	1	—	1188
Konecki	—	—	—
Kozienicki	—	—	250
Miechowski	1	—	5305
Olkuski	1	—	7088
Opatowski	—	—	2500
Opoczyński	—	—	—
Pińczowski	—	1	—
Radomski	—	—	4700
Sandomierski	—	—	—
Stopnicki	—	1	400
Włoszczowski	1	—	—
Zawierciański	1	—	314
O g ó ł e m .	7	3	65279

WYDZIAŁ OŚWIATY POZASZKOLNEJ.

W skład Wydziału Oświaty Pozaszkolnej wchodzi trzy luźno z sobą związane Inspektoraty: Przynsposobienia Rolniczego, Gospodarstwa Kobięcego (kół gospodyń wiejskich), oraz właściwy Inspektorat Oświaty Pozaszkolnej, który w okresie sprawozdawczym nie był obsadzony, a praca, z ramienia Izby, prowadzoną była przez poszczególnych inspektorów fachowych. Od dnia 15 lutego 1934 roku kierownictwo Inspektoratu Oświaty Pozaszkolnej Zarząd Izby powierzył członkowi Zarządu, radcy Stanisławowi Podrygalle.

Inspektorat Przynsposobienia Rolniczego.

Przynsposobienie rolnicze młodzieży wiejskiej zapoczątkowane w Polsce przez profesora Józefa Mikułowskiego-Pomorskiego parę lat temu pracą kilkunastu zespołów konkursowych z kilkuset młodzieżą — dzisiaj rozmiarem swej pracy obejmuje rocznie blisko 60.000 młodzieży obojga płci na terenie naszego Państwa. Na terenie województwa kieleckiego P. R. obejmuje swoją działalnością wszystkie 17 powiatów.

Ilościowo stan prac P. R. w ostatnich latach na terenie województwa kieleckiego przedstawiał się jak następuje:

Rok	Zespoły doprowadzone do końca pracy	Ilość konkursistów
1931	338	2174
1932	403	2857
1933	478	3144

Liczby te same mówią już wiele. Przynsposobienie Rolnicze musi dawać dużo tej ogromnej szarej gromadzie młodzieży wiejskiej; musi mieć naprawdę zdrowy cel swej pracy, skoro w tak ciężkich czasach kryzysu, jaki dzisiaj przeżywa wieś — do tej pracy garnie się coraz to większa gromada. P. R. od początku wprowadzenia go do Polski postawiło sobie wyraźnie

i świadomie swój cel — zainteresować młodzież wiejską pracą zawodową rolniczą, oraz wychować swych członków na ludzi twórczych, odpowiedzialnych za pracę na swoim własnym warsztacie, oraz za pracę w gromadzie. Najważniejszą cechą P. R. jest obowiązek pracy samodzielnej ucznia w rozwiązywaniu tematów konkursowych przez zdobywanie wiedzy rolniczej drogą samokształceniową. W P. R. młodzież pracuje „głową i ręką”. Uczy się teorii, a jednocześnie orze, bronuje, sieje, walczy z chwastami. Przez pielęgnację rośliny, hodowanie zwierzęcia, podpatruje ich właściwości, wymagania życiowe, odnajduje potwierdzenie tego, czego się nauczył na kursach, co przeczytał w literaturze rolniczej. Umacnia w sobie wiedzę rolniczą, a jednocześnie przez dokładne poznanie swojego przyszłego zawodu rolniczego, zaczyna go cenić, szanować i kochać.

Podstawową komórką pracy P. R. jest zespół konkursowy. Tworzy go organizacja młodzieżowa pracująca w danej wsi z pośród członków swojej sekcji rolnej. Zespół taki składa się z 5 — 15 członków, w zależności od tematów konkursowych. Każdy z członków zespołu konkursowego ma swoje poletko (udzielone przez rodziców konkursistów), na którym sieje bądź sadi rośliny konkursowe. Poletka te są jednakowej powierzchni, zespół uprawia jednakowe rośliny, bądź hoduje jednakowe zwierzęta. Każdy zespół wybiera sobie przodownika (najlepiej fachowo przygotowanego).

Zespoły zgłaszają się za pośrednictwem swej organizacji młodzieżowej powiatowej do Komisji Powiatowej P. R. Powiatowe Komisje P. R. swoją siedzibę mają przy powiatowych organizacjach rolniczych (powiat Jędrzejów przy sejmiku). Członkami powiatowych komisji P. R. są przedstawiciele: 1) organizacji młodzieżowych biorących udział w konkursie na terenie danego powiatu, 2) sejmiku, 3) szkół rolniczych, 4) towarzystw rolniczych, 5) przedstawicieli władz szkolnych, oraz ludzi interesujących się i współdziałających z akcją P. R.

Poza powiatowymi komisjami P. R. na terenie województwa kieleckiego jako czynnik regulujący działalność P. R. regionalnie jest Wojewódzka Komisja P. R. (z siedzibą przy Kieleckiej Izbie Rolniczej). Członkami Wojewódzkiej Komisji P. R. są przedstawiciele: 1) młodzieży zorganizowanej, 2) organizacji rolniczych, 3) władz szkolnych, 4) Urzędu Wojewódzkiego, 5) izby rolniczej. Referentem całej akcji P. R. przy Wojew. Ko-

misji P. R. jest Inspektor P. R. będący na etacie Izby Rolniczej.

Najwyższym ogniwem akcji P. R. jest Centralny Komitet do spraw młodzieży wiejskiej z siedzibą w Warszawie, który jest czynnikiem kierującym i regulującym całą akcją P. R. na terenie Rzeczypospolitej. Na terenie województwa Kieleckiego młodzież do P. R. dają następujące organizacje młodzieżowe: 1) Zjednoczony Związek Młodzieży wojew. kieleckiego, 2) Strzelec, 3) Wici, 4) Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej. Jako drobne ilości zespołów występuje młodzież przy szkołach powszechnych rolniczych, świetlicach i inne.

Okres sprawozdawczy zamyka 5-ty rok pracy P. R. na terenie działalności Izby.

Inspektorat P. R. prowadzi akcję za pośrednictwem powiatowych komisji P. R., które działają we wszystkich 17 powiatach województwa.

Załączona tablica przedstawia liczbowo stan prac P. R. w okresie sprawozdawczym.

Pracę Inspektoratu p. r. w tegorocznym sprawozdaniu dzielimy na cztery okresy:

- 1) Praca przygotowawcza do konkursów p. r. w r. 1933,
- 2) Praca lustracyjna,
- 3) Zakończenie pracy konkursowej p. r. w r. 1933,
- 4) Praca przygotowawcza do konkursów p. r. w r. 1934.

Okres pierwszy: Praca przygotowawcza do konkursów p. r. w r. 1933.

W sprawozdaniu okres ten obejmuje pracę Inspektoratu od 1/IV do 15/V 1933 r., ze względu jednak na ujęcie całości pracy tego okresu w sprawozdaniu będzie omówiona wykonana praca oddzielnie za czas od dnia 1/I do 31/III 1933 r. W tym czasie z inicjatywy Inspektoratu P. R. zostały zwołane powiatowe komisje P. R. (17), na których ułożono program pracy w akcji przedkonkursowej (zimowej) dla poszczególnych powiatów. Akcja przedkonkursowa objęła wszystkie powiaty: kursów dla przodowników wysłuchało 893 uczni, kursów dla konkursistów 7321 słuchaczy.

Od 1/IV do 15/V 1933 r. zwołane zostały z inicjatywy Izby powiatowe komisje p. r. Pracą tych komisji było: przyjęcie budżetów pow. komisji p. r., omówienie sprawozdania z pracy zimowej (kursy dla przodowników i uczestników) przyjęcie zgłoszeń zespołów konkursowych od organizacji młodzieżowych,

STAN PRAC P. R. W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM. ROK 1933.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Będzin		Częstochowa		Hża		Jędrzejów		Kielce		Kozienice		Końskie		Miechów		Olkusz		Opatów		Opoczno		Pińczów		Radom		Sandomierz		Stopnica		Włoszczowa		Zawiercie		Ogółem			
	z. ¹⁾	k. ²⁾	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.	z.	k.				
Opieka fachowa nad zesp. p. r.																																						
Instruktorzy p. r. przy O. T. O. i K. R.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3			
Instruktorzy O. T. O. i K. R.	2	—	3	—	3	—	2	—	3	—	3	—	3	—	3	—	2	—	2	—	2	—	3	—	3	—	3	—	3	—	3	—	4	—	47			
Szkoły rolnicze	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15			
Instruktorzy organizacji młodzieży	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12			
Członkowie pow. Komisji p. r.	1	—	—	—	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	3	—	2	—	2	—	2	—	2	—	3	—	2	—	1	—	—	24				
Opieka fachowa nad zesp. p. r.	3	—	4	—	10	—	2	—	7	—	7	—	3	—	6	—	7	—	5	—	8	—	3	—	11	—	9	—	7	—	4	—	5	101				
Zespoły uruchomione.																																						
a) uprawowe (burak, ziemniak, marchew, kukurydza)	6	61	15	113	30	243	28	306	17	163	22	168	17	142	15	122	5	54	32	273	24	190	23	196	54	390	20	203	60	493	23	226	8	58	399	3401		
b) warzywne	3	23	7	63	12	76	10	72	4	40	11	69	7	52	13	85	11	82	11	90	12	69	8	49	31	205	6	35	26	170	8	64	5	41	186	1285		
c) hodowlane (prosię, kura, królik)	—	—	—	—	6	33	2	15	4	19	1	5	5	23	2	7	5	32	—	—	10	46	11	80	2	5	1	5	1	8	—	—	2	4	51	282		
d) porządkowy (kupa kompostowa, ogr. kwiatowe)	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	4	—	—	2	9	2	4	—	—	4	12	1	6	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	12	41		
Ogółem zespoły p. r. uruchomione	9	84	22	176	49	353	40	393	25	222	35	246	29	217	32	223	23	172	43	363	50	317	43	331	88	605	27	243	87	671	31	290	15	103	648	5009		
Zespoły uruch. w/g organ. młodzieży																																						
Zjedn. Związek Młodzieży Wojew. Kielce.	—	—	7	46	27	167	31	298	5	37	7	68	9	89	14	101	4	17	33	269	45	283	—	—	52	347	11	108	33	249	1	1	3	15	282	2095		
Strzelec	—	—	9	86	4	31	7	76	1	10	8	51	11	60	3	17	—	—	5	48	5	34	21	158	5	40	—	—	21	152	20	186	5	36	125	985		
Wici	—	—	—	—	2	12	—	—	—	—	10	60	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	4	23	23	202	7	64	—	—	48	371		
Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej	1	15	6	44	16	143	2	19	19	175	10	67	9	68	15	105	16	130	5	46	—	—	—	—	17	137	31	218	8	86	9	58	3	39	3	16	170	1366
Różne (świetlice, szkoły rolnicze i pow.)	8	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	20	—	—	—	—	4	31	—	—	4	26	1	10	—	—	4	36	23	192		
Ogółem zesp. uruch. w/g org. młodzieży	9	84	22	176	49	353	40	393	25	222	35	246	29	217	32	223	23	172	43	363	50	317	43	331	88	605	27	243	87	671	31	290	15	103	648	5009		
Zespoły doprowadzone do końca.																																						
a) uprawowe	7	77	11	87	23	157	16	101	12	95	24	163	3	15	11	84	6	49	35	217	20	130	6	41	32	197	13	90	42	313	19	156	9	36	289	2008		
b) warzywne	3	19	5	44	10	58	7	51	5	38	10	59	4	24	7	55	9	74	5	40	11	63	5	31	22	137	4	21	16	93	5	34	6	37	134	878		
c) hodowlane	—	—	—	—	2	7	—	—	4	14	—	—	2	19	1	4	6	32	—	—	14	55	5	42	6	27	1	3	4	17	—	—	1	4	46	224		
d) porządkowe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	1	3	3	7	—	—	1	5	—	—	3	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	34	
Ogółem zesp. doprowadzone do końca	10	96	16	131	35	222	23	152	21	147	35	230	9	58	20	146	24	162	40	257	46	253	16	114	63	372	18	114	62	423	24	190	16	77	478	3144		
Zespoły doprow. do końca w/g org. mł.																																						
Zjedn. Zw. Młodzieży Woj. Kieleckiego	—	—	6	46	22	148	21	139	3	22	8	47	4	20	9	64	4	16	30	186	41	225	—	—	36	205	8	56	27	170	—	—	3	16	222	1360		
Strzelec	—	—	8	71	2	11	1	6	2	13	8	49	—	—	2	14	—	—	4	18	5	28	5	43	—	—	—	—	16	113	17	135	4	22	74	523		
Wici	—	—	—	—	1	7	—	—	—	—	10	58	—	—	—	—	3	10	—	—	—	—	—	—	—	—	4	22	13	97	3	23	—	—	34	217		
Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej	1	13	2	14	10	56	1	7	16	112	8	70	5	38	9	68	15	117	5	34	—	—	—	—	11	71	27	167	6	36	6	43	4	32	7	26	133	904
Różne	9	83	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	—	—	2	19	1	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	13	15	140	
Ogółem zesp. doprow. do końca w/g org. mł.	10	96	16	131	35	222	23	152	21	147	35	230	9	58	20	146	24	162	40	257	46	253	16	114	63	372	18	114	62	423	24	190	16	77	478	3144		
Ilość miejscowości objętych akcją p. r.	7	—	13	—	28	—	20	—	10	—	28	—	8	—	12	—	10	—	37	—	34	—	11	—	45	—	14	—	47	—	21	—	11	—	356			
Zjazdy powiatowe, rejonowe, wystawy	1	—	4	—	2	—	1	—	5	—	1	—	3	—	3	—	3	—	1	—	3	—	1	—	9	—	3	—	4	—	2	—	3	—	49			
Ilość uczestników egzaminow. na zjeździe	71	—	95	—	100	—	90	—	89	—	154	—	21	—	126	—	137	—	157	—	127	—	60	—	222	—	72	—	230	—	107	—	42	—	1900			
Wykonane budżety pow. kom. p. r.	549 zł.	—	996	—	700	—	334.25	—	200	—	1068.90	—	100	—	500	—	780	—	1000	—	500	—	400	—	500	—	400	—	300	—	800	—	487	—	9615.15			
Kursy dla przodowników.																																						
Czas trwania (ilość dni)	4	—	3	—	3	—	3	—	3	—	3	—	—	—	4	—	4	—	4	—	10	—	2	—	4	—	3	—	2	—	3	—	2	—	57			
Ilość przodowników na kursie	19	—	84	—	45	—	104	—	44	—	131	—	—	—	116	—	113	—	116	—	68	—	40	—	80	—	70	—	100	—	65	—	43	—	1238			
Kursy dla konkursistów.																																						
W ilu miejscowościach	12	—	29	—	22	—	26	—	1	—	8	—	3	—	5	—	5	—	6	—	13	—	3	—	40	—	4	—	3	—	7	—	15	—	202			
Ilość konkursistów	192	—	546	—	428	—	1257	—	150	—	270	—	105	—	340	—	300	—	416	—	680	—	150	—	416	—	168	—	500	—	200	—	193	—	6311			
Ilość słuchaczy wołnych	300	—	138	—	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	101	—	—	—	—	—	—	—	96	—	—	—	—	230	—	1010				
Ogólna ilość słuchaczy	492	—	684	—	553	—	1257	—	150	—	270	—	105	—	360	—	300	—	517	—	680	—	150	—	416	—	264	—	500	—	200	—	423	—	7321			
Odbyte Komisje pow. p. r.	3	—	3	—	3	—	2	—	3	—	3	—	2	—	4	—	4	—	3	—	2	—	2	—	5	—	3	—	3	—	3	—	3	—	51			

¹⁾ zespół.
²⁾ konkursiści.

przydział opieki fachowej, zaopatrzenie młodzieży w literaturę i materiały konkursowe.

Drugi okres. Praca lustracyjna.

Okres ten trwał od 15 maja do 15 października 1933 r. W tym czasie Inspektorat p. r. przeprowadził lustrację zespołów w następujących powiatach: olkuskim, miechowskim, częstochowskim, będzińskim, radomskim, kieleckim, opatowskim, sandomierskim, jędrzejowskim, stopnickim. Lustracje protokołowane przeprowadził Inspektorat w 70 zespołach konkursowych. Po za lustracjami przeprowadzonymi przez inspektora p. r., lustracje przeprowadzane były przez inspektorów fachowych Izby, personel instruktorski poszczególnych O.T.O. i K.R. Jak wynika z tablicy ilość zespołów uruchomionych w porównaniu do instruktorów O. T. O. i K. R. była bardzo duża i dlatego też opieka fachowa nie we wszystkich powiatach mogła być wykonana dostatecznie. Dużą pomoc w wykonywaniu opieki nad zespołami dały Szkoły Rolnicze przez swój personel nauczycielski, nauczycielstwo szkół powszechnych związane z pracami młodzieży na wsi, oraz instruktorzy organizacji młodzieżowych.

Jako obraz pracy tego drugiego okresu na tablicy przedstawione jest zestawienie konkursów p. r. uruchomionych na podstawie lustracji oficjalnych z podziałem na tematy i organizacje młodzieżowe. W zespołach uprawowych przerabiane były tematy: ziemniak (3909 poletek), burak pastewny (3401 poletek), marchew pastewna (483 poletek) oraz kukurydza (381 poletek). W zespołach warzywnych przerabiane były tematy: pomidory (1263), fasola (1263), kapusta (1263), ogórek (1263), cebula (1263), soja (268).

W zespołach hodowlanych przerabiane były tematy: prosię (149), kura (77), królik (56).

Pod koniec drugiego okresu z inicjatywy inspektoratu p. r. zwołane zostały powiatowe komisje p. r. na których przepracowano: sposób i technikę zamknięć konkursowych na terenie każdego powiatu, oraz omówienie prac p. r. na rok przyszły w związku z nowymi wytycznymi Centralnego Komitetu do spraw młodzieży wiejskiej.

Trzeci okres. Zakończenie konkursów p. r. w r. 1933. Zakończenie konkursów p. r. w r. 1933 odbywało się na zjazdach powiatowych bądź rejonowych. Zjazdów tych odbyło się

w okresie sprawozdawczym 49. Inspektor p. r. wziął udział w 19 zjazdach w powiatach: opatowskim, kieleckim, radomskim, ilżeckim, opoczyńskim, stopnickim, włoszczowskim, jędrzejowskim i sandomierskim. W porównaniu do roku poprzedniego młodzież zadania konkursowe wykonywała lepiej, odznaczała się większą samodzielnością oraz wyrobieniem. Przystosowanie rolnicze młodzieży wiejskiej w r. 1933 na terenie okręgu działalności Izby, pomimo bardzo ciężkich warunków, wywołanych wciąż pogłębiającym się kryzysem gospodarczym, zamyka swój 5-ty rok pracy z bardzo dużym dorobkiem. Na zjazdach powiatowych, rejonowych egzaminowana była wszystka młodzież biorąca udział w zjazdach. Ilość egzaminowanej młodzieży wykazana na tablicy mówi nam o stopniu zainteresowania się i przejęciu ideą P. R. Biorąc pod uwagę ciężkie warunki materialne, podkreślić należy, że ilość doprowadzonych zespołów do końca pracy, w porównaniu z ilością uruchomionych zespołów uważać należy za zupełnie dobrą. Do tego stanu przyczyniły się same organizacje młodzieżowe, przez pracę wykonywaną z całym poświęceniem swoich kierowników, instruktorów młodzieżowych, nauczycielstwa, a przede wszystkim samej młodzieży.

Na tablicy przedstawione są budżety powiatowych komisji P. R. Budżety te jak widać są różne na powiatach i poza paroma powiatami nie wystarczające do potrzeb prac w terenie. Szczupłość tych budżetów pozwoliła nie duże sumy przeznaczyć na nagrody dla odznaczonych konkursistów, bądź zespołów za ich wyniki pracy. Dążnością było przy ustanawianiu nagród — tworzenie przede wszystkim nagród zespołowych. Nagrody dawane były tylko rzeczowe jak: książki rolnicze, materiał hodowlany, kursy korespondencyjne im. Staszica, oraz nagrody indywidualne w postaci drzewek owocowych, znaczków p. r. Niezależnie od nagród powiatowych komisji, rozdane były książki przesłane przez Ministerstwo Rolnictwa i R. R. za pośrednictwem Centr. Kom. do spraw mł. w. Izba Rolnicza ze swojej strony, stworzyła nagrody zespołowe w formie opryskiwaczy do drzewek owocowych, których rozdano 17 sztuk. Sztandar powiatowy (nagroda przechodnia) zdobyły zespoły: 1) Zjednoczonego Związku Młodzieży woj. kieleckiego na powiatach: Iłża, Jędrzejów, Końskie, Opatów, Opoczno, Radom, Sandomierz, Stopnica, Zawiercie. 2) Zespoły Związku Strzelec-

kiego na powiatach: Częstochowa, Włoszczowa. 3) Zespoły S. M. P. na powiatach: Kielce, Miechów, Olkusz i Pińczów.

Okres czwarty. Akcja przygotowawcza do konkursów p. r. w r. 1934.

Przysposobienie rolnicze młodzieży wiejskiej na terenie woj. kieleckiego z roku na rok powiększa ilościowo stan kursantów i kursantek. Objaw ten przekonywuje tych wszystkich, którzy z akcją p. r. współpracują, że p. r. jako metoda pracy oświatowo-zawodowej znalazła właściwą drogę tak pod względem organizacyjnym jak i metodycznym. Z drugiej strony stwarza konieczność i obowiązek pogłębiania tej pracy pod względem jakości, jak również stworzenia na każdym powiecie takiej struktury organizacyjnej pracy, któraby dawała gwarancję otoczenia jaknajwiększą opieką fachową zespoły zgłoszone do konkursów p. r. Przez pogłębienie wartości pracy konkursowej rozumieć trzeba pracę samokształceniową oraz zespołową z drugiej strony zwiększającą się ilość z roku na rok zespołów konkursowych wysuwa na pierwszy plan rolę przodownika, jego jakość i przygotowanie do pracy w zespole. Te dwa zagadnienia samokształcenie i przodownik wysunęły się na pierwszy plan w konferencjach inspektorów p. r. zwołanych przez Centralny Kom. do spraw mł. w. (w czerwcu w Kutnie, w grudniu w Koźminie), w konferencjach tych wziął udział inspektor p. r. Kieleckiej Izby Rolniczej.

Okres przygotowawczy do konkursów p. r. w r. 1934 trwał od 15 grudnia 1933 r. do 31 marca 1934 r. Okres ten rozpoczyna się kursem „wzorcowym“ 4 dniowym dla przodowników p. r. powiatu radomskiego. Kurs ten odbywał się w szkole rolniczej w Wacynie. Kurs w Wacynie połączony był ze zjazdem wszystkich instruktorów odpowiedzialnych za pracę p. r. na powiatach, oraz instruktorów młodzieżowych. Na kursie tym omówione były wytyczne prac na okres zimowy. Obecność instruktorów na kursie przodowników jako słuchaczy, dała im możliwość obserwacji i przy wspólnych konferencjach wraz z delegatami Centr. Kom. do spraw mł. w., stworzenia sobie wzoru do urządzanych kursów dla przodowników na swoich powiatach. Kurs ten zdaniem Izby dał trzy wartości. 1) Pierwszą — konkretne nastawienie instruktorów w jaki sposób zagadnienie rola przodownika w pracy zespołu powinna być przepracowana na kursach dla przodowników. 2) Drugą — możliwość urządzi-

nia takich kursów we wszystkich powiatach, 3) Trzecią — że każde zamierzenie jeżeli ma mieć dobry skutek, musi być przemyślane i odpowiednio zorganizowane. Na kursie w Wacynie było 80 przodowników i 36 instruktorów, wszyscy byli skoszarowani, pomimo tej ilości kurs odbywał się normalnie. Praca gospodarza kursu p. dyr. Niedbalskiego, personelu nauczycielskiego oraz instruktorów O. T. O. i K. R. w Radomiu złożyła się na to, że każdy z uczestników wyjechał z konkretną myślą i planem jak należy pracować.

Jak wynika z tablicy kursy dla przodowników odbyły się za wyjątkiem pow. koneckiego we wszystkich powiatach. Inspektor p. r. wziął udział w kursach w powiatach: będzińskim, jędrzejowskim, kieleckim, kozienickim, olkuskim, opatowskim, opoczyńskim, radomskim, stopnickim, włoszczowskim i zawierciańskim. Na kursach omawiane były zagadnienia: cel przysposobienia rolniczego, metody samokształcenia, życie roślin i zwierząt, obowiązki przodownika, zapoznanie się z dzienniczkiem, broszurą tematową, tematy konkursowe, dział świetlicowy. Wykładowcami byli instruktorzy O. T. O. i K. R., członkowie pow. komisji p. r., inspektorzy Kieleckiej Izby Rolniczej, nauczyciele szkół rolniczych i powszechnych. Jako ciekawy kurs odnośnie rozwiązania pod względem organizacyjnym był kurs 4-dniowy w Oficjałowie (Opatów), gdzie młodzież była rozkwaterowana wśród gospodarzy wsi. Rezultatem tego było zadziergnięcie więzów pomiędzy młodszem a starszem pokoleniem oraz zainteresowanie gospodarzy i gospodyń pracami młodzieży.

Należy wymienić kurs w Podzamczu Kieleckiem, gdzie atmosfera panująca wśród przodowników różnych organizacji, wytworzyła łączność ich w głębokiej pracy zespołowej na kursie.

Izba Rolnicza przywiązując wielką wagę do wyrobienia przodowników zespołów p. r. ułatwiła im zdobywanie wiedzy zawodowej przez stworzenie stypendji. Ze stypendji tych korzystają w roku sprawozdawczym 3 słuchaczki uniwersytetu wiejskiego w Szycach, 1 uczeń szkoły rolniczej w Wacynie, 1 uczeń w szkole w Trzyciążu, 2 uczni w szkole w Zwoleniu, 1 uczennica w Julinie. Izba Rolnicza ułatwiła urządzenie kursów dla przodowników w niektórych powiatach udzielając na ten cel subsydja pieniężne. Jak widać z tablicy kursy dla konkurzystów odbyły się we wszystkich powiatach. Kursy te były urzą-

dzane bądź rejonami, bądź, w niektórych wypadkach, w poszczególnych miejscowościach. Ogólna liczba tych kursów 202 z 7321 uczestnikami, sama mówi o wysiłku poszczególnych powiatowych komisji p. r., które przez instruktorów oraz swoich członków dały maximum wysiłku celem odpowiedniego przygotowania zespołów do pracy konkursowej w r. 1934. Organizacje młodzieżowe w swoim zakresie przeprowadzały również kursy przygotowawcze do konkursów.

Na rok 1934 zgłoszonych zostało do pracy 1059 zespołów z 9249 uczestnikami. W niektórych powiatach duża ilość zgłoszonych zespołów konkursowych stworzyła konieczność zwoływania tak zwanych odpraw dla przodowników w określonych terminach i miejscach. Odprawy przodowników ułatwią instruktorom wpływać na tok prac w zespołach. Odprawy dla przodowników zorganizowały już powiaty: Opatów, Radom, Kielce.

W okresie sprawozdawczym Wojewódzka Komisja P. R. nie była zwoływana z racji mającego się zorganizować Wojewódzkiego Komitetu do spraw organizacji młodzieży wiejskiej. Komisje powiatowe p. r. zwoływane były w okresie sprawozdawczym bądź z inicjatywy Inspektoratu p. r. bądź z własnej inicjatywy. Komisje pow. p. r. pracowały sprawniej, a co najważniejsze, że bardziej samodzielnie.

Uogólniając akcję P. R. na terenie województwa kieleckiego można stwierdzić, że stwarza ono cel zainteresowania się młodzieży wiejskiej otoczeniem z którego wyrosło, w którym żyje i w którym pracować będzie.

Forma organizacyjna P. R. narzuca młodzieży wiejskiej konieczność organizowania się w związki młodzieżowe, które wylaniają z pcśród siebie zespoły konkursowe. Zespoły te z roku na rok pogłębiając swoją pracę pod względem jakości, porywają za sobą coraz to większe gromady kolegów i koleżanek do pracy dla lepszego jutra jednostki, oraz lepszego jutra wsi polskiej.

Inspektorat Gospodarstwa Kobiecego.

Inspektorat Gospodarstwa Kobiecego prowadził pracę swoją poprzez Koła Gospodyń Wiejskich zrzeszone w Woj. Org. K. G. W., która w powiatach posiada Sekcje K. G. W. przy poszczególnych O. T. O. i K. R. Sekcyj tych w okresie sprawozdawczym było 13, tylko w powiecie koneckim, kozienickim, gdzie praca wśród K. G. W. od niedawna jest zapoczątkowana, Sekcje nie zostały jeszcze zorganizowane, zaś w powiecie radomskim Sekcja K. G. W. jest nieczynna. Powiat jędrzejowski akcją kół gospodyń dotychczas nie został objęty.

Inspektorat gospodarstwa kobiecego w swojej działalności kierował się wytycznymi Wojewódzkiego Zarządu K. G. W. oraz Komisji Gospodarstwa Kobiecego Izby od chwili, gdy ta ostatnia ukonstytuowała się, co nastąpiło w lutym b. r.

W skład Komisji G. K. weszły radczynie Izby p. p. Borkowska Cecylja, Byszewska Marja, Paciorkowska Wanda. Dla uniknięcia dwutorowości w pracy Komisja Izby na swem pierwszym organizacyjnym zebraniu dokooptowała Wojewódzki Zarząd K. G. W., a na zasadzie uchwały Wojewódzkiej Rady K. G. W. z dnia 18 XI 1933 r. Wojewódzki Zarząd K. G. W. dokooptował w skład swój Komisję G. K. Izby. Przewodniczącą Wojewódzkiego Zarządu K. G. W. i Komisji G. K. została wybrana p. Cecylja Borkowska, wice-przewodniczącą p. St. Adamczakowa.

Prace fachowe prowadzone są przez instruktorki K. G. W., które pracują we wszystkich powiatach prócz jędrzejowskiego i kieleckiego, gdzie nie można było uzyskać odnośnych etatów. W powiecie będzińskim etat instruktorski K. G. W. od 15/XI 1933 r. nie jest obsadzony. W roku 1933/34 zostały utworzone nowe etaty instruktorek w powiatach koneckim, kozienickim i radomskim.

Na terenie całego województwa istnieje obecnie 284 kół z 5700 członkiniami, gdy w roku 1932/33 kół było 221, członkiń 4465.

Podział Kół powiatami przedstawia się następująco :

L. p.	Nazwa powiatu	Ilość kół	Ilość członkiń	Ilość kół nowopowst.	Ilość kół zlikwidow.
1	Będzin	25	669	6	—
2	Częstochowa	19	377	10	2
3	Ilża	17	323	7	4
4	Kielce	7	168	2	2
5	Końskie	10	186	13	3
6	Kozlenice	14	264	14	—
7	Miechów	23	536	10	6
8	Olkusz	21	450	8	1
9	Opatów	21	314	4	1
10	Opoczno	16	325	4	—
11	Pińczów	18	339	1	9
12	Radom	12	228	4	—
13	Sandomierz	20	305	5	3
14	Stopnica	33	681	4	1
15	Włoszczowa	11	133	3	2
16	Zawiercie	17	402	4	2
	Razem .	284	5700	99	36

Należy podkreślić, że większość kół powstaje zupełnie samorzutnie, instruktorki zaś zakładają koła — zgodnie z wytycznymi Izby — przede wszystkim w tych miejscowościach, gdzie jest prowadzona akcja gospodarstw przodowniczych. Prace Kół Gospodyń Wiejskich obejmują następujące działy: oświatowo-społeczny, gospodarstwa domowego, gospodarstwa podwórzowego, ogrodnictwa, zdrowia i wychowania i są prowadzone metodą zebrań, odczytów, kursów, konkursów, pokazów, wycieczek i t. d.

W okresie sprawozdawczym zorganizowano dwudniowy zjazd instruktorek K. G. W., poświęcony zagadnieniom organizacji gospodarstwa kobiecego i sprawom programowym oraz jednodniową konferencję, na której omówiono aktualne zagadnienia pracy w kołach gospodyń. Ponadto w kursie Inniarskim w Wilnie wzięła udział inspektorka K. G. W. i jedna instruktorka, w kursie zielarskim — jedna instruktorka oraz w kursie sojowym w Warszawie — 3 instruktorki.

Dział oświatowo-społeczny.

Zebrań ogólnych kół według nadesłanych sprawozdań odbyło się 2056, zebrań zarządów kół 807. Zgodnie z regulaminem w tych powiatach, gdzie są zorganizowane Sekcje K.G.W. odbyły się Walne Zjazdy przy bardzo licznych naogół udziałach członkiń. Zjazdy te wykazały, że gospodynie zrzeszone w K.G.W. coraz żywiej zaczynają się interesować pracą organizacji i doceniają jej znaczenie w życiu wsi. Zorganizowano również Ogólny Zjazd Wojewódzki w Częstochowie przy udziale 600 członkiń. Doceniając znaczenie książki jako podstawy samokształcenia, inspektorat usilnie starał się o rozwój czytelnictwa, zachęcając koła do prenumeraty pism fachowych i do zakładania bibliotek. To ostatnie jednak bardzo powoli posuwa się naprzód, w roku sprawozdawczym powstało zaledwie 7 bibliotek kołowych oraz 2 wędrownie przy Sekcjach K. G. W. w powiatach olkuskim i kieleckim. Jak wynika ze sprawozdań z bibliotek szkolnych, sejmikowych i innych korzystało 99 kół, a więc znaczna większość kół jest pozbawiona książki. W roku 1933/34 instruktorki K. G. W. rozkolportowały książek fachowych na sumę zł. 548,70, jest to więc pewna poprawa w porównaniu z rokiem 1932/33, w którym rozsprzedano książek za zł. 333. W roku sprawozdawczym zapoczątkowano również bibliotekę dla instruktorek przy Inspektoracie K. G. W.

Wycieczek w roku 1933/34 odbyło się 39, poza powiatem miechowskim i będzińskim, które zorganizowały wycieczki do Krakowa oraz powiatem zawierciańskim, w którym jedno koło urządziło wycieczkę na Śląsk Cieszyński, wycieczki te były poważnie organizowane do sąsiednich kół, zakładów doświadczalnych, szkół rolniczych i wzorowych gospodarstw i t. d. Celem zapoznania szerszego społeczeństwa z pracą kół gospodyń były organizowane pokazy prac K. G. W. zarówno powiatowe, jak

i lokalne. Na pokazach tych były demonstrowane warzywa, przetwory, pieczywo, roboty ręczne, a na niektórych również wyroby przemysłu ludowego i drób. Pokazów powiatowych odbyło się 10 w powiatach: częstochowskim, ilżeckim (dwukrotnie), miechowskim, olkuskim, pińczowskim, radomskim, sandomierskim, stopnickim i włoszczowskim. Pokazów lokalnych zorganizowano 25. Na pokazach w Częstochowie, Miechowie, Sandomierzu, Stopnicy i w pow. pińczowskim zostały przyznane nagrody za najlepsze eksponaty z funduszków Kieleckiej Izby Rolniczej na ogólną sumę zł. 286,20. Ilość przeprowadzonych kursów i konkursów ilustruje załączona tabelka.

Prócz wyszczególnionych kursów były prowadzone w powiatach będzińskim, radomskim, sandomierskim i stopnickim przedkonkursowe kursy ogrodnicze. Pozatem w powiecie będzińskim zorganizowano we wszystkich kołach kursy L. O. P. P. przy bardzo licznyim udziale członkiń i zaproszonych gości. Na uwagę zasługuje fakt, że wszelkiego rodzaju kursy oświatowe teoretyczne cieszyły się bardzo dużą frekwencją, natomiast ilość kursów praktycznych, udział w których pociąga za sobą pewne koszty, uległa zmniejszeniu. Odbiło się to zwłaszcza na kursach przetworów owocowo-warzywnych, których ilość spadła znacznie, by gdy w roku 1932/33 odbyło się 105 takich kursów, to w roku 1933/34 tylko 63, analogiczne cyfry dla kursów gotowania przedstawiają się jak 81 i 52. Cyfry te staną się jeszcze wymowniejsze, gdy weźmie się pod uwagę zwiększenie ogólnej ilości kół, dowodzą one jaskrawo wielkiego zubożenia wsi, dla której każdy najmniejszy nawet wydatek staje się często niemożliwym. Po raz pierwszy w roku sprawozdawczym prowadzono kursy prania i prasowania, które cieszyły się wielkiem powodzeniem wśród gospodyń. Powiat stopnicki przeprowadził dwumiesięczny kurs tkacki. Kursy praktyczne były prowadzone głównie przez instruktorki K. G. W. w powiatach: będzińskim, ilżeckim, olkuskim, pińczowskim i stopnickim, również przez specjalistki-kierowniczki odnośnych kursów. Kursy prania i szycia wszędzie były prowadzone przez odpowiednie fachowczynie. Na osobne omówienie zasługują kursy dla Zarządów Kół, które również po raz pierwszy zapoczątkowano na terenie K. G. W. Czas trwania tych kursów był bardzo różny, gdyż wynosił od 1 do 10 dni (dziesięciodniowy kurs był tylko w powiecie stopnickim). Celem kursów było wyrobienie Zarzą-

Tabela kursów

Wyszczególnienie	Będziński		Częstochowski		Iłżecki		Kielecki		Konecki		Kozienicki		Miechowski	
	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.
I. Kursy.														
Dla zarządów kół	—	—	1	54	—	—	—	—	—	—	1	34	1	15
Gosp. oświat.	4	94	2	39	4	64	3	70	1	30	8	135	3	65
Przetworów warz. owoc.	6	100	4	50	5	35	—	—	3	33	2	28	8	94
Pieczenia	1	16	3	56	—	—	—	—	5	62	6	85	3	35
Prania	9	125	14	252	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Szycia i robót	5	100	7	107	2	40	—	—	—	—	1	9	5	78
Hygjeny	5	108	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	28
Różne	—	—	1	30	—	—	—	—	—	—	—	—	7	87
Razem .	30	543	22	588	12	149	3	70	9	125	18	291	28	402
II. Konkursy.														
Zgłoszono zesp. ogr. warz.	11	70	9	70	6	44	5	43	—	—	—	—	4	26
Ilość zamk. zesp. . . .	6	38	6	35	6	33	4	28	—	—	—	—	3	18
Uruchomiono zesp. zdrowia w chacie wiejskiej	—	—	5	34	3	21	3	23	—	—	—	—	2	12
Ilość zamkn. zesp. . .	—	—	5	31	3	21	3	23	—	—	—	—	1	5

W powiatach opoczyńskim i pińczowskim zespoły nie zostały doprowa

i konkursów.

Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Ilość	Uczest.	Razem			
																Ilość	Uczest.		
1	41	1	15	1	30	—	—	—	—	1	38	1	72	1	25	10	356		
2	24	6	84	1	19	—	—	8	148	4	45	3	56	—	—	3	50	52	923
8	91	—	—	1	10	5	69	4	66	10	86	3	48	—	—	4	24	63	734
2	20	6	81	—	—	—	—	—	—	7	125	—	—	—	—	—	—	33	479
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	25	405
—	—	4	55	1	10	1	15	—	—	—	—	—	—	5	80	—	—	34	542
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	140	—	—	9	276
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	2	28	—	—	—	—	11	159
13	176	17	235	4	69	6	84	12	214	23	308	15	302	4	172	11	147	237	3874
5	33	4	25	7	52	10	66	—	—	7	48	7	51	5	36	7	53	87	617
3	19	3	18	—	—	—	—	—	—	5	28	7	42	5	33	5	27	53	319
5	36	—	—	1	8	5	37	—	—	—	—	8	45	—	—	3	19	35	235
5	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	31	—	—	2	12	24	155

dzone do końca z powodu braku instruktorek.

Liczbowe zestawienie akcji konkursowej w r. 1933

Rodzaj konkursów	Będzin		Częstochowa		Iłża		Jędrzejów		Kielce		Końskie		Kozienice	
	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.
	Uprawa roślin okopowych (ziemniak, burak past., marchew past., kukurydza)	23	143	12	93	34	268	16	101	12	95	3	15	40
Uprawa warzyw	12	75	11	79	16	91	7	51	9	66	4	24	10	59
Racjonalne prowadzenie sadów	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogródki kwiatowe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8
Hodowla cieląt	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—
„ jagniąt	—	—	—	—	1	9	—	—	2	19	—	—	—	—
„ świń	—	—	2	15	—	—	—	—	—	—	1	13	—	—
„ kur	—	—	—	—	2	7	—	—	2	16	—	—	—	—
„ królików	—	—	—	—	—	—	—	—	3	11	1	6	—	—
Przyrządzanie kiszzonek	—	—	2	15	—	—	2	20	—	—	—	—	—	—
Urządzenie obór	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14	—	—	—	—
Zdrowie w chacie wiejskiej	—	—	5	31	3	21	—	—	3	23	—	—	—	—
Rachunkowości	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ogółem	36	230	32	233	56	396	25	172	33	252	9	58	51	352

wśród gospodarzy, gospodyń i młodzieży wiejskiej.

	Miechów		Olkusz		Opatów		Opoczno		Pińczów		Radom		Sandomierz		Stąpnica		Włoszczowa		Zawiercie		Ogółem		
	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	Zespol.	Uczest.	
		11	81	6	49	40	250	26	171	6	41	32	197	19	137	42	313	29	229	22	121	373	2502
	10	73	12	93	8	58	11	63	5	31	22	137	9	49	23	135	10	67	18	115	197	1266	
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	—	—	—	—	—	—	—	1	15	3	45
	1	3	3	7	—	—	1	5	—	—	3	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	34
	—	—	—	—	1	5	—	—	1	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	22
	—	—	—	—	—	—	2	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	48
	5	30	4	19	—	—	10	44	4	35	—	—	—	—	2	9	—	—	—	—	—	28	165
	1	10	2	18	—	—	1	3	2	19	2	7	1	3	2	18	—	—	—	1	4	16	105
	—	—	1	7	—	—	3	8	—	—	4	20	—	—	2	8	—	—	—	—	—	14	60
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	35
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14
	1	5	5	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	31	—	—	—	2	12	24	155
	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10
	29	205	33	225	49	313	55	324	18	135	64	390	29	189	76	514	39	256	44	267	678	4551	

dów Kół i przygotowanie ich do bardziej samodzielnej pracy w kołach. Program kursów został opracowany w ogólnych zarysach przez Komisję G. K. Izby z uwzględnieniem jednakże różnych potrzeb, warunków i inicjatywy samych powiatowych Sekcyj K. G. W. W kursach tych jako prelegenci, poza miejscowymi działaczami społecznymi, brała udział inspektorka G. K. oraz niektórzy inspektorzy Izby.

Odnośnie konkursów należy również podać ilość zespołów konkursowych nowoorganizowanych w roku 1934 wśród K. G. W.

Konkursów:

ogródków warzywnych zorganizowano	107	zesp.	uczestn.	790
zdrowia w chacie wiejskiej	43	"	"	324
lniarskich	33	"	"	245
ogródków kwiatowych	7	"	"	42
innych	9	"	"	73
Razem	199	zesp.	uczestn.	1474

Dział gospodarstwa domowego.

W dziale tym prowadzone były różnorodne kursy praktyczne, które szerzej zostały omówione w dziale oświatowym, należy tutaj dodać, że dużym powodzeniem cieszą się kursy szycia i robót ręcznych zwłaszcza trykotarskich. Przy nauce haftu coraz więcej są uwzględniane motywy ludowe właściwe dla różnych okolic woj. kieleckiego. Doceniając znaczenie rachunkowości gospodarstwa kobiecego, Inspektorat K. G. W. zapoczątkował prowadzenie odpowiedniej rachunkowości narazie tytułem próby u 12 gospodyń w powiatach: iłżeckim, opatowskim, opoczyńskim, olkuskim, sandomierskim, miechowskim i zawierciańskim.

Próby racjonalizacji gospodarstwa kobiecego czynione są przy konkursach zdrowia w chacie wiejskiej, jednakże są to zaledwie pierwsze początki akcji, którą należałoby znacznie rozszerzyć i pogłębić. Niektóre koła czynią wspólne zakupy artykułów pierwszej potrzeby, należy tu podkreślić działalność w tym zakresie Sekcji K. G. W. powiatu kieleckiego.

Dział Ogrodnictwa.

Koła gospodyń prowadzą systematyczną propagandę za zwiększeniem uprawy warzyw i racjonalnej ich pielęgnacji po-

przez kursy, pogadanki, a przede wszystkim konkursy ogródków warzywnych i ogródki przykładowe. Celem tej propagandy jest zaopatrzenie rodziny wiejskiej w odpowiednią ilość warzyw na cały rok. Naogół akcja ta spotyka się ze zrozumieniem ogółu gospodyń. Dla zaopatrzenia swych członkiń w doborowe nasiona, instruktorki K. G. W. względnie sekcje K. G. W. sprowadzają wspólnie nasiona warzyw. W roku sprawozdawczym nasion tych sprowadzono na ogólną sumę zł. 4 062,50, zaznaczyć tu jednak należy, że niektóre koła sprowadzają nasiona tylko dla swoich członkiń poza Sekcją, ogólna więc suma nabytych nasion jest znacznie wyższa. W niektórych kołach zostały założone inspekta celem zaopatrzenia członkiń w dobre i tanie flance. Koła prowadzą też propagandę na rzecz zakładania jagodników i truskawczarni. W powiatach zawierciańskim i będzińskim zorganizowano konkursy uprawy truskawek, kultura których dla tych powiatów ma duże znaczenie, a to ze względu na dobry rynek zbytu jakim jest Zagłębie. Dla propagandy sadownictwa nagrody w konkursach ogródków warzywnych są wydawane najczęściej w postaci drzewek lub krzewów owocowych. Zwrócono również uwagę gospodyń na racjonalne narzędzia do pracy w ogrodzie, ułatwiając nabywanie strzemiączek norcrossów i t. d.

Propaganda tych narzędzi ma tem większe znaczenie, że na terenie powiatu ilżeckiego Towarzystwo Popierania Przemysłu Ludowego, Domowego i Chałupniczego w Wierzbniku zorganizowało wśród bezrobotnych miejscowych rzemieślników wyrób drobnych żelaznych narzędzi rolniczych, które zarówno ze względu na swój gatunek jak i na cenę zasługują na jaknajszersze rozpowszechnienie wśród rolników.

Należy zaznaczyć, że uczestniczki konkursów ogródków warzywnych otrzymały za pośrednictwem Izby sól potasową w ogólnej ilości kg. 570. Inspektorka K. G. W. przeprowadziła inspekcję 136 ogródków konkursowych we wszystkich powiatach z wyjątkiem powiatu będzińskiego.

Dział Hodowli.

Na terenie K. G. W. prowadzone są konkursy producentów drobiu, które w roku sprawozdawczym zakończono w następujących powiatach: kieleckim 13 uczestniczek, miechowskim 10, olkuskim 12, pińczowskim 19, stopnickim 11, ogółem w konkursie wytrzymało do końca 65 uczestniczek. Jesienią 1933

roku rozpoczęto konkursy producentów drobiu w powiatach: iłżeckim, częstochowskim, kieleckim, miechowskim, olkuskim, opatowskim, sandomierskim, stopnickim i zawierciańskim. W powiecie częstochowskim były prowadzone konkursy wychowu prosiąt. Konkursy hodowlane prowadzono pod fachowym nadzorem odpowiednich inspektoratów Izby. W powiecie miechowskim 2 koła gospodyń zorganizowały kontraktową dostawę bekonów do bekoniarń w Krakowie.

Dział Zdrowia.

Stan zdrowotności na wsi jest tak niezadawalniający, że szerzenie podstawowych zasad higieny staje się wprost koniecznością, to też inspektorat Gosp. Kobiecego popierał w miarę możliwości akcję Kół Gospodyń Wiejskich, mającą na celu podniesienie warunków higienicznych wsi. W roku sprawozdawczym koła gospodyń prowadziły konkursy zdrowia w chacie wiejskiej i odpowiednie kursy higieny, niewielka ilość tych ostatnich była wywołana niemożnością otrzymania kierowniczek tych kursów. Inspektorka K. G. W. przeprowadziła inspekcję 91 gospodarstw, prowadzących konkurs zdrowia w chacie wiejskiej. Koła gospodyń zakładały również podręczne apteczki. W roku 1933/34 powstało ich 18.

Dział Lniarstwa.

W roku sprawozdawczym rozpoczęto na terenie K. G. W. akcję lniarską. Akcja ta ma na celu zwiększenie uprawy lnu przede wszystkim na własną potrzebę i jest prowadzona w powiatach północnych województwa, gdzie ludność stosunkowo uprawia więcej lnu i gdzie jest duże zainteresowanie dla tej gałęzi gospodarstwa oraz odpowiednie warunki. W pozostałych powiatach prowadzona jest tylko propaganda za zwiększeniem konsumpcji wyrobów lnianych. Dla nauczenia gospodyń racjonalnej uprawy i przeróbki lnu zostały zapoczątkowane konkursy lniarskie wśród gospodyń. Regulamin tych konkursów został opracowany przez Inspektorat Gosp. Kobiecego w ścisłym porozumieniu z Towarzystwem Lniarskim w Wilnie. Zorganizowano 33 zespoły konkursowe w powiatach: iłżeckim, kieleckim, kozienickim, opatowskim, opoczyńskim, radomskim, sandomierskim i stopnickim. Wielkość poletka konkursowego wynosi 250 metrów kwadratowych. Uczestniczki kon-

kursów otrzymały za pośrednictwem Kieleckiej Izby Rolniczej bezpłatnie sól potasową, która dla celów demonstracyjnych została dana na połowę poletka. Konkursy te zostaną zakończone w roku 1934. Inspektorat Gosp. Kobiecego rozprowadził 25 q nasienia lnu Wołóżyńskiego, otrzymanego po cenach ulgowych z Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie, nasiona te w pierwszym rzędzie zostały zużyte do konkursów lniarskich. Inspektorat G. K. prowadził również propagandę odpowiednich narzędzi do przeróbki lnu, jak międlarek i trzepaków belgijskich.

Zakup międlarek i trzepaków belgijskich ma znaczenie dla tych powiatów, które uprawiają większą ilość lnu. Narzędzia te bowiem zaoszczędzają dużo pracy gospodyniom, a przytem podnoszą jakość przerobionego włókna. Ze względu na dość wysoki koszt ich nabycia są one dotychczas bardzo mało rozpowszechnione na wsi.

Celem zapoznania ogółu członkiń z akcją lniarską, a zwłaszcza celem zwiększenia konsumpcji wyrobów lnianych były wygłaszane odpowiednie odczyty i pogadanki, a niemal na wszystkich pokazach prac K. G. W. były organizowane stoiska lniarskie. Należy tu podkreślić inicjatywę powiatu iłżeckiego, który zapoczątkował skup płótna od gospodyń oraz zorganizował dostawę płótna do Zakładów w Starachowicach. Inspektorat Gosp. Kobiecego nawiązał kontakt z Zakładami Żyrardowskimi i ułatwiał gospodyniom wymianę tamże włókna na płótno.

Inne prace.

Z innych prac, prowadzonych przez K. G. W. wymienić trzeba stworzenie kiosku dla sprzedaży produktów gospodarstwa kobiecego w Busku-Zdrój powiatu stopnickiego. Powiat olkuski i stopnicki prowadził zbiór roślin dzikorosnących. Należy zaznaczyć, że koła gospodyń prowadzą również ożywioną działalność kulturalną i charytatywną. Ta ostatnia akcja najżywiej jest prowadzona w powiecie stopnickim i zawierciańskim, a na wyróżnienie zasługuje koło gospodyń w Bolesławiu w powiecie oluskim, które zajmuje się dożywianiem dzieci szkolnych.

Można więc stwierdzić, że mimo ciężkich nad wyraz warunków ekonomicznych wsi prace K. G. W. nie tylko nie zostały zahamowane, ale przeciwnie mają dążność stałego rozwoju. Podkreślić też tutaj należy coraz większą inicjatywę w pracy

samych kół, oraz ożywienie działalności powiatowych Sekcyj K. G. W. W dalszej pracy na czoło zagadnień wysuwa się i nadal sprawa racjonalnego odżywiania rodziny wiejskiej i temu zagadnieniu należy jaknajwięcej starań poświęcić. Wiąże się z niem i propaganda uprawy warzyw, zakładanie jagodników i polepszenie hodowli zarówno drobiu, jak i trzody.

Znane powszechnie zjawisko niedostatecznej konsumpcji nawet artykułów rolniczych przez ludność wiejską występuje w coraz większym stopniu, co jest wysoce niepożądane zarówno ze stanowiska ekonomicznego, jak i państwowego.

Rzucanie dużej ilości produktów na rynek, część których winna być skonsumowana na miejscu przez producentów, wpływa na deprecjonowanie ceny, a niewłaściwe, czy też niedostateczne odżywianie się ludności wiejskiej wpływa bardzo ujemnie na zdrowie zwłaszcza młodego pokolenia.

Niesłychanie niskie ceny na nabiał i mleko stwarzają konieczność nauczenia gospodyń przerabiania go w bardziej różny, niż dotychczas sposób, stąd powstaje potrzeba prowadzenia kursów serowarstwa.

Rachunkowość gospodarstwa kobiecego może i powinna oddać duże usługi dla poznania budżetu rodziny wiejskiej, dla odpowiedniego preliminowania, stąd należy dążyć do zaprowadzenia rachunkowości gosp. kobiecego przynajmniej u kilku gospodyń w każdym powiecie.

Zapoczątkowana akcja lniarska będzie wymagać z jednej strony dużych wysiłków nad podniesieniem jakości włókna, głównie przez polepszenie metod przeróbki, z drugiej strony w niektórych powiatach, jak np. w iłżeckim, należy się liczyć z pewnymi nadwyżkami płótna, na które należy znaleźć zbyt, inaczej bowiem zainteresowanie ludności uprawą lnu, które wyraziło się w jej zwiększeniu, prędko się załamie, powodując zniechęcenie i rozgoryczenie.

Bardzo palącą sprawą, wysuwaną na wszystkich zjazdach i kursach jest organizacja zbytu produktów gosp. kobiecego, zwłaszcza daje się zauważyć potrzebę zbiornic jaj, gdyż cena ich w niektórych zwłaszcza powiatach województwa jest niesłychanie niska.

W rozumieniu tej potrzeby z chwilą powstania przy Polskim Związku Exportowym Produktów Wytwórczości Zwierzęcej Sekcji Jajczarskiej—Izba zainicjowała pertraktacje z bekoniar-

niami w Radomiu, Tarnowie, Krakowie i Dębicy w tym kierunku, aby bekoniarnie te uruchomiły punkty skupu jaj. Akcja ta przez zakupywanie jaj bezpośrednio od producentów i usunięcie tak niesłychanie szkodliwego i uciążliwego pośrednictwa w tej gałęzi handlu, mogłaby się przyczynić do pewnego podniesienia cen i uzdrowienia stosunków w dziedzinie handlu tak ważnej dla drobnego rolnictwa.

Inspektorat Oświaty Pozaszkolnej.

Napozór proste życie rolnika ma bardzo bogatą treść i wymaga — zwłaszcza w czasach dzisiejszych—dużego nakładu pracy umysłowej i ogromnie wszechstronnego wykształcenia.

Tajemnice przyrody, skomplikowany ustrój gospodarczy, chaotyczne stosunki na rynku handlowym, życie w gromadzie wiejskiej i różnych organizacjach dobrowolnych, nawet życie rodzinne stawia obecnie rolnikowi duże wymagania.

Żadnej grupie społecznej cywilizacja dzisiejsza nie narzuciła tak różnorodnych i tak szybko zmieniających się warunków życiowych, jak to ma miejsce w obecnym życiu wiejskim.

Bez stałego i nawet systematycznego doksztalcania się rolnik momentalnie gubi się w chaosie zjawisk życia obecnego i przez nieorientowanie się w szybko zmieniających się warunkach produkcji czy zbytu—ponosi często duże straty materialne

O poprzestaniu na wiadomościach ogólnych, zdobytych w szkole powszechnej, czy też na przygotowaniu fachowym, które dają rzadko rozrzucone po kraju szkoły rolnicze, mieszkańcowi wsi nawet myśleć nie wolno.

Dlatego też nigdy nie możemy powiedzieć, że zorganizowaliśmy wystarczającą ilość placówek oświatowych na wsi, zwłaszcza wobec dużych zaległości, pozostawionych nam w tej dziedzinie przez zaborców.

W okresie sprawozdawczym stan oświaty wiejskiej na terenie województwa kieleckiego przedstawia się następująco: 10 szkół rolniczych: 6 żeńskich i 4 męskie (frekwencja w szkołach dobra), Uniwersytet Wiejski w Szycach, Dom Oświaty Rolniczej w Radzicach i Uniwersytet Niedzielny w Truskolasach. To placówki działające stale.

Ze szkołami rolniczymi i Uniwersytetem Wiejskim w Szycach Izba Rolnicza utrzymywała kontakt luźniejszy, z Domem

Oświaty Rolniczej w Radzicach i Uniwersytetem Niedzielnym w Truskolasach Izba czy jej agendy ściśle współpracowały. Dom Oświaty Rolniczej w Radzicach powstał z inicjatywy starosty powiatowego w Opocznie, p. Adolfa Krauzego. Jest to nowy — dotąd w Polsce zupełnie nieznan — typ szkoły rolniczej, obliczonej na największe upowszechnienie oświaty rolniczej. Czas trwania kursu w Radzicach jest pomyślany w ten sposób, że uwzględnia przygotowanie naukowe słuchaczy i aktualne potrzeby powiatu.

Właścicielem Domu O. R. w Radzicach jest Opoczyński Związek Samorządowy, Izba Rolnicza w Kielcach czuwa nad wykonaniem programu i śledzi rozwój tej eksperymentalnej placówki.

Internatowy typ kursu radzickiego daje możliwość wytworzenia więzby wewnętrznej, tak niezbędnej w życiu dobrowolnych zrzeszeń rolniczych i gromady wiejskiej.

Niedzielny Uniwersytet społeczno-rolniczy w Truskolasach jest prowadzony przez O. T. O. i K. R. w Częstochowie. Jest to placówka o typie półinternatowym i dobrze rozbudowanym życiu samorządowym wśród słuchaczy.

Niezależnie od powyższego Izba bezpośrednio albo wspólnie z O. T. O. i K. R. przeprowadziła cały szereg kursów na terenie całego województwa.

W organizowaniu kursów Izba uwzględnia dwa zasadnicze kierunki: 1) kursy dla przodowników wsi, przez które dąży do podniesienia poziomu umysłowego i rozbudzenia chęci organizowania się ogółu rolników, 2) kursy ściśle fachowe, wywołane warunkami miejscowymi.

Kursy dla przodowników wsi Izba prowadziła w całym okręgu swojego działania, kursy o ściśle określonych zagadnieniach fachowych, organizowano tylko tam, gdzie istniała faktyczna potrzeba.

Naprzykład w okolicach, gdzie zakładano dużo sadów, Izba przeprowadzała kursy sadownicze; gdzie znów rozwinięto hodowlę owiec, tam O. T. O. i K. R. czy Inspektorat Izby organizuje kursy owczarstwa i t. p.

Metodę tę przyjęto w celu uwzględnienia specjalnych zainteresowań ludności miejscowej i jaknajwiększego wykorzystania prelegentów.

Gdzie warunki zezwalają Izba organizuje również kursy ogólno-rolnicze miesięczne lub nawet sześciotygodniowe o typie internatowym.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono kursy ogólno-rolnicze jednomiesięczne w Busku i w Kazimierzy Wielkiej. Obydwa kursy były prowadzone systemem internatowym o dobrem nastawieniu w wewnętrznym życiu słuchaczy. W ostatnich dniach trwania kursów dało się zauważyć duże wyrobienie grupy pedagogicznej ze wszystkich uczestników, co należy zawdzięczać specjalnej atmosferze, jaka na kursach panowała.

Ze względu na fakt powstania przy O. T. O. i K. R. sekcji spółdzielczych Izba przystępuje do organizowania specjalnych kursów dla Członków Zarządu i Rad Nadzorczych Spółdzielni terenowych.

Osobny dział pracy stanowi działalność Kieleckiej Izby Rolniczej na terenie szkolnictwa powszechnego. Doceniając wielką rolę nauczycielstwa szkół powszechnych w ogólnym podniesieniu wsi, Izba uzgodniła z władzami szkolnymi specjalny program pracy oświatowo-rolniczej dla tych nauczycieli, którzy biorą udział w życiu społecznym rolnika.

Członkowie Zarządu i pracownicy Biura Izby przeprowadzą szereg konferencji pedagogiczno-gospodarczych z nauczycielstwem szkół powszechnych. W okresie wakacyjnym będzie zorganizowany kurs społeczno-rolniczy dla kierowników szkół, którzy prowadzą gospodarstwa rolne.

Kieleckiej Izbie Rolniczej, jako instytucji, zrzeszającej rolników i jedynej zorganizowanej reprezentantce wsi na terenie województwa, szczególnie zależy na zbliżeniu nauczycielstwa szkół powszechnych do zagadnień gospodarczych życia wiejskiego. W planie dalszej pracy Izba pragnie oddziaływać na wychowanie gospodarcze społeczeństwa już od najmłodszych lat t. j. od dzieci w szkole powszechnej.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego w Krakowie przychylnie potraktowało stanowisko Izby w sprawie oświaty pozaszkolnej, już obecnie zaprasza przedstawicieli Izby w charakterze prelegentów na kursy nauczycielskie społeczno-oświatowe i pomaga poszczególnym O. T. O. i K. R. w urządzaniu kursów dla przodowników wsi, dając swoich prelegentów-specjalistów.

Dążeniem Izby jest, by węzły współpracy z Władzami Szkolnymi coraz bardziej się zacieśniały ku pożytkowi kraju.

Wykaz kursów, organizowanych przez Kielecką Izbę Rolniczą
w woj. kieleckim

RODZAJ KURSU	w woj. kieleckim		
	Będziński	Częstochowski	Ilżecki
Kursy ogólno-rolnicze i ściśle fachowe 1-no dniowe	24	17	12
" 2 "	10	—	—
" 3 "	5	—	—
" 6 "	—	—	—
" 7 "	—	1	—
" 10 "	—	—	—
" 20 "	—	—	—
" 30 "	—	—	—
Kursy gospodarstwa kobiecego—dla Zarządów Kół	—	1	—
" gosp. oświatowe	4	2	4
" przetworów	6	4	5
" pieczenia	1	3	—
" prania i prasow.	9	14	1
" szycia i robót	5	7	2
" higjeny	5	—	—
" różne	—	—	—
Kursy przysposob. roln.—dla przodown. 2-u dniowe	—	—	—
" 3 "	—	1	1
" 4 "	1	—	—
" 10 "	—	—	—
" konkurs. 1 "	12	29	22
Kursy w Izbie dla personelu instruktorskiego — dla instruktorów i agronom. pow. 2-u dniowe	—	—	—
" " org. gosp. przod. 2 "	—	—	—
" " ogrodnictwa 2 "	—	—	—
" asystentów K. K. O. 3 "	—	—	—
" instr. K. G. W. zielarski 2 "	—	—	—
R a z e m .	82	79	47

i Okręgowe Towarzystwa Organizacyj i Kółek Rolniczych
w 1933/34 roku.

Jędrzejowski	Kielecki	Konecki	Kozienicki	Miechowski	Olkuski	Opatowski	Opoczyński	Pińczowski	Radomski	Sandomierski	Stopnicki	Włoszczowski	Zawierciański	R a z e m
12	12	5	11	72	14	—	12	12	15	34	1	1	15	269
—	1	3	1	—	—	1	—	—	1	—	2	1	5	25
—	—	2	1	—	1	—	—	3	—	9	3	—	8	32
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	10	12
—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2
—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	10
—	—	1	8	3	2	6	1	—	8	4	3	—	3	49
—	3	3	2	8	8	—	1	5	4	10	3	—	4	66
—	—	5	6	3	2	6	—	—	—	7	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	25
—	—	—	1	5	—	4	1	1	—	—	5	—	3	34
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	9
—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	1	2	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	3
1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	7
—	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
26	1	3	8	5	5	6	13	3	40	4	3	7	15	202
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
39	18	23	40	106	34	25	40	26	69	71	26	14	65	809

Inspektorat Organizacji Gospodarstw Przodowniczych.

Praca nad organizacją gospodarstw przodowniczych ma na celu szerzenie wiedzy i postępu rolniczego wśród mniejszych gospodarstw poprzez przykładowe oddziaływanie gospodarstw, będących pod bezpośrednią opieką fachowego instruktora, na gospodarstwa sąsiednie. Możliwość wykazania na terenie gospodarstwa korzyści, płynących dla rolnika z racjonalnego zorganizowania swego warsztatu, ze stosowania ulepszonych metod pracy we wszystkich gałęziach gospodarstwa, z umiejętności wykorzystania warunków przyrodniczych i ekonomicznych oraz z umiejętności przeprowadzania kalkulacji swych poczyniń jest argumentem najbardziej przekonującym i najszybciej prowadzącym do celu, t. j. do podniesienia ogółu naszych drobnych gospodarstw.

Aby gospodarstwo przodownicze mogło całkowicie wypełnić swe zadanie, to znaczy by nie tylko samo stanęło na wysokim poziomie, lecz by promieniowało na gospodarstwa sąsiednie musi być ono ściśle związane z Kółkiem Rolniczym, a właściciel tego gospodarstwa winien uważać za swój moralny obowiązek referowanie na zebraniach Kółka wszelkich prac przeprowadzanych w swym gospodarstwie i osiągniętych z nich wyników.

Częste obcowanie instruktora z gospodarzem pozwala mu na omawianie poza sprawami fachowo rolniczymi spraw społecznych i kształcenia gospodarza w tym kierunku, by on był rzeczywistym przodownikiem swej wsi.

W zrozumieniu doniosłości celów akcji organizacji gospodarstw przodowniczych M. R. i R. R. oraz Kielecka Izba Rolnicza dokładają wszelkich starań, by zapewnić jaknajszerszy jej rozwój.

Na terenie województwa kieleckiego praca ta przeprowadzona jest w 14 powiatach, w trzech zaś powiatach t. j. pińczowskim, stopnickim i olkuskim z racji braku środków potrzebnych na utrzymanie fachowego personelu nie może być prowadzona, pomimo iż znalazłaby tam bardzo odpowiednie warunki do swego rozwoju.

Kielecka Izba Rolnicza poczyniła starania w celu uzyskania w M. R. i R. R. funduszy potrzebnych na zaangażowanie

instruktorów dla tych powiatów, jednak stanowczej odpowiedzi jeszcze nie otrzymała.

Na utrzymanie personelu instruktorskiego M. R. i R. R. przyznało Izbie kwotę zł. 45.900. Z sumy tej opłaconych było całkowicie 5 instruktorów, częściowo 8 instruktorów, resztę wynagrodzenia tych 8 instruktorów pokrywały organizacje powiatowe. Prócz tego pracę nad organizacją gospodarstw prowadziło 7 instruktorów, utrzymywanych wyłącznie przez organizacje powiatowe. Ogólnie instruktorów zatrudnionych było 20, z pośród których z wyższym wykształceniem 8, ze średnim wykształceniem 8, z niższym wykształceniem 3, samouków 1.

Wykaz imienny instruktorów zatrudnionych w poszczególnych powiatach, oraz instytucji pokrywających koszty ich utrzymania przedstawia tablica na str. 125-ej.

Według dotychczasowych obserwacji Izby najracjonalniejszym jest sposób opłacania instruktora częściowo przez Izbę, częściowo przez organizację powiatową, przy tym sposobie instruktor związany jest ściśle z całokształtem prac prowadzonych w powiecie, przy opłaceniu zaś całkowicie przez Izbę bywa od nich oderwany.

Przesunięć instruktorów z jednego powiatu na drugi oraz zmian instruktorów w omawianym okresie czasu nie było.

Ogólna ilość gospodarstw, będących pod opieką indywidualną wynosi 324, gospodarstwa te rozmieszczone są w 201 wsiach.

Ilość gospodarstw według źródeł powstania ich wynosi:		
Z parcelacji państwowej	40	co stanowi 12% ogółu
„ „ prywatnej	49	„ „ 15% „
Z komasacji powojennej	158	„ „ 48% „
„ „ przedwojennej	22	„ „ 7% „
Z likwidacji serwitutów	14	„ „ 4% „
Z podziału wspólnot	10	„ „ 3% „
Ukazowych	31	„ „ 11% „

Razem 324 co stanowi 100% ogółu

Ilość gospodarstw według lat trwania opieki:

W I roku opieki	162	co stanowi 50% ogółu
W II „ „	93	„ „ 28% „
W III „ „	65	„ „ 20% „
W IV „ „	3	„ „ 1 ¹ / ₂ % „
W V „ „	1	„ „ — ¹ / ₂ % „

Razem 324 co stanowi 100% ogółu

Ilość gospodarstw wyszłych z opieki, jako zorganizowane wynosi 6, w pow. częstochowskim 2, miechowskim 1, radomskim 3.

Ilość gospodarstw odpadłych od akcji, jako nie nadających się do niej wynosi 44.

Ilość gospodarzy przodowniczych, będących członkami Kółek Rolniczych wynosi 233, co stanowi 72% ogółu.

Ilość gospodarzy przodowniczych, będących członkami Kół Kontroli Obór wynosi 5, co stanowi 1½%.

Ilość żon gospodarzy przodowniczych będących członkiniami Kół Gospodyń Wiejskich wynosi 88, co stanowi 26% ogółu.

Powyższe dane, z uwzględnieniem poszczególnych powiatów przedstawia tablica na str. 126-ej.

Wykonane prace.

W omawianym okresie czasu wykonano:

Projektów organizacji gospodarstw	93	
Preliminarzy zbiorów	228	
Planów obsiewów	124	
Płodozmiany wprowadzono w . . .	78	gospodarstwach
Lucerniki założono w	27	„
Żywokost zasadzono w	110	„
Wykę zimową zasiano w	90	„
Żyto na paszę zasiano w	46	„
Zbiorniki na gnojówkę urządzono w	63	„
Gnojownie poprawiono w	147	„
Kupy kompostowe założono w . .	197	„
Sady owocowe założono w	73	„

z ilością 2.990 drzew i 840 krzewów na przestrzeni 48 mg.

Warzywniki na własne potrzeby posiada 206 gospodarstw, warzywniki handlowe 14 gospodarstw.

Lustracyj zbiorowych gospodarstw przodowniczych przeprowadzono 49.

Ilość gospodarstw przodowniczych biorących udział w konkursach i doświadczeniach, przeprowadzanych przez współdziałające z Inspektoratem organizacji gospodarstw inne Inspektoraty Izby, jest następująca:

Rodzaj konkursu	Ilość gospodarstw przodowniczych biorących w nim udział
Uprawa okopowych	41
„ kłosowych	1
„ kukurydzy	17
„ soji	10
Przyrządzanie kiszonek	35
Ogródki warzywne	37
Wychów cieląt	16
„ prosiąt	8
„ jagniąt	1
Tucz bekonowy	3
Producentów drobiu	32
Urządzeń obór	27

Konkursy przeprowadzane są bądź wyłącznie wśród gospodarstw przodowniczych, bądź też z udziałem gospodarstw sąsiednich.

Ilość gospodarstw przodowniczych biorących udział w doświadczeniach.

Rodzaj doświadczenia	Ilość gospodarstw przodowniczych biorących w nich udział
Łąkowe nawozowe	20
„ z podsiewem	4
Potrzeby nawozowe gleby	41
Odmianowe	2
Propagandowe z niszczeniem chwasłów azotniak. i kainitem	23

Rachunkowość rolniczą rozpoczęło 1.VII 1933 r. 91 gospodarstw, przerwało w ciągu roku 12 gospodarstw, obecnie prowadzi 79 gospodarstw.

Systemem „Kawecki i Chmielecki“ prowadzi 75 gospodarstw, raportową dla Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach — 4 gospodarstwa.

Książki systemu „Kawecki i Chmielecki“ zakupione były przez Izbę i rozdane bezpłatnie pod tym warunkiem, iż będą systematycznie doprowadzone do końca roku rachunkowego, gospodarze, którzy zapiski w ciągu roku przerwali, obowiązani są uiścić należność za książkę.

Od 1 lipca 1934 r. oprócz książki układu „Kawecki i Chmielecki“ zostanie wprowadzona „Kasa drobnego rolnika“.

Z inicjatywy prezesa Izby w grudniu ubiegłego roku został przez Inspektorat organizacji gospodarstw ogłoszony kon-

kurs na najlepsze projekty zorganizowania dwóch gospodarstw, z których jedno o przestrzeni 2 do 3 ha, drugie o przestrzeni typowej dla danej okolicy. Termin składania prac upłynął 1-go marca b. r., nadesłanych zostało 10 prac, które obecnie rozpatrywane są przez członków sądu konkursowego. Za najlepsze projekty Kielecka Izba Rolnicza przeznacza trzy nagrody w wysokości 300, 200 i 150 zł.

W dniach 6 i 7 marca odbył się w lokalu Izby zjazd instruktorów organizacji gospodarstw pod przewodnictwem pośła Piotra Sobczyka. Zjazd poświęcony był metodom i technice prac instruktora. W zjazdach łągarskim i ogrodniczym, urządzanych przez Izbę, instruktorzy organizacji gospodarstw również brali udział.

W roku przyszłym Inspektorat organizacji gospodarstw w pracach swych w gospodarstwach objętych opieką zwróci szczególną uwagę na: nastawienie produkcji w kierunku jej największej opłacalności, obniżenie kosztów produkcji na podstawie przeprowadzanej kalkulacji, wprowadzenie rachunkowości w możliwie wszystkich gospodarstwach, zależnie od umiejętności gospodarza według książek układu „Kawecki i Chmielecki“, „Kasa Drobного Rolnika“, lub też w zwykłych zeszytach. Rozpowszechnianie roślin pastewnych dających dużą ilość masy z jednostki powierzchni, rozszerzenie uprawy warzyw na własne potrzeby drogą przeprowadzenia konkursów ogródków warzywnych w porozumieniu z Inspektoratem ogrodniczym, zwiększenie produkcji i racjonalne przechowywanie nawozów naturalnych, oraz podniesienie hodowli drogą konkursów wychowu młodzieży, przeprowadzanych w porozumieniu z wydziałem produkcji zwierzęcej Izby.

W celu powiększenia ilości gospodarstw, objętych opieką oraz wykorzystania wiadomości gospodarzy wyszłych z opieki, zorganizowane zostaną zespoły, składające się z kilku gospodarstw w jednej wsi, na czele których stać będą jako przodownicy ci właśnie gospodarze. Dla popularyzowania wyników prac osiągniętych w gospodarstwach przodowniczych przeprowadzane będą lustracje zbiorowe przez członków Kółka rolniczego danej miejscowości. Urządzane również będą zjazdy gospodarzy przodowniczych, mające na celu poszerzenie wiedzy zawodowej oraz nastawienie w kierunku pracy społecznej. W okresie zimowym odbędą się zjazdy doszkalające dla instruktorów.

L. p.	Powiat	L. p.	Imię i nazwisko	Instytucja pokrywająca koszty utrzymania		Wykształcenie instruktora	Data rozpoczęcia pracy na powiecie
				K. I. R.	Inne		
1	Będzin	1	Sternik Gabryel	—	O. T. O. i K. R.	wyższe	1.IV. 1932
2	Częstochowa	2	Grzechnik Feliks	K. I. R. 50%	O.T.O.iK.R. 50%	średnie	1.X. 1933
3	Ilża	3	Boguszewski Jerzy	"	"	"	1.X. 1931
		4	Seroczyński Lech	—	"	wyższe	1.IV. 1932
		5	Kostrzewa Stanisław	—	"	średnie	1.IV. 1930
4	Jędrzejów	6	Synoradzki Józef	K. I. R. 50%	W-ł Pow. 50%	niższe	1.X. 1931
		7	Śek Józef	—	W-ł Pow.	"	1932
5	Kielce	8	Żakiewicz Stan.	K. I. R.	—	wyższe	10.V. 1933
6	Końskie	9	Styka Walenty	"	—	"	1.VII. 1933
7	Kozienice	10	Sagatowski Henryk	—	—	"	1.IV. 1933
		11	Stuczeń Jan	—	O. T. O. i K. R.	średnie	
8	Miechów	12	Szczepański Jan	K. I. R. 50%	O.T.O.iK.R. 50%	samouk	
9	Opatów	13	Hulewicz Dzierżykraj	K. I. R.	—	wyższe	1.V. 1933
10	Opoczno	14	Stoga Eugenjusz	K. I. R. 50%	O.T.O.iK.R. 50%	średnie	1.VII. 1932
11	Radom	15	Karpowicz Kazimierz	"	"	wyższe	1.VII. 1933
12	Sandomierz	16	Trębski Jan	"	"	średnie	1.I. 1931
13	Włoszczowa	17	Pyszyński Józef	K. I. R.	—	niższe	15.V. 1933
		18	Drozdow Mikołaj	—	O. T. O. i K. R.	wyższe	1930
		19	Kocemba Józef	—	"	średnie	"
14	Zawiercie	20	Czerski Józef	K. I. R. 150 zł.	resztę "	"	1.IV. 1931

POWIAT	Ilość gospodarstw pod opieką	Ilość wsi	Ilość gospodarstw powstałych z:							Ilość gospodarstw według lat opieki					Ilość gospodarstw wyszłych z opieki	Ilość gospodarstw które wyjdą w 1934	Ilość gospodarstw odpadłych	Ilość gospodarzy przodowniczych będących członkami		
			Parcelacja państw.	Parcelacja prywatna	Komasacja powojenna	Komasacja przedwoj.	Likwidacja serwitutów	Podział wspólnot	Ukazowych	I	II	III	IV	V				Kółek Rolnicz.	Kół Gospodyń Wiejsk.	Kół Kontroli Obór
Będzin . .	9	5	—	—	8	—	—	—	1	1	4	4	—	—	—	—	2	6	3	—
Częstochowa	25	15	—	9	9	—	7	—	—	14	9	2	—	—	2	2	—	21	12	—
Ilża . . .	9	7	5	—	1	—	—	—	3	2	2	5	—	—	—	1	—	9	5	—
	14	10	—	3	9	2	—	—	—	5	5	4	—	—	—	—	4	14	8	—
	5	4	1	—	4	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	5	3	—
Jędrzejów .	21	17	3	3	10	—	3	—	2	1	12	8	—	—	—	—	—	21	—	—
	9	5	—	1	6	—	—	—	2	9	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—
Kielce . .	22	11	9	3	2	—	—	7	1	22	—	—	—	—	—	—	2	11	5	—
Końskie . .	24	11	7	8	3	5	—	—	1	3	3	18	—	—	—	—	—	20	6	—
Kozienice .	23	17	—	2	10	1	—	—	10	23	—	—	—	—	—	—	6	15	5	—
	4	4	—	3	1	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—
Miechów . .	27	11	6	1	12	6	—	—	2	12	14	1	—	—	1	—	6	17	10	—
Opatów . .	25	17	4	2	16	—	—	—	3	25	—	—	—	—	—	—	7	17	2	—
Opoczno . .	15	14	1	7	3	1	—	2	1	1	14	—	—	—	—	—	1	15	4	—
Radom . .	23	14	—	2	18	—	—	—	3	10	5	4	3	1	3	—	1	10	—	—
Sandomierz .	18	11	3	3	11	1	—	—	—	2	16	—	—	—	—	—	—	17	6	5
Włoszczowa .	5	4	—	2	2	—	—	1	—	—	2	3	—	—	—	—	—	5	1	—
	24	11	—	—	16	4	4	—	—	25	—	—	—	—	—	—	7	13	5	—
	5	4	—	—	5	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	3	5	2	—
Zawiercie .	17	9	1	—	12	2	—	—	2	4	4	8	—	—	—	—	5	12	10	—
Razem .	324	201	40	49	158	22	14	10	31	162	93	65	3	1	6	3	44	233	88	5

Ekonomika Rolna.

Kierownik Wydziału Wytwórczości Roślinnej — inspektor ogólnorołny, pełnił w roku sprawozdawczym jednocześnie funkcję konsultanta wydziału organizacji gospodarstw.

Ten odłam prac Kieleckiej Izby Rolniczej obejmował prace specjalnie zlecone, jak ustalenia z władzami skarbowymi norm bilansowych do podatku dochodowego i sprawy, dotyczące nadzorów sądowych, oraz rachunkowości rolnej. To ostatnie zagadnienie zrealizowane było w formie zorganizowania przy Izbie, opierającego się na własnym samowystarczalnym budżecie, Biura Rachunkowości.

Biuro to, obok rachunkowości 18 gospodarstw większych, dostosowanej do wymogów władz skarbowych, prowadzi, pod ścisłą kontrolą konsultanta w 3-ch warsztatach rolnych, rachunkowość specjalną dla empirycznego obliczenia rentowości uprawy poszczególnych roślin i opłacalności innych działów produkcji rolnej. Rachunkowość ta polega na bardzo dokładnem notowaniu, według szczegółowych raportów dziennych na kontach każdego z pól lub działów produkcji danego warsztatu jak np. obora, oddzielnie, z jednej strony nakładów t. j.: praca, nawożenie, obsiewy, pasza etc. — z drugiej plonów lub produktów jak mleko, przychówek etc.

Wycenę pracy ludzkiej, końskiej i motorowej prowadzi się również dla każdego warsztatu oddzielnie.

Na osiągniętych w ten sposób podstawach stwierdzić będzie można, jak przedstawia się opłacalność poszczególnych upraw czy działów produkcji, odnośnie danego warsztatu, a przez analogję i w innych gospodarstwach, będących w podobnych warunkach klimatycznych, glebowych, komunikacyjnych i t. p.

Pozwoli to wyciągnąć wnioski o charakterze ogólnym dla całokształtu nastawienia prac Izby, nie mówiąc już o korzyściach osiągnięcia podstaw kalkulacyjnych dla zainteresowanych kierowników warsztatów rolnych. W projekcie, uzależnionym od budżetu Biura Rachunkowości, istnieje pokrycie całego terenu działalności Izby siecią punktów rachunkowości specjalnej i to tak odnośnie mniejszych jak i większych warsztatów rolnych. Sieć winna być tak gęsta, jak tego wymaga zróżnicowanie warunków, w jakich pracują poszczególne warsztaty rolne.

Udziałem prac konsultanta było pozatem organizowanie, względnie utrzymywanie kontaktu z Kołami Rolniczymi większej własności. Kół takich dotychczas istnieje 5, z których 2 powstały w roku sprawozdawczym.

WYDZIAŁ EKONOMICZNY.

Kielecka Izba Rolnicza, powstając w dniu 1 kwietnia 1933 r., przejęła od Wojewódzkiego Towarzystwa Organizacyj i Kółek Rolniczych prowadzone przezeń dotychczas agendy i całokształt prac, jak również nieomal cały jego personel biurowy.

Pomiędzy nowymi działami, świeżo organizowanymi przez Izbę utworzony został z dniem 1 maja ub. r. Wydział Ekonomiczny Izby, obejmujący nieomal w ciągu całego okresu sprawozdawczego jednego pracownika. W związku z rozszerzaniem się zakresu działania Wydziału przy samym końcu okresu sprawozdawczego zaangażowany został dodatkowo nowy pracownik, przewidziany specjalnie dla prowadzenia prac z dziedziny spółdzielczości i statystyki.

Zakres prac Wydziału Ekonomicznego jest szeroki, gdyż na terenie jego koncentrują się i krzyżują zagadnienia gospodarcze innych wydziałów Izby. Toteż w pracach swych Wydział Ekonomiczny, jakkolwiek stanowi organizacyjnie odrębną i samodzielną komórkę aparatu izbowego, utrzymuje ścisły kontakt z pozostałymi wydziałami Izby odnośnie zagadnień gospodarczych i polityki rolniczo-ekonomicznej. Współpraca ta polega z jednej strony na korzystaniu przez Wydział Ekonomiczny z materiałów, źródeł i wszelkich innych danych, gromadzonych i posiadanych przez wydziały fachowe, a nieraz zbieranych i opracowywanych wspólnie z Wydziałem Ekonomicznym, z drugiej zaś, na zapewnieniu należytego wpływu temu referatowi we wszystkich zagadnieniach wydziałów fachowych, związanych jużto pośrednio jużto bezpośrednio ze sprawami, posiadającymi charakter polityki ekonomicznej w dziedzinie rolnictwa. Wynikiem tej współpracy jest przedstawianie przez Izbę uzgodnionych i opartych na źródłowych materiałach opinij na żądanie władz i instytucyj oraz występowanie z wnioskami i postulatami gospodarczymi w stosunku do czynników miarodajnych.

Do zakresu prac Wydziału Ekonomicznego należą zadania polecone izbom ustawą o izbach rolniczych, oraz zadania podejmowane z własnej inicjatywy danej izby.

Zadania zlecone Wydziału Ekonomicznego obejmują udział w przygotowaniu opinii projektów ustaw, rozporządzeń i zarządzeń z dziedziny polityki gospodarczej (podatkowej, kredytowej, handlowej, rolniczo-przemysłowej, komunikacyjnej, celnej, reglamentacyjnej, cen, organizacji rynku i t. p.), nadto zaś przygotowanie opinii i zaświadczeń w wypadkach ustawowo przewidzianych z dziedziny polityki gospodarczej. Do zadań zleconych należy również opracowywanie periodycznych raportów gospodarczych, przygotowywanie odpowiedzi na sporadyczne pisma i ankiety Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych w zakresie polityki gospodarczej, wydawanie komunikatów z dziedziny zagadnień gospodarczych, ustalonych przez Ministerstwo, wreszcie inne prace z zakresu polityki gospodarczej, poruczane każdorazowo Izbie przez Ministerstwo Rolnictwa.

Nie wszystkie z tych zagadnień zdołano w ciągu krótkiego okresu, dzielącego od zorganizowania Izby, postawić należyście na właściwym poziomie, w miarę jednak coraz większego stabilizowania się prac organizacyjnych Izby i pogłębiania metod pracy znajdują one sukcesywnie swoje rozwiązanie.

W zakresie zadań podejmowanych z inicjatywy Izby, do prac Wydziału Ekonomicznego należą—systematyczne badanie i komunikowanie odnośnym czynnikom potrzeb regionalnych, których zaspokojenie wymaga działań w zakresie polityki gospodarczej jak również udział w wystąpieniach programowych w dziedzinie zagadnień ogólnorolniczych polityki gospodarczej w ramach działalności Związku Izb i Organizacji Rolniczych R. P. Następnym zadaniem podejmowanym z inicjatywy Izby jest przepracowywanie przez Wydział Ekonomiczny i uzasadnianie postulatów, sporadycznie wysuwanych przez miejscowe grupy i związki producentów rolnych, bądź organy opiniodawcze Izby z zakresu polityki gospodarczej oraz komunikowanie tych wniosków w formie przepracowanych i uzasadnionych postulatów właściwym władzom. Zakres tych zadań zamyka wreszcie działalność o charakterze praktycznym, jako to doradztwo w czynnościach organizacyjnych lokalnych placówek gospodarczych, mających na celu działalność, związaną bezpośrednio lub pośrednio z produkcją rolną.

Przechodząc do omówienia metod pracy Wydziału Ekonomicznego, należy podkreślić, iż Wydział ten jest w zasadzie organem wykonawczym uchwał i wytycznych ustalanych przez Komisję Ekonomiczną Izby względnie jej podkomisje. Niezależnie jednak od spraw, stanowiących przedmiot obrad komisji, Wydział Ekonomiczny prowadzi samodzielnie szereg prac, niewymagających decyzji odnośnych komisyj, jużto takich, które ze względu na niemożność zwołania komisji załatwione być muszą w szybkim terminie, wreszcie inne sprawy o charakterze bieżącym.

Konstituujące zebranie Komisji Ekonomicznej odbyło się w dniu 27 listopada ub. r. Na posiedzeniu tem Komisja wyłoniła ze swego grona trzy podkomisje, według poszczególnych działów, a mianowicie: Podkomisję Prawniczo - Opiniodawczą, do której należy opinjowanie wszelkichnadsyłanych Izbie projektów ustawodawczych oraz innych projektów, co do których Izba zajmuje stanowisko pod kątem obrony interesów rolnictwa, Podkomisję Spółdzielczą, zajmującą się całokształtem zagadnień dotyczących spółdzielczości na terenie woj. kieleckiego, wreszcie Podkomisję Organizacji Zbytu; do tej ostatniej podkomisji należy rozpatrywanie zagadnień organizacji producentów pod kątem istniejących możliwości zbytu dla poszczególnych gałęzi produkcji rolniczej.

W skład każdej z podkomisyj, stanowiących mniejsze, a temsamem łatwiejsze do zebrania się ciała niż Komisja Ekonomiczna, wchodzi członkowie Rady Izby w liczbie 3-ch, a ponadto celem wciągania do pracy również przedstawicieli rolnictwa z poza grona radców Izby, ustalono listę fachowców, z której podkomisja kooptuje w sporadycznych wypadkach dodatkowo członków w zależności od rodzaju i charakteru zagadnienia.

Równolegle do zebrań podkomisyj Wydział Ekonomiczny, w razie konieczności zasięgnięcia opinii czynników ściśle fachowych, zwołuje również konferencje z pośród przedstawicieli zainteresowanych rolników, instytucyj i specjalistów w danej kwestji.

W pracach swych posługuje się Izba statystyką, opartą jużto na dorywczo przeprowadzanych ankietach, jużto na materiale w postaci wypełnionych kwestjonariuszy, nadsyłanych jej stale przez własnych korespondentów rolnych.

Ankiety swe stara się Izba konstruować w ten sposób aby dały się one przystosować, w razie potrzeby, do skali ogólnopolskiej. Na podstawie powyższych danych Izba jest w stanie stworzyć pewien obraz sytuacji gospodarczej rolnictwa w swym okręgu oraz wysnuwać wnioski dotyczące zmian warunków gospodarczych oraz tendencji konjunkturalnych.

Zorganizowanie przez Izbę sieci własnych korespondentów rolnych ma na celu nie tylko nawiązanie ścisłego kontaktu z terenem lecz również wciągnięcie w zakres zagadnień ekonomicznych czynnika ekonomiczno-społecznego. Instytucja ta stanowić ma pierwszy krok do zamierzonej akcji przysposobienia ekonomicznego rolnika, której zamierzeniem jest dać mu przygotowanie do wykorzystania wszelkich prawideł ekonomicznych w praktyce gospodarowania, orjentację w walce z przesileniami gospodarczymi wewnątrz jego gospodarstwa, oraz z przesileniami w gospodarstwie społecznym i wyrobienie w zakresie obrony interesów rolniczych na drodze zespolenia w organizacjach rolniczych.

I. Referat Prawniczo - Opinjodawczy współpracuje z Podkomisją tejże nazwy, która w okresie sprawozdawczym zbierała się w miarę nadsyłania Izbie do zaopiniowania projektów ustaw, rozporządzeń względnie innych zagadnień dotyczących rolnictwa, w których Izba zająć musiała odnośne stanowisko.

Projekty te nadsyłane były Izbie przez poszczególne Ministerstwa, zwłaszcza zaś przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych, już to za pośrednictwem Związku Izb i Organizacji Rolniczych w Warszawie, na terenie którego dokonywa się uzgodnienia opinii i postulatów poszczególnych izb rolniczych oraz organizacyj rolniczych, wreszcie przez szereg instytucyj państwowych i samorządowych.

Izba zainicjowała ponadto wymianę wzajemną z bratnimi izbami rolniczymi opinii, dotyczących poszczególnych spraw celem naświetlania zagadnień z różnych punktów widzenia oraz potrzeb lokalnych, jak również dla zacieśnienia kontaktu w dziedzinie wymiany poglądów, a dzięki temu możliwości kontroli własnej linii myślenia i krytycznej oceny zajętego przez się stanowiska.

W szczególności w okresie sprawozdawczym Izba opinjowała następujące projekty aktów ustawodawczych: *Projekt usta-*

wy o nadzorze Państwa i izb rolniczych nad organizacją hodowli bydła, trzody chlewnej i owiec. W związku z nadesłanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych do zaopiniowania powyższym projektem, Izba zgłosiła postulat w kierunku wyjęcia z pod przepisów tej ustawy, mówiących o uznaniu przez Ministra Rolnictwa pewnych ras bydła jako odpowiednich pod względem hodowlanym dla danego obszaru Państwa—obór zarodowych, istniejących na danym obszarze w chwili wejścia w życie ustawy, a pozostających pod kontrolą terytorjalnie właściwej izby rolniczej, z tem jednak zastrzeżeniem, iż nie będą one miały prawa do rozprowadzania materiału w okolicy.

Stanowisko swe motywowała Izba tem, że w chwili wejścia w życie ustawy istnieć będzie wiele obór, prowadzonych wzorowo od szeregu lat o odmiennej rasie niż ta, która będzie uznana jako odpowiednia pod względem hodowlanym dla danego obszaru, likwidowanie zaś tych obór byłoby sprzeczne z zasadami słuszności, jak również niewskazane ze względów gospodarczych.

Izba wypowiedziała się ponadto za wzmocnieniem głosu opiniodawczego terytorjalnie właściwych izb rolniczych, oraz zapewnieniem im należytej ingerencji w sprawach nadzoru nad działalnością gmin w dziedzinie hodowlanej.

W sprawie *projektu kodeksu handlowego*, opracowanego przez Komisję Kodyfikacyjną, przewidującego możliwość uzyskania charakteru kupca przez rolników, prowadzących gospodarstwa rolne w większym rozmiarze, na skutek wpisania się do rejestru handlowego, Izba wypowiedziała się za fakultatywnością tego wpisu oraz za wprowadzeniem również możliwości wykreślenia się z rejestru i zrezygnowania z charakteru kupca.

Jednocześnie Izba zaproponowała oparcie kryterjum gospodarstwa rolnego „prowadzonego w większym rozmiarze“ na jego rocznym dochodzie brutto, oraz na wielkości obszaru warsztatu rolnego.

Ponadto Izba wysunęła postulat wyjęcia z pod obowiązku wpisu do rejestru handlowego tych wszystkich przedsiębiorstw ubocznych, związanych z gospodarstwem rolnem, które przetwarzają w przeważnej części produkty rolne, pochodzące z własnego gospodarstwa, a temsamem nie mogą być uznawane za prowadzone w większym rozmiarze, prowadzący je zaś nie jest kupcem rejestrowym.

Do *projektu kodeksu zobowiązań*, nadesłanego Izbie przez wyżej wymienioną Komisję do zaopiniowania, zaproponowała Izba szereg poprawek, mających na celu wzięcie w obronę drobnego rolnictwa przed wyzyskiem, na skutek braku doświadczenia, a zwłaszcza przymusowego położenia w powstałym zobowiązaniu.

W sprawie projektu *ustawy o zmianie niektórych przepisów ustaw, dotyczących danin samorządowych*, Izba wypowiedziała się za scaleniem tych danin, stawiając równocześnie jako maksymalnie dopuszczalne obciążenie na rzecz Związków Samorządowych cyfrę 250% zasadniczej podstawy państwowego podatku gruntowego. Nadto zaś Izba zastrzegła się, iż tak wysoka stawka obowiązywać może przy obecnych i niezmiennych normach podatku gruntowego. Wreszcie Izba wysunęła teżę, iż pewien procent powyższych funduszków winien być bezwzględnie przeznaczony na cele drogowe.

Odnośnie *projektu ustawy o państwowym podatku gruntowym* Izba zajęła stanowisko, że wprowadzenie w życie projektu pociągnie za sobą w konsekwencji podniesienie na terenie działalności Izby dotychczasowych obciążeń z tytułu podatku gruntowego, w związku z czem Izba zaproponowała szereg dalekoidących zmian do projektu, w szczególności zaś wypowiedziała się kategorycznie przeciw jakiegokolwiek podwyżce dotychczasowych obciążeń z tytułu podatku gruntowego.

Celem zapobieżenia nadmiernemu wyśrubowaniu stawki podatkowej wypowiedziała się Izba za ustaleniem już w samej ustawie zasady co do stosunku rozpiętości stawek podatkowych pomiędzy poszczególnymi klasami żyzności gruntów w obrębie jednego okręgu ekonomicznego, w ramach projektu bowiem rozpiętość ta mogłaby teoretycznie osiągnąć poziom pięćdziesięciokrotnego.

Jako program maksymalny w związku z reformą podatku gruntowego wysunęła Izba postulat przejęcia przez izby rolnicze funduszków samorządu terytorjalnego, pochodzących z dodatku do podatku gruntowego, które obracane są corocznie na prace nad rozwojem i podniesieniem rolnictwa. W kwestji tej Izba wychodziła z założenia, że z chwilą kiedy rolnictwo posiada własne o charakterze publiczno-prawnym instytucje, stworzone do realizacji tych właśnie zadań, słusznym staje się postulat, aby prace w dziedzinie rolnictwa nie prowadzone były

wielotorowo, lecz, by całokształt ich skupiał się w rękach specjalnie w tym celu powołanych organów fachowych i stojących w zupełności na wysokości zadania.

W związku z kwestją podatku gruntowego wypowiedziała się Izba w dalszym ciągu w sprawie norm klasyfikacyjnych w podatku gruntowym, niezbędnych do ułożenia przyszłej taryfy podatkowej. W opinii swej podkreśliła Izba konieczność wprowadzenia w treści samej ustawy pełnych przepisów klasyfikacyjnych. Przyjmując, iż opinjowany przez Izbę wzór klasyfikacji opracowany jest na podstawie norm Banku Rolnego, które wytrzymały już próbę życiową, Izba zgłosiła jedynie poprawki w kierunku skorygowania rozpiętości pomiędzy niektórymi stawkami w klasach ziemi ornej.

Co do kwestji ustalania okręgów ekonomicznych do podatku gruntowego Izba zastrzegła się przeciw kierowaniu się podziałem administracyjnym Państwa przy ustalaniu tych okręgów, które zdaniem Izby — nie powinny mieć ściśle określonych granic, stanowiących pewien obszar zamknięty, lecz tworzyć poszczególne kategorie całokształtu warunków ekonomicznych, do których dane jednostki (wsie czy gminy) zostały zaliczone. Poza tem zgłosiła Izba jeszcze szereg uwag w tej sprawie.

W sprawie *projektu ustawy o organizacji zbytu produktów rolnych* Izba zajęła stanowisko pozytywne, wychodząc z założenia, iż obecna sytuacja gospodarcza zarówno zewnętrzna jak i wewnętrzna wymaga uregulowania naszego rynku zbytu w kraju. Wprowadzenie w życie ustawy w znacznej mierze mogłoby pobudzić inicjatywę prywatną w kierunku przyśpieszenia procesu organizacyjnego z uwagi na grożącą możliwość wprowadzenia przymusowego trybu postępowania. Jednocześnie zaś istnienie ustawy, przy racjonalnem wykorzystaniu stworzonych przez nią możliwości, wpływałoby krystalizująco na nadmierną fluktuację cen rynkowych. W związku z tem Izba wysunęła szereg dezyderatów, a przede wszystkim co do usprawnienia kredytów zastawowych, przyśpieszenia prac w dziedzinie standaryzacji, które warunkowałyby należyte funkcjonowanie organizacji zbytu i innych, wypowiadając się równocześnie przeciw wprowadzeniu orzecznictwa sądu kartelowego do zagadnień rolniczych z uwagi na zasadniczo odmienną strukturę rolnictwa a temsamem pochodnych jego funkcji od innych działów gospodarczych.

Niezależnie od powyższego wypowiedziała się Izba przeciw, opracowanemu w ramach projektu powyższej ustawy, *projektowi schematu organizacyjnego zbytu zboża*, uważając, iż w pierwszym rządzie należałoby zorganizować zbyt tych produktów, które łatwiej nadają się do zorganizowania a tem samem dają większą gwarancję powodzenia projektu, jako to oleiste, włókniste, ryby, mleko i inne.

Projekt rozporządzenia Prezydenta R. P. w sprawie zmian w ustawie o spółdzielniach. Do opracowanego przez Ministerstwo Skarbu projektu wyżej wymienionego rozporządzenia Izba zgłosiła do Związku Izb za pośrednictwem swego delegata na posiedzeniu szereg uwag, dotyczących zwłaszcza kompetencji Państwowej Rady Spółdzielczej oraz odnośnych Związków Rewizyjnych.

W sprawie *projektu noweli rozporządzenia Prezydenta R. P. o organizacji giełd*, Izba poparła stanowisko Związku Izb i Organizacyj Rolniczych, zajęte przezeń w uwagach wyrażonych do powyższego projektu.

Projekt rozporządzenia o przejęciu przez izby rolnicze kontroli nad gospodarką leśną. W sprawie powyższego projektu, nadesłanego przez Związek Izb do zaopiniowania, Izba wyraziła pogląd, iż przejmując ten dział musiałyby izby skupić w swych rękach całość kontroli nad gospodarką leśną, a więc zarówno sprawować funkcję zatwierdzania planów urzędzeń i programów gospodarczych, jakoteż zorganizować w postaci agendy, prowadzonej na zasadach samowystarczalności, aparat techniczny samego sporządzania planów leśnych. Rozwiązanie tego zagadnienia mogłoby mieć miejsce w formie dwupiętrowej, w której element techniczny byłby kontrolowany przez narzędny czynnik społeczny a równocześnie fachowy.

W związku z powyższem Izba wypowiedziała się za przejęciem przez izby rolnicze funkcji kontroli w poręczonym zakresie działania i skumulowania w rękach jednej instytucji wszystkich spraw obejmujących całokształt zagadnień dotyczących rolnictwa.

Projekt rozporządzenia Prezydenta R. P. o uregulowaniu obrotu zwierzętami gospodarskimi, mięsem i drobiem. Już w związku z wysuniętem przez Małopolskie Towarzystwo Rolnicze we Lwowie postulatem konieczności ustawodawczego uregulowania obrotu bydłem i trzodą chlewną na targowiskach,

wypowiedziała się Izba za celowością wydania przepisów normujących tę dziedzinę handlu, stanowiącą stałą bolączkę sfer rolniczych.

Pogląd ten znalazł swój wyraz w opracowanym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu projekcie rozporządzenia, do którego Izba ustosunkowała się jednak negatywnie, wychodząc z założenia celowości wydania tylko takich przepisów, które z uwagi na swój realny charakter dawałyby z jednej strony gwarancję wytrzymania próby życiowej, z drugiej zaś przeprowadzenia radykalnej zmiany stanu faktycznego i stanowiących skuteczne lekarstwo przeciw dezorganizacji rynku, realizując przytem obronę interesów producenta. Tym zaś postulatom nie czynił w dostatecznej mierze zadość powyższy projekt rozporządzenia. Wydane w dniu 27.X.33 r. rozporządzenie odbiegło w znacznej mierze od poprzednich założeń projektu, uwzględniając niektóre z wniosków Izby.

W dalszym ciągu opinjowała Izba projekty rozporządzeń, względnie tezy tych projektów, opartych na rozporządzeniu z 27 października ub. r. a mianowicie w sprawie komisij nadzorczych nad obrotem, w sprawie rejestracji osób handlujących zwierzętami oraz w sprawie sprzedaży zwierząt poza targowiskiem. W opiniach swych podkreślała Izba konieczność stworzenia jaknajprostszego i jaknajtańszego aparatu wykonywania nadzoru nad obrotem zwierzętami gospodarskimi, mięsem i drobiem, w przeciwnym bowiem wypadku mogłoby się to przyczynić do powiększenia ponoszonych obecnie przez rolnictwo ciężarów w postaci opłat targowych, Izba wypowiedziała się również za zapewnieniem należytej obrony interesów rolniczych na terenie komisij nadzorczych, drogą wprowadzenia odpowiedniej ilości delegatów rolnictwa do tych komisyj.

Poza wymienionymi wyżej projektami opinjowała Izba jeszcze inne, jako to: projekt nowelizacji art. 61 prawa przemysłowego, projekt ustawy pszczelniczej, rozporządzenia ustalającego wzór statutu rybackiego i inne.

Ponadto wydawała Izba w okresie sprawozdawczym szereg opinij w sprawie różnych projektów, tez i regulaminów, nadsyłanych jej przez poszczególne Ministerstwa lub instytucje, pragnące zasięgnąć jej zdania w odnośnych sprawach.

II. Referat Spółdzielczy. Drugim działem pracy Wydziału Ekonomicznego jest spółdzielczość — dział niezwykle

ważny zarówno z punktu widzenia rolniczo-organizacyjnego jak i ogólno-gospodarczego. W dziale tym praca została rozpoczęta od kwestji zasadniczej t. j. od zorientowania się w stanie spółdzielczości w okręgu działania Izby. Zebrane w tym celu materiały zostały ujęte w formie mapy, która wyraźnie ilustruje nasilenie życia spółdzielczego na terenie całego województwa kieleckiego, oraz rozmieszczenie różnych rodzajów spółdzielni rolniczych w poszczególnych jego powiatach.

W pracy z zakresu organizowania i popierania spółdzielczości w okręgu Izby można wyróżnić dwa momenty: pierwszy to analizowanie istotnego stanu rzeczy i warunków rozwoju spółdzielczości rolniczej, oraz syntetyzowanie pewnych projektów i posunięć, drugi to bezpośrednie współdziałanie ze spółdzielniami w ich akcji gospodarczej w terenie, oraz popieranie ich interesów bądź to handlowych, bądź finansowych wobec odnośnych instytucyj centralnych.

Odnosnie momentu pierwszego—po sprecyzowaniu głównych wytycznych prac nad organizacją spółdzielczości rolniczej na tle ogólno-gospodarczych warunków i możliwości, zostały podjęte prace szczegółowe z zakresu spółdzielczości mleczarskiej. Najważniejsze z nich to rozdzielenie kompetencji Izby Rolniczej i Związków Organizacyj Spółdzielczych terytorjalnie właściwych w akcji organizowania spółdzielczości rolniczej. W myśl tego do kompetencji Izby należałaby decyzja co do gospodarczej potrzeby powstawania spółdzielni, należytego ich funkcjonowania i odpowiadania potrzebom obsługiwanego terenu, jak również wywieranie wpływu przez swój aparat kół kontroli obór na dokładną analizę mleka pod względem zawartości tłuszczu.

Dla wprowadzenia systematyczności i planowości w akcji organizacyjnej projektowane jest stworzenie sekcyj spółdzielczych przy O. T. O. i K. R., które miałyby na celu badanie w terenie warunków do powstawania spółdzielni i kontrolowanie ich działalności, jak również opracowanie planu sieci spółdzielni na swym terenie. Prace te mają być rozpoczęte obecnie narazie w zakresie spółdzielczości mleczarskiej, przyczem zostałyby również uwzględnione nieczynne spółdzielnie mleczarskie. Sekcje spółdzielcze organizowałyby doroczne zjazdy swych przedstawicieli celem uzgadniania całokształtu akcji spółdzielczej.

Odnosnie momentu drugiego praca Wydziału Ekonomicznego wyraziła się w szeregu interwencji w instytucjach kredytowych w sprawie przyznania spółdzielniom ulg kredytowych, jak również we współdziałaniu w zorganizowaniu za pośrednictwem spółdzielni interwencyjnej akcji zbożowej.

Z prac, jakie następnie zostaną podjęte w najbliższym czasie przez Wydział Ekonomiczny z zakresu spółdzielczości rolniczej, należy wspomnieć dalsze szczegółowe opracowywanie zagadnień, dotyczących spółdzielczości mleczarskiej i analogicznie innych rodzajów spółdzielczości, jak kredytowej, rolniczo-handlowej i t. d. celem zrjonalizowania i ustalenia ich sieci, przyczem sekcje spółdzielcze przy O. T. O. i K. R. będą miały tutaj rolę analogiczną jak w sprawach spółdzielczości mleczarskiej. Wypada również podkreślić, że na skutek polecenia Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, Izba przejęła prowadzoną dotychczas przez Ogólnopanstwową Komisję do Spraw Spółdzielczego Przemysłu Mleczarskiego, pracę nad skoordynowaniem akcji rozbudowy spółdzielczego przemysłu mleczarskiego, wraz z materiałami, zawierającymi projekty sieci spółdzielni mleczarskich na terenie wszystkich powiatów województwa kieleckiego, które to prace były prowadzone według wytycznych, prawie identycznych z temi, jakie zostały ustalone przez Izbę w zainicjowanej przez siebie poprzednio, omówionej wyżej, pracy.

W zakresie prac terenowych zostanie zwrócona uwaga na jaknajwiększy kontakt placówek spółdzielczych w sprawach organizacyjnych jak i gospodarczych bądź z Izbą bezpośrednio, bądź za pośrednictwem sekcji spółdzielczych przy O. T. O. i K. R.

III. Referat organizacji zbytu. Naczelną zasadą prac izbowych w dziedzinie organizowania w sposób właściwy zbytu, wyprodukowanych w jej okręgu płodów rolniczych jest zapewnienie jaknajwiększej dochodowości, zwłaszcza w odniesieniu do drobnych warsztatów rolnych. Nierównomierny podział na terenie województwa kieleckiego zarówno produkcji jak i konsumpcji artykułów rolniczych wymaga rozwiązania tego zagadnienia w kierunku zapewnienia produkcji naturalnych rynków zbytu i usunięcia wielu istniejących dotąd paradoksów wymiany, skutkiem których sprowadza się do województwa artykuły spożywcze i surowce rolnicze z najodleglejszych okolic

kraju, podczas gdy w tymże samym okręgu producenci posiadają nadmiar zbiorów.

Niezależnie od systematycznego i planowego organizowania zbytu, Izba w każdym nadarzającym się sporadycznym wypadku dąży do pośredniczenia w nawiązaniu kontaktu i zawieraniu transakcyj handlowych pomiędzy producentami jej okręgu, a zainteresowanymi firmami handlowymi i instytucjami.

Starania Izby w tej mierze idą w kierunku współdziałania w nawiązaniu bezpośredniego kontaktu pomiędzy ośrodkami produkcji i konsumpcji, omijając w ten sposób zbędne pośrednictwo i zapewniając rolnictwu jaknajkorzystniejszych cen za jego produkty. Realizację tego zagadnienia i zainteresowania poważniejszych sfer handlowych produktami swego okręgu widzi Izba w gromadzeniu większych partij towaru i o ile możliwości odpowiadającego pewnym standardom, drogą organizowania w terenie związków celowych pośród producentów odnośnego artykułu, co umożliwiałoby zawieranie transakcyj wagonowych, a u surowców przemysłowych — wejście w kontakt bezpośrednio z przetwórcą. Niektóre z artykułów rolniczych, jak np. bekony, owce, wełna, znalazły już rozwiązanie kwestji zbytu, inne wymagają jednak wysiłków i systematycznych prac organizacyjnych nad znalezieniem właściwych dróg, wiodących do rozwiązania tego kompleksu zagadnień na poszczególnych jego odcinkach. W kwestjach tych Wydział Ekonomiczny współpracował z innymi wydziałami Izby.

Do takich artykułów rolniczych, poza zbożem, którego zbyt wymaga w pierwszym rzędzie należytego uregulowania, zaliczyć należy z produktów hodowlanych drób, gęsi, jaja, nadto warzywa, owoce, jagody leśne, len, konopie, nasiona oleiste i zioła lecznicze.

Zboże. W właściwym sezonie Izba winna współpracować z akcją interwencyjną Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych w jej okręgu drogą organizowania z pośród odpowiednich spółdzielni rolniczo-handlowych, placówek, dokonywujących skupu zboża. W okresie sprawozdawczym Izba spowodowała objęcie interwencją P. Z. P. Z. również obszaru woj. kieleckiego, w związku z czem zorganizowany został tego rodzaju aparat w postaci pięciu spółdzielni w różnych punktach okręgu, dokonywujących skupu żyta od drobnej własności na rachunek P. Z. P. Z. za pośrednictwem Biura Zleceń Syndy-

katów Rolniczych w Warszawie. Akcja ta, która odnosiła w wielu wypadkach efekt, wywierając nacisk na rynek miejscowy w kierunku wyższego kształtowania się cen żyta, zostanie w nowej kampanji zbożowej rozszerzona.

Drugim środkiem zbierania nadwyżek zbożowych w okręgu Izby jest zużywanie przy realizowaniu w naturze świadczeń przez Fundusz Pracy i akcję dożywiania, zapasów zbóż wyprodukowanych w danym okręgu oraz, o ile możliwości, przemiał w młynach miejscowych. Postulat ten realizowany był już po zakończeniu okresu sprawozdawczego na terenie powiatu stopnickiego za pośrednictwem spółdzielni w Stopnicy.

Niezależnie od powyższego Izba stara się utrzymywać kontakt z poważnym konsumentem zbożowym, jaki stanowią stacjonujące w jej okręgu oddziały wojskowe, celem informowania zainteresowanych o wszelkich dostawach i przetargach oraz innych możliwościach zbytu zboża.

Gęsi i drób. Odnośnie zbytu gęsi Izba starała się zainteresować pracujące z jej okręgiem bekoniarnie eksportem tych artykułów, po odpowiednim wyrównaniu materiału w zorganizowanych w terenie pasiarniach. Jakkolwiek bekoniarnie zainteresowały się temi możliwościami, to jednak wobec zamknięcia się rynków zagranicznych przed importem gęsi z Polski, projekt ten nie mógł być zrealizowany. Podobnie i co do drobiu nie mógł zostać chwilowo przeprowadzony projekt zorganizowania w poszczególnych punktach terenu pasiarni oraz rzeźni, wyposażonych w urządzenia chłodnicze dla celów eksportowych.

Jaja. W okresie konjunktury zbył jaj znajdował swe rozwiązanie drogą eksportu, którym zajmowało się wówczas 7 przeważnie handlowych firm jajczarskich na terenie okręgu Izby. Z chwilą ograniczenia możliwości eksportowych, sprawa zbytu jaj nabrała pierwszorzędного znaczenia. W okresie sprawozdawczym Izba nawiązała kontakt z bekoniarniami, które przejęły zbył również tego działu hodowli, w związku z czem Izba organizuje w terenie zbiornice jaj dla celów eksportowych.

Warzywa. Możliwość zrealizowania zorganizowanego zbytu warzyw widzi Izba w przeprowadzeniu ustalenia i forsowania w pierwszym rzędzie tych gatunków warzyw, które na skutek masowej konsumpcji znajdą największy popyt i najłatwiejszy zbył. Dalej udostępnienia i spropagowania w terenie przechowalnictwa warzyw celem przerzucenia głównego momentu

zbytu na miesiące zimowe i wczesno wiosenne, jak również propagowania przez odpowiednią akcją instruktorską produkcji przetwórczej warzyw. Wreszcie w nawiązaniu kontaktu z firmami importującymi warzywa zagraniczne oraz hurtownikami warzyw w ośrodkach miejskich, jakoteż z przemysłem przetwórczo - konserwowym.

Owoce. Plan prac w dziedzinie owocarskiej polegać musi na zorganizowaniu w terenie związków celowych z pośród właścicieli sadów handlowych dla skompletowania większych partij towarów, co wiąże się z pracami instruktorskimi z zakresu zbierania, przechowywania oraz sortowania owoców. Izba zorganizowała w okresie sprawozdawczym dwudniowy kurs dla instruktorów ogrodniczych, połączony z pokazami sortowania i pakowania standaryzowanego towaru. Podobnie jak w odniesieniu do warzyw i tutaj zastosowanie dostępnych i tanich form chłodnictwa i przechowalnictwa pozwoli na bardziej równomierne rozłożenie w przestrzeni i czasie zbytu produktów sadowniczych. Prowadzona za pośrednictwem Kół Gospodyń Wiejskich propaganda przetwórczości owocowej pozwoli z czasem na lokowanie w tej formie pewnej części zbiorów owocowych. Do zadań Izby należy ponadto skontaktowanie producentów z importerami i hurtownikami handlu owocarskiego oraz przemysłem przetwórczym.

Jagody. W momencie obecnym zbiór jagód leśnych odbywa się przez prywatne firmy handlowe, korzystające z taniej pracy miejscowej ludności. Rozwiązanie kwestji zbytu w ramach spółdzielczości, przy której zorganizowani w spółdzielni drobni udziałowcy wydzierżawialiby za powstały z udziałów kapitał prawo zbierania jagód na państwowych terenach leśnych, a zebrane przez nich partje w stanie świeżym lub suszonym eksportowanoby zagranicę—byłoby idealnem wyjściem z tego zagadnienia. Wobec jednak cen płaconych przez prywatnego odbiorcę loco szosa gotówką i ponoszenia przez niego ryzyka transportowego i eksportu, sprawa ta przedstawia bardzo poważne trudności do przewyciężenia. To też Izba ograniczyła się chwilowo do organizowania zbytu jedynie w tych okolicach, gdzie nie dociera handel prywatny, celem zebrania większych partij jagód, które mogłyby zainteresować odbiorcę.

Len i konopie. Odnośnie roślin włóknistych Izba dążyła w okresie sprawozdawczym do spowodowania znajdującego się

w jej okręgu przemysłu przedziałniczego do pokrywania swych zapotrzebowań na len i konopie na terenie woj. kieleckiego drogą zawierania z rolnictwem kontraktów plantacyjnych. Jednak wobec negatywnego ustosunkowania się przemysłu przedziałniczego do koncepcji przyjmowania od rolników słomy lnianej, która przerabiana byłaby w zorganizowanych przez fabrykę rozszarniach, Izba zaniechała chwilowo tego projektu, starając się o przeprowadzanie w terenie propagandy co do zwiększenia obszaru plantacyjnego, jakoteż akcji instruktorskiej odnośnie racjonalnej uprawy tych roślin wśród małej własności rolnej, zwłaszcza zaś w odniesieniu do gospodarstw karłowatych. Równocześnie Izba propaguje udoskonalone narzędzia do przeróbki ręcznej lnu, współpracując przytem w organizacji zbytu na pokrycie zapotrzebowania ludności miejskiej w konfekcji, na mundury szkolne letnie i t. p.

Nasiona oleiste. W związku z dojrzaniem na terenie całego państwa sprawy zorganizowania producentów nasion oleistych w jedną organizację, która potrafiłaby należycie bronić interesów tej gałęzi produkcji i zapewniłaby zbyt nasion po cenach opłacalnych, Izba w porozumieniu z Komitetem Organizacyjnym w Warszawie przystąpiła do zorganizowania producentów w swoim okręgu. Rezultatem tych prac, już po zakończeniu okresu sprawozdawczego, było zorganizowanie jednego Stowarzyszenia Producentów, obejmującego całe województwo kieleckie z siedzibą w Kielcach przy Izbie, w skład którego wchodzić będą producenci zainteresowanych powiatów, w szczególności: jędrzejowskiego, miechowskiego, opatowskiego, pińczowskiego, sandomierskiego i stopnickiego. Zebrania organizacyjne dla poszczególnych grup powiatów odbyły się w czerwcu b. r. w Kazimierzy Wielkiej i Opatowie, na których wybrany został zarząd z 6-ciu osób — po jednym przedstawicielu z każdego powiatu. Po swem ukonstytuowaniu zarząd przystąpi do zbierania deklaracyj członków i gromadzenia funduszków Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Producentów Nasion Oleistych woj. kieleckiego wchodzi w skład centrali pod nazwą Związku Stowarzyszeń Producentów Nasion Oleistych w Warszawie.

Ziola lecznicze. W sprawie ziół leczniczych Izba postanowiła przy pomocy Kół Gospodyń Wiejskich zorganizować zbiór dzikorosnących ziół lekarskich w swoim okręgu. Jednocześnie

Izba nawiązała kontakt z aptekami na terenie woj. kieleckiego, stanowiącymi najpoważniejszych odbiorców tych artykułów. Na odbytej w Izbie z przedstawicielami okręgów farmaceutycznych, w obecności Naczelnika Wydziału Zdrowia Urzędu Wojew. konferencji, ustalono technikę organizacyjną zbytu ziół w formie powierzenia strony handlowej spółdzielni, która zajęłaby się sortowaniem, przeróbką i sprzedażą suszonych ziół aptekom. Ze swej strony przedstawiciele aptek zobowiązali się do preferencyjnego traktowania ziół pochodzących ze spółdzielni, znajdującej się pod protektorem Izby, co przy odpowiednim poparciu ze strony Urzędu Wojewódzkiego daje gwarancję należytej realizacji.

W związku ze zbieraniem ziół Izba zorganizowała w Kielcach dwudniowy kurs zielarski dla instruktorek K. G. W.

Osobny dział prac Wydziału Ekonomicznego stanowi współdziałanie Izby w administracji miejscowych stosunków gospodarczych. W dziedzinie tej starania Izby idą w kierunku zapewnienia należytej reprezentacji interesom rolnictwa w odniesieniu do lokalnych instytucji i organów urzędowych. W związku z tem Wydział Ekonomiczny bierze udział w odnośnych konferencjach i komisjach instytucji, na których omawiane są zagadnienia dotyczące rolnictwa już to z zakresu spraw podatkowych, już to kredytowych i innych.

W miarę wzrastania prestiżu i spopularyzowania prac Izby pośród organów urzędowych, które naogół jeszcze słabo są z jej funkcjami obznajmione, rola Izby w tej dziedzinie będzie się stale zwiększała i nabierała doniosłości zwłaszcza w stosunku do zwracających się do niej o opinie instytucji lokalnych.

WYDATKI NA POPIERANIE ROLNICTWA.

Jak zaznaczono na wstępie, praca Izby opiera się w terenie na działalności Okręgowych Towarzystw Organizacyj i Kółek Rolniczych i wyraża się w daleko idącej współpracy we wszystkich kierunkach rolniczych—fachowych i organizacyjnych.

We współpracy tej Okręgowe T-wa Org. i Kółek Roln. dają Izbie naświetlenie terenowych potrzeb i przedstawiają postulaty, dotyczące konieczności przeprowadzenia pewnych prac, z drugiej strony Izba przez Okr. T-wa Org. i Kółek Roln. realizuje część swych prac i posunięć syntetycznych, wreszcie pewne prace są podejmowane i realizowane wspólnie.

Bardzo poważny udział w całokształcie akcji nad podniesieniem rolnictwa mają również samorzady powiatowe, które przez subsydjowanie Okr. T-w Org. i Kółek Roln., oraz wydatki bezpośrednie na cele rolnicze, przyczyniają się w znacznej mierze do realizacji poszczególnych prac w tej akcji.

To współdziałanie Izby Rolniczej, Okręg. T-w Org. i Kółek Roln. i Samorządów Powiatowych stwarza w jej całokształcie harmonję, tak pożądaną w obecnym układzie stosunków ekonomicznych.

Współpracę tę doskonale ilustrują cyfry w podanej tablicy, która obejmuje stronę finansową, związaną z popieraniem rolnictwa w okręgu działalności Izby.

Przedstawia ona ogół wydatków, poczynionych na cele rolnicze w roku budżetowym 1933/34.

Suma globalna wydatków zł. 813.625.41 składa się:

- a) z wydatków samorządów powiatowych w kwocie zł. 706.381.07, bez uwzględnienia wydatków na weterynarję, na którą wydano ogółem w powyższym okresie ok. 300.000 zł.,
- b) wydatków Okręgowych T-w Organizacyj i Kółek Rolniczych z funduszków własnych zł. 26.657.33, którą to kwotę otrzymamy po odjęciu od cyfry zł. 98.331.66, uwidocznionej w tablicy, sumy zł. 71.674.33, figurującej już w wydatkach samorządów powiatowych w pozycji—zasiłki dla Okręgowego Towarzystwa Organizacyj i Kółek Rolniczych,

c) wydatków Kieleckiej Izby Rolniczej w kwocie zł. 80.587.01, poczynionych w poszczególnych powiatach bądź w formie subsydjów dla Okr. T-w Organ. i Kółek Roln. na ściśle określone cele, bądź w formie wydatków bezpośrednich, przyczem w pozycji „gospodarstwa przykładowe“ figuruje suma zł. 36.768.88, wydana przez Izbę na częściowe lub całkowite utrzymanie w terenie instruktorów gospodarstw przykładowych.

Niezależnie od tych wydatków Izba ponosiła koszty, związane z wyjazdami inspektorów w teren.

Łączna suma dniówek, spędzonych w terenie przez poszczególnych inspektorów wynosiła w okresie sprawozdawczym 1.044 dni. Ponadto zaś wyjazdy poza okręg Izby w związku z działalnością inspektorów wynosiły w tym okresie 223 dniówek.

DOSTRZEŻONE OMYŁKI DRUKU.

Na str.	w wierszu	zamieszczono	winno być
11	14	Cichockiego	Cichowskiego
13	1	Adamczyk	Adamczak
19	26	Golewski	Galewski
20	12	członek radca Izby	członek kooptowany
22	14	ewidencjonuje	ewidencjonuje
26	7	opuszczono imię Tomasz	
26	24	Piwowski Juljan	Lucjan
28	2	dotacji	dotacyj
28	14	miesiąca	miesiąca
30	w nagłówku	Wydział	Wydział
33	25	1935	1934
33	34	nanasilenie	nasilenie
38	26	Kozieniekim	Kozienickim
48	w tablicy	poniżej 10 ha	powyżej 10 ha
55	3	1000 m.	1000 m ²
55	4	210 m.	210 m ²
55	5	100 m.	100 m ²
57	35	zmniejszeniu	zmniejszenia
58	23	tereny	terenów
62	21	ogólnym	ogólnem
79	26	jeszcza	jeszcze
85	28	koła	w kołach
92	38	zostało	zostanie
93	w tablicy	29000	2900
93	w tablicy	65279	39179
97	23	lustracji	lustracyj

SPIS RZECZY.

Przedmowa	str. 3
Wstęp	" 5
Prace organizacyjne	" 9
Skład Rady Izby	" 13
Skład Zarządu i Komisji Izby	" 15
WYDZIAŁ OGÓLNY	" 22
Sprawozdanie finansowe	" 27
WYDZIAŁ WYTWÓRCZOŚCI ROŚLINNEJ	" 30
Inspektorat ogólnoroślny	" 32
Zakłady doświadczalne	" 37
Inspektorat ogrodnictwa	" 38
I. Sadownictwo	" 39
II. Opieka nad sadami	" 42
III. Szkółkarstwo	" 47
IV. Warzywnictwo	" 50
WYDZIAŁ WYTWÓRCZOŚCI ZWIERZĘCEJ	" 57
Inspektorat hodowli koni	" 58
" " bydła	" 63
" " owiec	" 74
" " trzody chlewnej	" 82
" " drobiu i zwierząt futerkowych	" 89
" " ryb	" 92
" " pszczół	" 93
WYDZIAŁ OŚWIATY POZASZKOLNEJ	" 94
Inspektorat przysposobienia rolniczego	" 94
Inspektorat gospodarstwa kobiecego	" 102
Dział oświatowo-społeczny	" 104
" gospodarstwa domowego	" 110
" ogrodnictwa	" 110
" hodowli	" 111
" zdrowia	" 112
" lniarnictwa	" 112
" inne prace	" 113
Inspektorat oświaty pozaszkolnej	" 115
Inspektorat organizacji gospodarstw przodowniczych	" 120
Ekonomika rolna	" 127
WYDZIAŁ EKONOMICZNY	" 129
I. Referat prawniczo-opiniodawczy	" 132
II. Referat spółdzielczy	" 137
III. Referat organizacji zbytu	" 139
Wydatki na popieranie rolnictwa	" 145
Dostrzeżone omyłki druku	" 147

